

УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ
ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
НА ЗАСАДАХ ІДЕЙ
ТА ПОЛОЖЕНЬ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ШКОЛИ

Департамент освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Кафедра теорії й методики дошкільної
та початкової освіти

**Упровадження технології
інтегрованого навчання
в початковій школі на засадах ідей
та положень Нової української школи**

Збірник матеріалів

Миколаїв
2022

- Укладач:** *Рибачук О. А., методист кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*
- Загальне редагування:** *Сокурєнко О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*
- Рецензенти:** *Стойкова В. В., кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;*
Саранцева Л. О., заступник директора з навчально-виховної роботи Миколаївської загальноосвітньої санаторної школи-інтернату I–III ступенів № 7 Миколаївської обласної ради, учитель-методист, учитель вищої категорії
- Відповідальна за випуск:** *Стойкова В. В., кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 27.04.2022 № 2.

У збірнику презентовано напрацювання педагогів Миколаївщини щодо впровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей і положень Нової української школи.

Матеріали збірника призначені для педагогів закладів загальної середньої освіти, студентів педагогічних закладів вищої освіти Миколаївщини.

Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи : збірник матеріалів / Упоряд. О. А. Рибачук ; за заг. ред. О. О. Сокурєнко. – Миколаїв : ОППО, 2022. – 144 с.

З М І С Т

- Особливості дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня за темою «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи»** **5**
Сокуренко Олена Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО
- Упровадження інтегрованого навчання в Новій українській школі** **22**
Рибачук Оксана Анатоліївна, методист кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО
- Тематичний день «Маленькі таємниці великої економіки»** **26**
Вовк Валентина Василівна, учитель Миколаївської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 50 ім. Г. Л. Дівіної Миколаївської міської ради
- Тематичний тиждень «Весняні свята. Великдень». Розробка тематичного дня «Що кладемо у великодній кошик?»** **40**
Лозінська Віта Вікторівна, учитель початкових класів Миколаївського спеціального навчально-виховного комплексу для дітей зі зниженим зором
- Тематичний день «Якими бувають тварини?»** **57**
Федоровська Наталія Миколаївна, учитель Миколаївської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 57 імені Тараса Григоровича Шевченка Миколаївської міської ради
- Тематичний день «Диво краси природи. «Буду я природі другом»** **71**
Швец Наталія Олексіївна, учитель початкових класів Миколаївської загальноосвітньої школи І–ІІ ступенів № 64 Миколаївської міської ради

- Урок із використанням посібника В. І. Шуляра «Абетка літературознавства» «Друга легше знайти, ніж зберегти. Василь Сухомлинський «Кінь утік» 88**
Сюсіна Юлія Іванівна, Чеглікова Світлана Олександрівна, учителі початкових класів Миколаївської обласної санаторної школи-інтернату I–III ступенів № 7 Миколаївської обласної ради
- Інтегрований урок у 1 класі «Традиції збереження здоров'я в родині» 94**
Коз Олена Іванівна, учитель Миколаївської загальноосвітньої санаторної школи-інтернату I–III ступенів № 7 Миколаївської обласної ради
- Інтегрований урок читання у 3 класі за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України «Світ фантастики і пригод. Жюль Верн – видатний письменник-фантаст. «Діти капітана Гранта» 98**
Войхевич Валентина Василівна, учитель Миколаївської загальноосвітньої школи I–II ступенів № 64 Миколаївської міської ради
- Тема місяця: «Зміни». Інтегрований урок у 2 класі «Які зміни залежать від мене, а які не залежать?» 102**
Велика Вікторія Вікторівна, учитель початкових класів Бандурського навчально-виховного комплексу Первомайської районної ради
- Тематичний день «Народне свято Явдоха» (1 клас) 107**
Курошу Тетяна Адольфівна, учитель початкових класів Миколаївського навчально-виховного комплексу «Дошкільний загальноосвітній навчальний заклад I ступеня № 2 «Зоря» Державного підприємства «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря» – «Машпроект»
- Ранкові зустрічі. Скарбничка ідей 118**
Васюта Альона Миколаївна, учитель Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 56 Миколаївської міської ради
- Ранкові зустрічі (2 клас) 132**
Федоровська Наталія Миколаївна, учитель Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 57 ім. Т. Г. Шевченка Миколаївської міської ради

**Особливості дослідно-експериментальної
роботи регіонального рівня за темою
«Упровадження технології інтегрованого навчання
в початковій школі на засадах ідей та положень
Нової української школи»**

*Сокурєнко Олена Олексїївна,
кандидат педагогїчних наук, доцент,
завїдувач кафедри теорїї й методики
дошкільної та початкової освїти МОППО*

Педагогїка партнерства, готовнїсть до їнновацїй, новї стандарти й результати навчання, автономїя школи та вчителя – ключовї принципи функцїонування їнновацїйного простору пїслядипломної педагогїчної освїти Миколаївської облаетї. Невїд’ємною частинною їнновацїйного освїтнього простору Миколаївщини є розширена мережа майданчиків для проведення дослідно-експериментальної роботи, оскїльки участь в експериментальнїй роботї є показником їнновацїйностї мислення, готовностї до змїн, особистїсного та професїйного зростання педагогїчних працївникїв.

Реалїзацїя Концепцїї «Нова українська школа» передбачає модернїзацїю змїсту початкової освїти України та потребує визначення чїтких методологїчних засад, що враховують сучаснї свїтовї й європейскї тенденцїї розвитку початкової школи ї, водночас, ґрунтуються на нацїональних надбаннях, вїтчизнянїй культурї. Модернїзацїя змїсту початкової освїти спрямовується на формування креативної та їнїцїативної особистостї, здатної до ефективної дїяльностї в суспїльствї. Це зумовлює вироблення ї реалїзацїю принципово нових пїдходїв до формування змїсту освїти та його подальшої апробацїї.

Їдеї та положення Концепцїї «Нова українська школа» зорїєнтовують учителя добирати змїст початкової освїти на засадах мїжпредметної їнтеґрацїї ї практичної спрямованостї, що створює умови для цїлїсного сприймання ї пїзнання навколишньої дїйсностї молодшими школярами, формування ключових компетентностей, необхідних для успїшної самореалїзацїї в життї, навчаннї, працї.

Саме тому кафедрою теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ініційовано проведення дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня за темою «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи» на базі МОШПО та закладів освіти області.

Відповідно до наказу департаменту освіти, науки та молоді Миколаївської обласної державної адміністрації від 23.08.2017 № 575 та на підставі рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 08.12.2016, протокол № 11/5-15 «Про політичну пропозицію до проекту Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» на базі МОШПО та закладів загальної середньої освіти області започатковано дослідно-експериментальну роботу регіонального рівня «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи».

Актуальність такої дослідно-експериментальної роботи визначалася необхідністю модернізації змісту початкової освіти України взагалі та Миколаївського регіону зокрема, визначення чітких методологічних засад, що враховують сучасні світові та європейські тенденції розвитку початкової школи і, водночас, ґрунтуються на національних надбаннях, вітчизняній культурі, що зумовлено поступом до Нової української школи. Вимоги до змісту й організації освітнього процесу, що зростають, потребували нових, більш ефективних педагогічних підходів до формування особистості. Адже завданням Нової української школи є розвиток свідомої, всебічно розвиненої, творчої особистості, яка здатна до самовираження в різних видах діяльності.

Загальне наукове керівництво дослідно-експериментальною роботою регіонального рівня здійснює Шуляр Василь Іванович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений учитель України. Науково-методичне консультування здійснює Сокурєнко Олена Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач

кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Організаційно-методичний супровід дослідно-експериментальної роботи здійснює методист кафедри Рибачук Оксана Анатоліївна. До різних етапів роботи та співпраці з педагогами-експериментаторами залучаються працівники кафедри: старший викладач Степанець Наталія Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Олійник Лія Миколаївна, доцент.

Мета дослідно-експериментальної роботи – розробити й апробувати моделі впровадження інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту початкової освіти.

Ідея інтегрованого навчання не є принципово новою в педагогіці. Адже науково-теоретичні та практичні аспекти впровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі були й залишаються предметом дослідження багатьох учених (К. Гуз, В. Ільченко, Т. Михайлова, Л. Потапюк, М. Ратко, О. Шаповал та ін.). У ході розробки засад інтегрованого підходу до освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти широко використовуються ідеї: Л. Виготського, В. Давидова, В. Зінченка, Е. Носенка, Р. Карпласа, О. Леонтьєва, К. Піаже, Ю. Самаріна та ін. Сутність поняття «інтеграція» розкривають у своїх роботах: О. Алексеєнко, М. Арцишевська, М. Вашуленко, Т. Гладюк, К. Гуз, С. Гончаренко, В. Ільченко, О. Ільченко, Н. Коваль, Ю. Колягіна, О. Савченко, Н. Светловська, А. Степанюк, А. Урсул, С. Якименко та ін. Шляхи інтеграції змісту початкової освіти з точки зору її дидактичних можливостей висвітлюють: Н. Бібик, М. Вашуленко, К. Гуз, В. Ільченко, Л. Кочина, В. Паламарчук, Т. Пушкарьова, О. Савченко, В. Тименко, С. Якименко та ін.

Ідеї та положення Нової української школи передбачають те, що відбір змісту початкової освіти відрізнятиметься міжпредметною інтеграцією і практичною спрямованістю, що дозволить забезпечити молодшим школярам умови цілісного сприймання і пізнання навколишньої дійсності й перейти від знанневої педагогіки до реалізації компетентнісного підходу на засадах педагогіки партнерства між учнем і вчителем, школою та батьками.

Виходячи з цього, *об'єктом дослідження* виступив освітній процес початкової школи відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти (у редакції від 20.04.2011 № 462). *Предметом дослідження* визначено моделі впровадження інтегрованого навчання молодших школярів на засадах ідей та положень Концепції «Нова українська школа».

Метою дослідження стало розроблення й апробація *моделей упровадження інтегрованого навчання в початковій школі* на засадах ідей і положень Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти. В основу наукової роботи покладено гіпотезу про те, що інтегроване навчання дітей молодшого шкільного віку буде більш ефективним, якщо впроваджуватиметься на засадах ідей і положень Нової української школи:

- новий зміст освіти, спрямований на формування компетентностей ХХІ століття;
- новий шкільний учитель, який володіє сучасними методиками викладання і здатен реалізовувати педагогіку партнерства;
- сучасна система управління та адміністрування шкіл;
- нове освітнє середовище.

У дослідно-експериментальній роботі регіонального рівня «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи» визначено шість *моделей упровадження інтегрованого навчання в початковій школі*.

За типом закладу загальної середньої освіти:

1. В умовах загальноосвітнього закладу освіти.
2. В умовах інклюзивного навчання.
3. В умовах освітнього округу.

За авторськими технологіями:

4. Особистісно-орієнтована інтегрована технологія (автор Якименко С. І.). Науковий керівник – Якименко С. І., доктор філософії в галузі освіти, професор, завідувач кафедри початкової освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (за згодою).

5. Науково-педагогічний проєкт «Інтелект України» (автор Гавриш І. В.). Науковий керівник – Гавриш І. В., доктор педагогічних наук, професор Харківського педагогічного

університету ім. Г. С. Сковороди (за згодою).

6. Педагогічна технологія «Росток» (автор Пушкарьова Т. О.). Науковий керівник – Пушкарьова Т. О., кандидат педагогічних наук, професор Інституту модернізації змісту освіти Міністерства освіти і науки України (за згодою).

Здійснення поставленої мети та перевірка гіпотези передбачає послідовне розв'язання таких завдань:

1. На основі аналізу наукової літератури уточнити сутність поняття «інтегроване навчання». Розглянути значимість інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи.

2. Розробити й апробувати моделі впровадження інтегрованого навчання молодших школярів на засадах ідей та положень Нової української школи для різних типів закладів освіти, у яких є школа I ступеня.

3. Дослідити можливості використання інтегрованого навчання молодших школярів на засадах ідей та положень Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти в закладах освіти різних типів.

4. Укласти навчально-методичний комплекс для вчителів початкових класів щодо впровадження інтегрованого навчання молодших школярів на засадах ідей та положень Нової української школи.

Дослідно-експериментальна робота забезпечує ефективність упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей і положень Нової української школи Миколаївської області відповідно до вимог сучасного суспільства та сприятиме підвищенню якості регіональної освіти.

Базовими експериментальними майданчиками для дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня є такі заклади освіти Миколаївської області:

1. Миколаївська загальноосвітня школа I–III ступенів № 57 ім. Т. Г. Шевченка Миколаївської міської ради.

2. Миколаївський спеціальний навчально-виховний комплекс для дітей зі зниженим зором Миколаївської міської ради.

3. Першотравнева філія Новобузької ЗОШ I–III ступенів №1 Новобузької районної ради.

4. Миколаївська загальноосвітня санаторна школа-інтернат

I–III ступенів №7 Миколаївської обласної ради.

5. Миколаївський навчально-виховний комплекс «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад I ступеня № 2 «Зоря» Миколаївської міської ради.

6. Бандурський навчально-виховний комплекс «дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад I–III ступенів» Первомайської районної ради.

7. Миколаївська ЗОШ I–III ступенів № 50 ім. Г. Л. Дівіної Миколаївської міської ради.

8. Миколаївська загальноосвітня школа I–III ступенів № 56 Миколаївської міської ради.

9. Миколаївська загальноосвітня школа I–II ступенів № 64 Миколаївської міської ради.

Перший діагностико-концептуальний етап дослідно-експериментальної роботи (2017–2018 рр.) присвячено обґрунтуванню теми дослідження, вивченню питання організації інтегрованого навчання. Розглянуто значимість інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей і положень Нової української школи. Проведено аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури з досліджуваної проблеми. Конкретизовано об'єкт, предмет, мету, гіпотезу та завдання науково-дослідної роботи.

Заходи, проведені на першому етапі дослідно-експериментальної роботи

29 листопада 2017 року на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відбувся майстер-клас із планування та проведення тематичного дня на засадах ідей і положень Концепції «Нова українська школа».

Із метою забезпечення змісту педагогічного експерименту систематично проводилися консультативні візити в заклади загальної середньої освіти.

Так, 29 листопада 2017 року – консультативний візит у Миколаївську загальноосвітню санаторну школу-інтернат I–III ступенів № 7 Миколаївської обласної ради. Цього дня проведено ранкові зустрічі в перших класах на тему «Безпечний шлях до школи» (учителі Кравченко Ірина Іванівна, Коз Олена Іванівна) та уроки навчання грамоти (читання) на тему «Звук [п],

позначення його буквами Пп. Словниково-логічні вправи. Робота над текстом «На Івана Купала» (учитель Кравченко Ірина Іванівна) та основ здоров'я на тему «Фізичні вправи та загартовування» (учитель Коз Олена Іванівна).

06 грудня 2017 року – консультативний візит у Миколаївську загальноосвітню школу І–ІІІ ступенів № 56 Миколаївської міської ради. Проведено ранкову зустріч на тему «Як живуть комахи. Бджола-трудівниця» та урок навчання грамоти (читання) на тему «Закріплення звукового значення букви «ер». Читання слів, анаграм, побудова речень за малюнками. Опрацювання оповідання за П. Костюченком» (учитель Пасічник Альона Миколаївна).

12 грудня 2017 року – консультативний візит у Миколаївський спеціальний навчально-виховний комплекс для дітей зі зниженим зором Миколаївської міської ради. Проведено ранкову зустріч на тему «Україна космічна» та інтегрований урок навчання грамоти (читання) на тему «Звуки [з], [з']. Буква «зе». Відпрацювання дзвінкої вимови. Заучування скоромовок, фразеологізмів» (учитель Лозінська Віта Вікторівна).

25 січня 2018 року – консультативний візит у Миколаївську загальноосвітню санаторну школу-інтернат І–ІІІ ступенів № 7 Миколаївської обласної ради. Ранкова зустріч на тему «Ми – мандрівники» (учителі Кравченко Ірина Іванівна, Коз Олена Іванівна) та уроки основ здоров'я на тему «Активний і пасивний відпочинок» (учитель Коз Олена Іванівна) і природознавства на тему «Комахи» (учитель Кравченко Ірина Іванівна).

01 лютого 2018 року – консультативний візит у Миколаївську загальноосвітню школу І–ІІІ ступенів № 56 Миколаївської міської ради. Ранкова зустріч на тему «Комахи в житті людини» та урок природознавства на тему «Дослідницький практикум «Як живуть мурахи?»» (учитель Пасічник Альона Миколаївна).

20 лютого 2018 року – консультативний візит у Миколаївський спеціальний навчально-виховний комплекс для дітей зі зниженим зором Миколаївської міської ради. Ранкова зустріч на тему «Книга в житті людини» та уроку навчання грамоти (читання) на тему «Закріплення звукового значення букви «же». Опрацювання уривка казки «Лисичка і Журавель». Прислів'я. Робота з дитячою книжкою» (учитель Лозінська Віта

Вікторівна).

Після перегляду кожного заходу відбувалося обговорення за круглим столом актуальних проблем реалізації Програми регіонального експерименту.

Із метою формування професійної компетентності вчителів перших класів експериментальних закладів освіти щодо впровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі, обговорення шляхів реалізації в освітньому процесі ідей та положень Концепції «Нова українська школа», вивчення досвіду педагогів-експериментаторів щодо організації освітнього процесу на основі інтегрованого навчання молодших школярів, підвищення фахового рівня вчителів проводилися творчі зустрічі на базі експериментальних закладів освіти.

18 квітня 2018 року відбулася творча зустріч на базі Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 56 Миколаївської міської ради.

Учасники творчої зустрічі (14 осіб) відвідали ранкову зустріч на тему «Я – пішохід» та інтегрований урок математики та основ здоров'я в першому класі на тему «Розкладання двоцифрових чисел на розрядні доданки. Додавання та віднімання двоцифрових чисел, пов'язаних із нумерацією. Складання та розв'язування задач за малюнками здоров'язбережувального характеру. Креслення відрізків» (учитель Пасічник Альона Миколаївна).

Під час методичного діалогу присутні проаналізували заходи й особливості організації освітнього процесу в початковій школі у 2018–2019 н.р. Журбенко Оксана Михайлівна, практичний психолог Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 56 Миколаївської міської ради, Орленко Лариса Станіславівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 56 Миколаївської міської ради, провели психолого-педагогічний брейнстормінг на тему «Сучасний учитель на шляху до Нової школи».

25 квітня 2018 року – творча зустріч на базі Миколаївської загальноосвітньої санаторної школи-інтернату I–III ступенів № 7 Миколаївської обласної ради.

Учасники творчої зустрічі (13 осіб) відвідали ранкову зустріч на тему «Сімейні традиції родини» й інтегрований урок

основ здоров'я та української мови в першому класі на тему «Традиції збереження здоров'я в родині» (учитель Коз Олена Іванівна).

Під час методичного діалогу присутні проаналізували проведені заходи. Саранцева Любов Олександрівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Миколаївської загальноосвітньої школи-інтернату I–III ступенів № 7 Миколаївської обласної ради, поділилася досвідом проведення тематичних декад у початкових класах. Довженко Ольга Сергіївна, методист кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти, розповіла про особливості формування оцінювання в початковій школі.

20–23 червня 2018 року на базі відпочинку «Лагуна Бриз» у селі Чорноморці Очаківського району Миколаївської області відбулася робота всеукраїнської літньої школи вчителів початкових класів «Інтегрована особистісно-орієнтована технологія «Світ, у якому я живу» професора Світлани Якименко. Учасники заходу ознайомилися з перспективами розвитку початкової освіти на засадах ідей і положень Концепції «Нова українська школа», обговорили питання метапредметності як феномена освіти нового покоління, дізналися про сутність, нормативні засади проєктування нового освітнього простору початкової школи.

Світлана Іванівна Якименко, доктор філософії в галузі освіти, професор, завідувач кафедри початкової освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, наголосила на універсальності педагогічного новаторства та ознайомила учасників літньої школи з авторською інтегрованою особистісно-орієнтованою технологією в закладах освіти.

Педагоги-експериментатори обмінялися досвідом з іншими педагогічними працівниками, які беруть участь в експерименті, та спланували подальшу роботу з упровадження ідей і положень Концепції «Нова українська школа» в освітній процес у 2018–2019 навчальному році.

19 вересня 2018 року на базі Будинку вчителя м. Миколаєва проведено обласний методичний актив «Організаційно-методичні засади освітнього процесу в початковій школі у 2018–2019 навчальному році». Цільова аудиторія: фахівці органів управління освітою місцевого самоврядування та

науково-методичних установ, які відповідають за початкову освіту.

У ході методичного активу обговорено такі питання:

1. Реалізація Концепції «Нова українська школа»: виклики 2018–2019 навчального року.

2. Особливості підготовки вчителів Миколаївської області до роботи за новим Державним стандартом початкової освіти.

3. Сучасні вимоги до оцінювання в початковій школі; особливості викладання в першому класі Нової української школи.

4. Обговорення спільної роботи Миколаївського обласного інституту й науково-методичних установ у 2018–2019 н.р.

Під час заходу відбувся майстер-клас «Авторська інтегрована особистісно-орієнтована технологія: теорія, методика, практика» під керівництвом Світлани Якименко, автора інтегрованої технології, керівника освітнього проєкту, доктора філософії в галузі освіти, професора, завідувача кафедри початкової освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

Заходи, проведені на другому етапі дослідно-експериментальної роботи

Упродовж 2019–2021 рр. тривав розвивально-формувальний етап, що передбачав експериментальну апробацію Типових навчальних планів і методичних комплектів для окремих навчальних предметів, що вивчаються в початковій і базовій школі, та авторських матеріалів педагогів-експериментаторів.

Завдання розвивально-формувального етапу: розробка моделей упровадження інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей і положень Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти в умовах сільської малокомплектної школи.

У 2019 році апробовано дві моделі предметно-інтегрованого навчання.

Модель 1. Організація освітнього процесу в умовах одночасної роботи учнів двох малочисельних класів із максимальним використанням засобів інтеграції.

Модель 2. Використання системи скорочених уроків із

почерговим залученням учнів різних класів до спільної роботи.

З огляду на поетапність упровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти в початковій школі у 2019–2020 навчальному році перевагу надано використанню системи скорочених уроків (модель 2), що передбачає проведення по два окремі уроки для кожного з класів комплекту та два, переважно однопредметні, що передбачають організацію одночасної роботи учнів двох малочисельних класів із максимальним використанням засобів інтеграції.

Ефективність освітнього процесу оцінено через взаємодію багатьох зовнішніх і внутрішніх умов організації освітнього процесу в класі-комплекті.

До зовнішніх (організаційних) умов віднесли:

- раціональне поєднання класів у комплекти;
- правильна побудова розкладу занять;
- календарне планування навчального матеріалу на засадах інтеграції;
- створення розвивального освітнього середовища;
- професійна компетентність та відповідальність учителя;
- упровадження принципу партнерства в стосунках між учасниками освітнього процесу (учнями, учителем, батьками адміністрацією школи, громадськістю).

Внутрішніми (психолого-дидактичними) умовами є:

- визначення оптимальної структури й змісту уроку на засадах інтеграції і компетентнісного підходу відповідно до рівня розвитку учнів та очікуваних освітніх результатів;
- упровадження кооперативного навчання, формування у школярів навичок навчального співробітництва, самостійності й активності в процесі пізнання;
- вибір оптимального поєднання методів і прийомів навчання на окремих уроках інтегрованого змісту з малочисельним колективом учнів та проведення інтегрованих однопредметних і різних предметних уроків в умовах зведення.

У ході дослідно-експериментальної роботи проведено підготовку педагогічних працівників на курсах підвищення кваліфікації для вчителів, які працюють в умовах класу-комплекту, через постійну участь у науково-методичних заходах,

на базі пілотних класів опорної Новобузької ЗОШ І–ІІІ ступенів Новобузької районної ради.

17 квітня 2019 року на базі Миколаївської обласної санаторної школи-інтернату І–ІІІ ступенів № 7 Миколаївської обласної ради відбулося засідання науково-методичної лабораторії для вчителів початкової освіти «Формування наскрізних умінь у молодших школярів на засадах інтегрованого навчання» (усього 38 осіб).

22 листопада 2019 року вчителі Першотравневої філії стали учасниками робочої зустрічі вчителів пілотних класів (на базі Вознесенської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 8 Вознесенської міської ради).

Мета заходів: презентація моделей упровадження інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи. Результати роботи: представлено стратегію апробації посібника В. І. Шуляра «Абетка літературознавства» в інтегрованому просторі мовно-літературної освіти молодших школярів.

14 листопада 2019 року кафедра теорії й методики дошкільної та початкової освіти з метою реалізації засад Концепції «Нова українська школа» на базі Новоодеської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 3 Новоодеської районної ради провела університет знань методистів початкової освіти науково-методичних установ і керівників шкільних методичних об'єднань інтернатних закладів обласного підпорядкування з проблеми «Використання евристичних методів навчання на уроках у початковій школі та методичній роботі з педагогічними кадрами» спільно з учасниками науково-методичної лабораторії з питань розвитку початкової освіти «Упровадження технології предметно-інтегрованого навчання у початковій школі» (усього – 42 особи). *Результати роботи:* підвищення фахової майстерності та інноваційного розвитку методистів із початкової освіти науково-методичних установ, керівників методичних об'єднань учителів початкових класів області.

Учителі Першотравневої філії брали активну участь у засіданнях науково-методичної лабораторії 17 квітня 2019 року на тему «Формування наскрізних умінь у молодших школярів на засадах інтегрованого навчання» на базі Миколаївської санаторної школи-інтернату І–ІІІ ступенів № 7 Миколаївської

обласної ради та 14 листопада 2019 року на тему «Використання евристичних методів навчання в освітньому процесі Нової української школи» на базі Новоодеської ЗОШ I–III ступенів № 3 Новоодеської районної ради.

Консультативні наставницькі візити в експериментальні заклади освіти проводилися доцентом кафедри Степанець Н. М.

Так, 15 березня 2019 року розглянуто питання «Мовно-літературна освіта молодших школярів у класі-комплекті: предметно-інтегроване навчання». У ході візиту розроблено стратегію інтегрованого підходу до вивчення української мови та літературного читання в умовах класу-комплекту, представлено засоби апробації посібника В. І. Шуляра «Абетка літературознавства» в інтегрованому просторі мовно-літературної освіти молодших школярів сільської малокомплектної школи.

12 жовтня 2019 року увагу акцентовано на питанні «Використання технік формувального оцінювання учнів у спільній роботі учнів двох класів».

Досвід своєї роботи вчителі Першотравневої філії представляли 22 серпня 2019 року на заняттях обласного методичного активу педагогічних працівників початкової освіти й 11 жовтня 2019 року під час робочої зустрічі вчителів пілотних шкіл області на базі опорної Новобузької ЗОШ I–III ступенів Новобузької районної ради.

У результаті роботи розроблено стратегію інтегрованого підходу до вивчення української мови та літературного читання в умовах класу-комплекту, представлено засоби апробації посібника В. І. Шуляра «Абетка літературознавства» в інтегрованому просторі мовно-літературної освіти учнів початкових класів сільської малокомплектної школи.

У 2020 році продовжено експериментальне дослідження регіонального рівня «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи» на базі МОШПО та закладів загальної середньої освіти області». Виконано завдання розвивально-формувального етапу: досліджено особливості, побудовано моделі впровадження інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей і положень Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти та розроблено навчально-

методичний комплекс щодо впровадження технології інтегрованого навчання молодших школярів як провідної в початковій школі, ЗЗСО різних типів, різних організаційних і змістових умовах.

Із метою ознайомлення з особливостями дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня, презентацією досвіду роботи вчителів-практиків закладів загальної середньої освіти відбулися очні й онлайн-зустрічі учасників регіонального експерименту, організовано роботу творчої лабораторії обласного рівня «Формування компетентностей здобувачів освіти засобами інтеграції».

28 лютого 2020 року на базі Миколаївської загальноосвітньої школи I–II ступенів № 64 Миколаївської міської ради відбулася робоча зустріч учасників регіонального експерименту з питань розвитку початкової освіти «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи на базі МОППО та закладів загальної середньої освіти області».

Результати роботи: педагогами-експериментаторами презентовані моделі впровадження інтегрованого навчання в початковій школі за нетиповими освітніми програмами; визначено стратегії проєктування збірника матеріалів учасників регіонального експерименту «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи».

09 квітня 2020 року в асинхронному режимі проведено творчу онлайн-зустріч учасників регіонального експерименту «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей і положень Нової української школи на базі МОППО та закладів загальної середньої освіти області» у межах творчої лабораторії обласного рівня «Формування компетентностей здобувачів освіти засобами інтеграції».

Результати: учасники регіонального експерименту ознайомилися з особливостями дослідно-експериментальної роботи, досвідом роботи вчителів-практиків закладів загальної середньої освіти; розкрито філософію інтегрованого навчання, теоретичний зміст проблемного питання; створено спільний

збірник матеріалів учасників регіонального експерименту «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи».

20 листопада 2020 року в дистанційному форматі проведено робочу зустріч учасників регіонального експерименту з питань розвитку початкової освіти «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи».

Результати: апробація моделей інтегрованого навчання і навчально-методичного забезпечення освітнього процесу з математики в початкових класах на засадах ідей і положень Нової української школи; ознайомлення з напрацюваннями та досвідом роботи учасників регіонального експерименту методистів початкової освіти науково-методичних установ і керівників шкільних методичних об'єднань закладів інтернатного типу обласного підпорядкування.

Відповідно плану роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти протягом 2020 року відбувся сертифікований захід для учасників регіонального експерименту «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи на базі МОППО та закладів загальної середньої освіти області», програма якого схвалена вченою радою МОППО. Учасниками регіонального експерименту напрацьовано матеріали для збірника «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи». Результати роботи учасників регіонального експерименту – підвищення кваліфікації, видано сертифікати.

На формувальному етапі у 2021 році для учасників регіонального експерименту протягом року проводився сертифікований захід – обласний пролонгований семінар «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи», програма якого схвалена вченою радою МОППО (наказ від 30 грудня 2020 року № 390-А) та містила елементи фахового компонента програми підвищення кваліфікації. У межах сертифікованого заходу відбулися три засідання учасників регіонального експерименту в синхронному форматі:

25 березня 2021 року – робоча зустріч учасників регіонального експерименту з питань розвитку початкової освіти «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи» із теми «Формування ключових компетентностей та наскрізних умінь здобувачів освіти засобами інтеграції».

Мета: апробація моделей інтегрованого навчання і навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в початкових класах на засадах ідей та положень Нової української школи; визначення стратегії проектування збірника матеріалів учасників регіонального експерименту «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи».

21 травня 2021 року – творча зустріч учасників регіонального експерименту з питань розвитку початкової освіти «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи» із теми «Розвиток математичної компетентності молодших школярів засобами інтеграції».

Мета: презентація досвіду роботи вчителів-практиків закладів загальної середньої освіти; узагальнення впровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи.

30 вересня 2021 року – фестиваль «Інновації в підготовці випускника Нової української початкової школи» за результатами всеукраїнського та регіонального експериментів. Учителі-експериментатори закладів загальної середньої освіти області поділилися досвідом своєї роботи з тем: «Моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань»; «Шкільне подвір'я як навчальна лабораторія», «Формування фінансової грамотності молодших школярів», «Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в Новій українській школі як інструмент саморозвитку молодших школярів», підбито підсумки дослідно-експериментальної роботи.

За особистий внесок у проведення регіонального експерименту «Упровадження технології інтегрованого навчання

в початковій школі на засадах ідей і положень Нової української школи на базі МОШПО та закладів загальної середньої освіти області» учителі-експериментатори нагороджені грамотами департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації та Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

У 2022 році протягом третього результативно-узагальнювального етапу здійснюватиметься узагальнення результатів дослідно-експериментальної роботи регіонального рівня за темою «Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи», розроблення висновків, рекомендацій, поширення набутого учасниками регіонального експерименту досвіду шляхом публікації збірника матеріалів.

Упровадження інтегрованого навчання в Новій українській школі

*Рибачук Оксана Анатоліївна,
методист кафедри теорії й методики
дошкільної та початкової освіти МОППО*

Ідея інтеграції в освіті є значним здобутком дидактики, оскільки за умови її успішного методичного впровадження реалізується мета якісної освіти. Основою формування наукового світогляду, вироблення сучасної світоглядної парадигми в молодших школярів виступає інтеграція змісту, що здійснюється шляхом злиття в одному предметі елементів різних навчальних предметів (курсів, тем). Інтеграція уможливорює створення в учнів цілісного уявлення про об'єкт, що вивчається, формує міжпредметні компетентності та вирішує основні суперечності освіти – протиріччя між безмежністю знань і обмеженими людськими ресурсами. Особливо актуальними є інтегрування різнопредметних знань у початковій освіті, оскільки для молодших школярів властиве не розчленоване сприйняття об'єктів навколишнього світу, а цілісне.

Згідно з результатами аналізу наукової і методичної літератури можна стверджувати, що про значущість і важливість інтеграції навчального змісту освіти наголошували прогресивні педагоги всіх часів. Дидактичні особливості інтеграції змісту навчання на сучасному етапі розвитку освіти досліджували вчені: Н. Бібік, Л. Виготський, В. Давидов, С. Вашуленко, В. Тищенко, С. Якименко, О. Савченко та інші. Упровадження інтеграції дає можливість формувати в учнів якісно нові знання, що характеризуються значно вищим рівнем пізнавальних процесів, мислення, здатністю їх застосування в нових ситуаціях.

Виникла інтеграція як явище фундаментальних наук на фоні своєї протилежності – диференціації. Диференціація – це розділення, розчленування чого-небудь на окремі розрізнені предмети, а інтеграція – об'єднання чого-небудь в єдине ціле, відбір та об'єднання навчального матеріалу з різних предметів для цілісного і різнобічного вивчення важливих наскрізних тем. Вона допомагає організувати навчання таким чином, щоб учні не лише могли знаходити інформацію, а й опрацьовувати її різними

способами та використовувати.

Інтерес до проєктної, командної та групової діяльності учнів, їхнє бажання досліджувати, обмінюватися знаннями на інтегрованих уроках виявляється яскравіше, ніж на традиційних. Висока пізнавальна активність школярів і, як результат, глибоке, свідоме і міцне засвоєння знань, набуття учнями досвіду творчої діяльності – найцінніші переваги інтегрованого навчання.

Інтегрований освітній процес базується на принципах доступності, науковості, послідовності, системності, цілісності, логічності, вертикального тематизму.

Можливі різні форми інтеграції знань:

- контент-орієнтована інтеграція (або інтеграція на основі змісту навчальних предметів, її ще називають тематичною інтеграцією);
- інтеграція, орієнтована на формування способів дій (або інтеграція навичок).

Контент-орієнтована інтеграція навчальних предметів реалізується у формі тематичного навчання. Це навчання на основі об'єднання навколо однієї теми знань із різних навчальних дисциплін.

Діяльнісний підхід реалізується з використанням однакових способів дій на уроках із різних навчальних дисциплін чи шляхом організації інтегрованої діяльності на інтегрованих уроках або впродовж навчального дня без визначення меж уроків. Учні вчаться критично мислити, створювати моделі. Також формуються соціальні, комунікативні, організаційні навички, вміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики.

Процес інтеграції вимагає виконання певних умов:

- об'єкти дослідження мають бути однакові або досить близькі (тоді ми досліджуємо об'єкт із різних сторін, використовуючи навчальний матеріал різних дисциплін);
- у навчальних предметах використовують, як правило, однакові або близькі методи дослідження предметів та явищ (тоді ми демонструємо спосіб пізнання дійсності на прикладах із різних предметів);
- те, що пізнають, підпорядковане загальним закономірностям, що вивчають на уроці (узагальнюємо навчальний матеріал із різних навчальних дисциплін та пізнаємо складнішу систему).

У сучасній школі узвичаїлася міжпредметна інтеграція, що здійснюється різними шляхами:

- створення інтегрованих курсів – навчальних предметів, які інтегрують знання кількох освітніх галузей;
- упровадження навчальних проєктів;
- організація тематичних днів і тижнів;
- проведення інтегрованих і бінарних уроків;
- проведення уроків із міжпредметними зв'язками.

Етапи реалізації міжпредметної інтеграції змісту навчання передбачають уведення міжпредметних зв'язків на уроках суміжних дисциплін на основі репродуктивної діяльності та елементів проблемності, формулювання міжпредметних навчальних проблем і самостійний пошук шляхів їх розв'язання, систематичне проблемне навчання на основі ускладнених міжпредметних проблем усередині інтегрованого курсу.

Зазвичай інтеграція навчального матеріалу з різних предметів відбувається навколо певного об'єкта чи явища довкілля, або для розв'язання проблеми міжпредметного характеру чи створення творчого продукту. Наскрізна тема виступає основою не лише інтеграції змісту, а й об'єднує, згуртовує дітей і вчителів, батьків, дає безмежні можливості для роботи. Вона має бути цікавою для учнів, тому може обиратися як учителем, так і дітьми.

Тематичне навчання забезпечує формування в молодших школярів цілісної картини світу, здатності сприймати предмети та явища різнобічно, системно, емоційно, сприяє поглибленню і розширенню знань учнів, діапазону їх практичного застосування.

Підготовка до проведення тематичних днів, тижнів передбачає:

- зіставлення матеріалу навчальних програм і предметів для виявлення можливих варіантів інтеграції;
- вибір тем, їх доцільність, інформативність, інтерес в учнів;
- визначення мети й обов'язкових результатів навчання;
- вибір форм і методів реалізації навчального матеріалу;
- підбір дидактичного матеріалу;
- конструювання уроку, розподіл часу.

Під час планування тематичного дня вчитель може створити інтелект- карту (ментальну карту, карту пам'яті, діаграму зв'язків

тощо) – це метод структурування концепцій із використанням графічного запису.

Створення інтегрованого освітнього простору в умовах НУШ є важливим ресурсом упровадження компетентнісного підходу, і як прогнозований результат – підвищення ефективності освітнього процесу в початковій школі, формування ключової компетентності «уміння навчатися впродовж життя».

Тематичний день «Маленькі таємниці великої економіки»

*Вовк Валентина Василівна,
учитель Миколаївської загальноосвітньої
школи I–III ступенів № 50 ім. Г. Л. Дівіної
Миколаївської міської ради*

Ключові компетентності:

- 1) вільне володіння державною мовою;
- 2) спілкування іноземною мовою;
- 3) математична компетентність;
- 4) компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- 5) інноваційність;
- 6) екологічна компетентність;
- 7) навчання протягом життя;
- 8) соціальні та громадянські компетентності;
- 9) культурна компетентність.

Очікувані результати:

Мовно-літературна освітня галузь:

- учень сприймає усну інформацію; перепитує, виявляючи увагу; доречно реагує;
- висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючись на власний досвід;
- розповідає про власні відчуття й емоції від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується.

Іншомовна освіта:

- розуміє прості короткі запитання та реагує на них вербально;
- розпізнає знайомі слова і фрази під час сприйняття усної інформації;
- повідомляє інформацію, уживаючи короткі сталі вирази.

Математична освітня галузь:

- порівнює і впорядковує об'єкти навколишнього світу за однією або декількома ознаками;
- знає назви чисел у межах 20; володіє навичками

- додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10;
- установлює відношення рівності й нерівності між числами;
- оперує грошима в уявному процесі купівлі-продажу;
- розв'язує прості, зокрема такі, що моделюють реальні життєві ситуації математичні задачі.

Природнича освітня галузь:

- пояснює взаємозв'язки між об'єктами та явищами живої і неживої природи;
- описує, що нового дізнався, спостерігаючи й експериментуючи;
- досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі;
- пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це робити.

Технологічна освітня галузь:

- дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів і пристосувань;
- за допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність із виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат.

Громадянська та історична освітня галузь:

- намагається пояснити, як події пов'язані між собою.

Фізкультурна освітня галузь:

- розуміє терміни з предмета «Фізична культура»;
- виконує рухові дії під час рухливих ігор під керівництвом учителя;
- виконує вправи з предметами та без них (за наявності відповідних умов);
- виконує різні ролі під час рухливих ігор, забав, обрядів та інших форм рухової діяльності;
- дотримується правил безпеки особисто та під час спільної з друзями рухової діяльності.

Матеріали й обладнання: мікрофон, медіатекст (відео «Уроки Тітоньки Сови»), маски «Гривника» та «Копійки», карта Європи, назва банкнот країн Європи, картки для гри «Банани», сумка «Сімейний бюджет», картки для гри «Склади слово із букв», підготовлений текст, «Грошове дерево» з пінопласту, монетки, чорний ящик (пляшка з водою, енергоощадна лампа,

шкарпетки, папір), пазли, сувенірні гроші, пелюстки для квітів, пакети з борошном, пшеницею, шматочком хліба, піском, відео «Процес випічки хліба батьками класу», короваї, картки для гри «на базарі», тканина для галявини, ромашки зі смайликами для визначення настрою.

Сценарій інтегрованого дня

І. Ранкова зустріч

а) Вітання:

У нас сьогодні – ніби свято,
Гостей зібралося багато,
Один на одного дивіться
І веселенько усміхніться.
Повернімося обличчям до гостей
І лагідно промовимо «Добрий день!»

б) Коло вітань:

Учитель:
Ми сімейка невеличка
Усі друзі – я і ти
Привітаємось, щоб личка
Всі усмішками цвіли.
(Привітання з компліментом по колу).

Учитель:

– Діти, до нас завітали гості. А чи любляете ви, коли до вас приходять гості? Чому? Чи згодні ви зі мною, що гості дарують нам щасливі хвилини спілкування?

в) Обмін інформацією:

– Діти! А як ви вважаєте, що потрібно нам для щастя?

Гра «Мікрофон».

– Продовжіть висловлювання «Для щастя мені потрібно...».

– Чи завжди ми можемо мати те, що хочемо? Чому? (не завжди вистачає грошей).

– А що таке гроші? (гроші – це засіб для обміну на різні товари та послуги, загальний платіжний засіб, міра вартості товару чи послуги).

– Щоб мати повне уявлення про гроші, я пропоную вам переглянути медіатекст.

(Відео 1: Уроки тітоньки Сови)

– Так що ж таке гроші? Чи завжди існували гроші? Дати відповідь на ці питання ви зможете після перегляду медіатексту.

(Відео 2: Уроки тітоньки Сови)

– Чим користувалися люди до появи грошей? (Товаром)

– А чи знаєте ви, звідки беруться гроші? (Гроші друкуються державою на спеціальному обладнанні). У кожній країні є своя грошова одиниця (валюта). А які гроші ви знаєте?

Учитель називає країну, а діти говорять, які там гроші, та прикріплює назву банкнот на карту:

Україна – гривня

Росія – рубль

Польща – злотий

США – долар

Велика Британія – фунт

(Стук у двері)

Заходить учитель англійської мови Мацур К. Л.:

– Hello my dear children! How are you? I have a letter for you! Look! What is this? It is invitations to Birthday Party. Так, ви все правильно зрозуміли, нас запрошено на День народження до Вікі, дівчинки, з якою ми познайомились на уроках англійської мови. А чи знаєте ви, в якій країні вона живе? (відповіді учнів). А де вона знаходиться? Давайте подивимось на карту (глобус). Я бачу ви, навіть, знаєте, які гроші нам потрібні, щоб поїхати до цієї країни. А як ми можемо дістатися до неї? (відповіді учнів). На жаль, поки ми не маємо змоги полетіти до Вікі на день народження, але можемо на нашому занятті з англійської мови приготувати подарунки та привітання. Ми запросимо відеорепортера, який запише наше привітання, і відправимо його до Англії. Діти, а чи знаєте ви, що потрібно підготувати до святкування дня народження? Отож, протягом дня ми

підготуємося до привітання Вікі з днем народження! See you soon!

г) *Крісло автора:*

– До нас завітали сьогодні в крісло автора герої Копійка та Гривник. Вони пропонують вам прослухати вірш. Про які потреби шпаченят ідеться у вірші?

Дев'ять сірих шпаченят
У одним гнізді сидять.
А шпачиха все літає,
Бо про діток добре дбає.
Кому кашки, кому юшки,
Кому чорні капелюшки,
Кому чисту сорочину,
Кому посмішку шпачину.

– Хто відповість на поставлене питання? (Потреба в їжі та одязі).

– Що є товаром у вигляді їжі? (Хліб, м'ясо).

– У вигляді одягу? (капелюшки, сорочки).

– А посмішка потрібна? (потрібна, бо кожна людина потребує хорошого настрою та самопочуття).

д) *Проведення гри в групах:*

– Пограємо в гру «Банани». На листках записаний рядок букв: Ш Ш Е Ш Ш Ш К Ш О Ш Н Ш О М Ш І Ш К Ш Ш А. Завдання: у поданому рядку викреслити всі букви «Ш» і прочитати утворене слово (Економіка).

– Діти, а хто знає, що таке «економіка»?

– Зокрема, це і вміння вести домашнє господарство. Та чи всі володіють цим умінням? Недарма кажуть, що не господар той, хто не господарює. Актуальною проблемою сьогодення є отримання та розподіл прибутків на потреби сім'ї. Як краще це зробити, дізнаємося протягом інтегрованого дня. Виконуючи практичні завдання будемо вчитися мистецтва ведення домашнього господарства, економити, раціонально розподіляти свої ресурси.

Очікування учнів щодо вивчення теми.

II. Інтегрований блок освітніх галузей. Навчання грамоти (читання)

1. Бесіда:

Діти, чи подобається вам роботи покупки?

– Чи завжди вам купують те, що ви хочете? Якщо ні, чому?

Так, за свою працю батьки отримують гроші. Усі зароблені гроші вони складають разом – у сімейний бюджет. Слово «бюджет» означає в перекладі з англійської «сумка», а «сімейний бюджет» – це велика сімейна «сумка». Отже, сімейний бюджет – це доходи і витрати сім'ї за певний період (тиждень, місяць, рік).
(У цій сумці картинки з житлом, їжею, одягом, відпочинком).

– Чи правильно буде, якщо ці гроші сім'я витратить за один день? Як потрібно витратити гроші? (економно, бережливо). Так, кожна сім'я гроші повинна витратити бережливо, економно. Від цього залежатиме добробут вашої сім'ї, тобто родина буде жити в достатку, матиме все необхідне, задовольнятиме потреби всіх членів родини. На які потреби витрачає ваша сім'я (батьки) гроші?

2. Гра «склади слово із букв»:

Із буквами одного кольору учні виходять на середину класу і складають слова: *їжа, навчання, послуги, взуття*.

– Ми з вами теж сім'я. І ми теж маємо свій сімейний бюджет, який наповнюватимемо протягом інтегрованого дня.

3. Робота з чистомовками:

– Щоб ротик був слухняним, пропоную прочитати чистомовку.

– Ша, ша, ша – він не має ні гроша,

– Ші, ші, ші – заробляє гроші,

– Жу, жу, жу – гроші всі я збережу.

4. Читання та обговорення оповідання.

а) Робота з оповіданням:

Учитель:

– Послухайте оповідання. Перед читання пропоную

ознайомитися зі словниковими словами.

На дошці слова: сплативши, комунальні послуги, енергоощадні лампи, смакувала. Пояснення їх значення. Читання вчителем оповідання.

У кінці місяця Марійчина мама, сплативши всі комунальні послуги, сказала: «Наша сім'я не вмє економити! Будемо вчитися». Вона працювала вчителем у школі. А її учні створили відеоролик про економію. Увечері вся сім'я його подивилася й обговорила. Марійка намалювала великий плакат – пам'ятку та повісила його в кухні.

З того часу всі стали жити економно. Тато перестав палити і почав ходити у спортзал. Іноді він поспішав і забував вимикати світло в туалеті. Мама купила енергоощадні лампи, але годинами могла дивитися свої улюблені серіали. Старший брат раніше дуже довго приймав душ. Тепер він вмивався за кілька хвилин. Але в нього лишилася звичка чистити зуби під проточною водою. За це його часто сварила мама. Бабуся зв'язала всім теплі шкарпетки. Усім стало тепліше, і температуру котла зменшили. А кожної неділі сім'я смакувала бабусиними пиріжками. Усі були задоволені та щасливі.

– Про кого говориться в оповіданні?

– Що робила Марійчина сім'я?

Повторне читання оповідання «Буксиром».

Вибіркове читання: – Що сказала мама, сплативши комунальні послуги? Ким працювала мама? Що намалювала Марійка?

б) Сприйняття тексту. Робота в групі:

- Подумайте, хто з членів родини жив економно, а хто – ні. Поставте «+», якщо економили та «-», якщо ні. (Відповіді діти записують на аркушах «монет» і вивішують на вітки «грошового» дерева з пінопласту).

Учитель ознайомлює учнів із «грошовим деревом» – кімнатною рослиною.

«Грошове дерево» товстянка – живе деревце, яке вважається символом достатку і благополуччя.

- ❖ Тато перестав палити.
- ❖ Тато забував вимикати світло.
- ❖ Мама купила енергоощадні лампи.
- ❖ Мама годинами дивилась телевізор.

- ❖ Старший брат швидко миється.
- ❖ Брат чистить зуби під проточною водою.
- ❖ Бабуся зв'язала всім теплі шкарпетки.
- ❖ Родина зменшила температуру котла опалення.
- ❖ Родина пекла пироги сама.

Учитель:

- Чого більше «+» чи «-»? Зекономила сім'я гроші?
- А як би ви зекономили гроші, то на що б ви їх витратили?

Намалюйте.

(Учні презентують свої наробки на дошці «Світ навколо мене»).

в) Гра «чорний ящик»:

Дізнатися, яка річ у ньому.

Перша група: Предмет, який допомагає заощадити енергію.

Друга група: Рідина, без якої неможливо жити, яку треба економити.

Третя група: Речі, що зігрівають ноги.

Четверта група: Цей предмет виготовляють із дерева, його треба економити.

г) Робота в групах: скласти пазл – малюнок:

Перша група. Світить сонце і горить світло в кімнаті.

Друга група. Тече вода з крану.

Третя група. Горить газ на плиті без потреби.

Четверта група. У кімнаті ввімкнений телевізор і ніхто його не дивиться.

Учитель: - Які помилки в малюнках?

Математика

1. Усний рахунок. Робота в групах:

Кожна група має пелюстки від квітки. Завдання: зробити квітку з пелюстками «Склад числа».

– А що можна зробити з цими квітами? (об'єднати квіти в букет)

– Кому?

– Давайте складемо букет із цих квітів і поставимо у вазу.

Ви купували раніше квіти? Витрачали на них великі гроші?

– Отже, ви, зекономивши гроші, зробили подарунок

власними руками. А подарунок, зроблений своїми руками, дуже цінний!

2. Математичний диктант
(задачі з самоперевіркою на дошці).

- ❖ Ми на ринку були –
Взуття всім купили.
Для Анюти-лапочки
Ми купили тапочки.
А для брата Вовочки
Взяли ми кросовочки.
Туфлі – для Антошки.
Колі – босоножки.
Мамі – туфельки зі шкіри.
Добрий вибрали товар.
Порахуйте, скільки пар? (5 пар)

- ❖ Зайці моркву продавали,
На базарі торгували.
6 морквин всього принесли,
2 морквини продали.
Хто з вас може підказати,
Скільки моркви треба ще продати? ($6-2=4$)
- ❖ У Надійки три копійки,
А Світлана має п'ять.
Допоможемо дівчаткам
Гроші всі порахувать. ($3+5=8$)
- ❖ Валя сім яблук купила,
По дорозі одне загубила.
Скільки принесла до хати?
Щоб гостей пригощати? ($7-1=6$)

3. Робота в групі:

Вправа на порівняння (відповіді вивішуються на дошці):

100 к і 100 грн

25 к і 50 к

100 к і 1 грн

70 к і 1 грн

4. Розв'язування задачі (умова на дошці):

Одна господарка заплатила за пакет із борошном 10 гривень, а друга – на 2 гривні менше. Скільки гривень заплатила друга господарка?

$$10 - 2 = 8 \text{ (грн)}$$

– Діти, хто з господарок заплатив менше? Вона зекономила свої гроші? Що можна приготувати з борошна?

5. Дослідження. Робота в групах:

– Спробуйте утворити ланцюжок, як отримати хліб. Для цього ми проведемо дослідження. Кожна група має на партах пакети – борошно, пшениця, шматочок хліба, пісок.

Завдання:

1. Вилучити зайвий предмет. Пояснити, чому?
2. Утворити ланцюжок «Як з'явився хліб?».

Учитель:

– У ваших сім'ях печеться хліб чи купується?

(Презентація відеофільму «Процес випічки хліба батьками класу»)

Демонстрація готових хлібних виробів.

– Скуштуйте та порівняйте куплений хліб і спечений власноруч.

– Зробіть висновок, який смачніший?

6. Гра «На базарі». Робота у групах:

Завдання: обрати продукти, які потрібні для випічки хліба. Підкреслити та порахувати скільки грошей вам потрібно для покупки. Скористайтеся необхідною кількістю «грошей» у конвертах.

Борошно – 10 грн
Маргарин – 15 грн
Олія – 30 грн
Сіль – 5 грн
Дріжджі – 5 грн
Цукор – 20 грн

Маргарин – 10 грн
Олія – 20 грн
Цукор – 15 грн
Борошно – 12 грн
Яйця – 30 грн

- Отже, давайте порахуємо, скільки ви витратили грошей?
- Скільки заощадили? Ми змогли зекономити? (так)
- А що могли б придбати на зекономлені гроші? (діти згадують про мрії, озвучені на початку дня). Також є непередбачені обставини, що потребують витрати грошей. Наприклад, вас запросили на день народження, і тоді в нагоді стануть зекономлені гроші.

7. Підсумок роботи.

Іноземна мова. Фізична культура

1. Організація класу:

Учні заходять до спортивного залу.

Учитель англійської мови:

– Подивіться! Що незвичного в нашому залі? Про що свідчать усі ці атрибути? Як ви думаєте, що ми будемо робити? А допоможе нам в цьому вчитель фізкультури Ганна Анатоліївна.

Учитель фізкультури:

– Доброго дня, любі діти! А чому ви так святково одягнені? (Ми готуємося до привітання).

– Я вам залюбки в цьому допоможу. Пропоную для підняття святкового настрою пограти в рухливі ігри. А що ми завжди робимо перед тим, як розпочинаємо гру? (Розминку).

Учитель англійської мови:

– Ми вами готуємося до привітання англійською мовою! Потрібно провести і фонетичну розминку, щоб налаштуватися на спілкування англійською мовою.

2. Розминка:

Учні проводять розминку перед рухливими іграми й одночасно тренуються у вимовлянні звуків.

– Вимову англійських звуків ми вдосконалили! Розім'ялися! Настрій підняли! А давайте зазирнемо у скарбницю англійських слів. А відкрити її нам допоможе Ганна Анатоліївна.

Учні діляться на команди за кольоровими фішками.

У сформованих командах вони активізують мовний інвентар під час виконання гри «Name the words» – за принципом рухливої гри «Спіймав м'яч – сідай».

3. Естафета «Earn money for presents»:

Учитель англійської мови:

– Діти, як ви думаєте, чи готові ми тепер вітати Вікі з днем народження? Чи чогось ще не вистачає? Так, подарунків! Сьогодні ви вже заощаджували на подарунки вашій подрузі, а ми пропонуємо збільшити бюджет на їх придбання!

Учитель фізкультури пояснює правила естафети.

Учні знову об'єднуються в команди і розпочинають естафету «Earn money for presents».

Учитель англійської мови:

– Гроші зароблено! А тепер давайте порахуємо скільки ж ви заробили на подарунки.

(Кожна команда рахує зароблені гроші).

4. «Вибір подарунка»:

– Діти, а де ж ми можемо придбати подарунки? Я запросила до нас представника торгівельної фірми «Box of treasure», який допоможе нам обрати і замовити подарунки для Вікі, які він потім доставить їй поштою (Заходить «представник фірми» і пропонує дітям каталог, у якому діти можуть обрати подарунок). Діти, подивіться, які подарунки пропонують нам у каталозі, зверніть увагу на ціни і подумайте, який подарунок ви можете замовити для Вікі відповідно до вашого бюджету. Для цього давайте розподілимо обов'язки кожного учасника команди.

Робота в групах:

Діти розподіляють ролі: керівник команди, скарбничий, тайм-менеджер, доповідач та оцінювач.

«Представник фірми» записує замовлення дітей і вчитель дає аркуш паперу, на якому записана адреса Вікі.

– Тепер ми можемо привітати іменинницю. А як ми можемо це зробити?

Так, традиційне англійське привітання – пісня «Happy Birthday», яку за допомогою відеорепортера ми запишемо на відео, яке надішлемо Вікі.

Хоровод «Happy Birthday» учні виконують у колі, відеорепортер знімає їх на камеру.

– Як ви вважаєте, чи сподобається наше відеопривітання та подарунки Вікі? А чи сподобалося б вам таке привітання? Дякую всім за плідну роботу на уроці!

III. Підсумок інтегрованого дня. Рефлексія:

1. Презентація лепбуку з теми «Цікавий світ економіки»:

2. Підсумок роботи:

– Чого ми навчились?
– Чи справдилися ваші очікування?
– На які питання, поставлені на початку заняття, ми з вами змогли дати відповіді?

– Кому б ви хотіли подякувати?

Під музику «Пробудження весни», діти виготовляють «квітки настрою», обираючи веселого чи сумного смайлика.

Тематичний тиждень «Весняні свята. Великдень», 1 клас

*Лозінська Віта Вікторівна,
учитель початкових класів Миколаївського
спеціального навчально-виховного комплексу
для дітей зі зниженим зором*

Обов'язкові результати навчання:

1. Учень долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе.

2. Висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; сприймає усну інформацію; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб.

3. Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/побаченого, ввічливо спілкується.

4. Бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності.

5. Аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту.

6. Обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів.

7. За допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність із виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат.

Очікувані результати:

На кінець тижня учні знатимуть:

- особливості святкування весняних свят в Україні;
- народні традиції щодо святкування Великодня;
- різновиди писанок.

Умітимуть:

- розповідати про свято Великодня;
- брати участь у народних звичаях і традиціях українців;
- описувати свої враження від почутого, побаченого;
- розпізнавати різновиди писанки й інші символи свята;
- створювати вироби великодньої тематики;
- дотримуватися правил безпечної поведінки під час

- багатолюдного святкування в приміщенні й на вулиці.
- дотримуватися безпечних прийомів праці;
 - уважно слухати один одного в умовах безпосереднього спілкування.

Розробка тематичного дня

Проблемне питання дня: «Що кладемо у великодній кошик?»

Мета:

- продовжувати роботу щодо створення в класі дружного середовища;
- формувати вміння швидко об'єднуватися в групи з іншими дітьми для гри та навчання;
- формувати вміння ставити запитання та відповідати на них;
- ознайомити з основним продуктом великоднього кошика – яйцем;
- розвивати монологічне мовлення, увагу, пам'ять, кмітливість;
- виховувати взаємоповагу, культуру спілкування.

Обладнання: аудіозапис мелодії «Вальс квітів» П. І. Чайковського, паперові кошики із зображенням весняних квітів (сон-трава, проліски, підсніжники (ряст), скринька з яйцем, картки для групової роботи, ілюстрації до Великодня та інших свят (страв із яєць, зображення предметів форми яйця, казки про яйце), матеріали для щоденних новин (назва пори року, місяця, дня тижня, числа, позначок погоди, прислів'я), аркуші із запитаннями.

І. Ранкова зустріч:

1.Привітання:

Під музику «Вальс квітів» П. І. Чайковського діти заходять до класу та сідають на стільці.

Учитель:

– Усіх я з радістю вітаю, щастя, радості бажаю.

Прийшла весна. Змінюється природа, з'являються первоцвіти. Які з них ви знаєте? (Сон-трава, підсніжники, проліски, ряст). Я принесла в кошику квіти. чи впізнали ви їх?

Виберіть квітку, яка вам більше до вподоби (учитель іде по колу, діти вибирають квітку). Кожна рослинка своєрідна. Сон-трава наче спить – вітаємося кивком голови; підсніжники – тендітні та ніжні – вітаємося легкими обіймами; проліски схожі на блакитні очі, вітаємося очима (підморгування, кліпання); ряст – привітання ніжним потиском руки. Не забуваємо про правильну форму звертання. Хай лунають привітання і ваші щирі побажання.

2. Групова робота. Гра «Так чи ні»:

Учитель:

У мене є предмет у скриньці. Сьогодні він підкаже тему дня. Щоб визначити, що там, треба знати його розмір, форму, колір, об'єкт живої, неживої природи, чи зроблений руками людей. Скриньку можна потрусити, зважити на руці, але не заглядати та не відкривати. Можете запитати про форму, розмір, призначення цього предмета. Але запитуйте так, щоб я могла відповісти одним словом – «Так» чи «Ні» (яйце).

– Чому саме яйце буде скоро головним продуктом українців?

Діти поділяються на групи (за зображеннями весняних квітів). У кожної групи – набір карток:

1 група – вибрати свято, пов'язане з яйцем.

2 група – визначити, які страви готують із яєць.

3 група – вибрати ілюстрації, що в природі нагадує форму яйця.

4 група – згадати казки, де є яйце.

3. Щоденні новини:

Помічник учителя проводить огляд щоденних новин.

– Яка зараз пора року? Як називається місяць? Яке число? День тижня?

Синоптик розповідає про погоду, його помічник на фліпчарті виставляє позначки.

Чому так говорять: не щодень Великдень? (не кожен день буває святковим та радісним).

4. Обмін інформацією:

– «Крісло автора»

Учень розповідає про традиції Великодня у своїй родині (з

використанням фото на дошці або екрані).

– А зараз я пропоную вам відчути себе в ролі журналістів. Виберіть запитання, на яке б ви хотіли отримати відповідь. Покладіть його в скриньку запитань.

– Робота в групах:

– Який канал ви представляєте? (обрати назву)

*Коли буде Пасха цього року?

*Чому яйце вважають символом життя?

*Що ще, крім яйця, кладемо у великодній кошик?

*Які цікаві ігри пов'язані з яйцем?

Сьогодні ви більше дізнаєтеся про це.

Інтегрований урок Математика

Тема: додавання, віднімання в межах 100. Розв'язування задач на різницеве порівняння та знаходження суми. Геометричні фігури.

Очікувані результати.

Формувати ключові компетентності: навчання протягом життя, що передбачає опанування вміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного освітнього середовища.

Формувати предметні компетентності:

– обчислювальні навички в межах 100;

– розв'язувати задачі на різницеве порівняння та знаходження суми;

– закріпити знання геометричних фігур;

– розвивати логічне мислення, уміння орієнтуватися в просторі.

Природознавство

Тема: свійські птахи

Очікувані результати.

Формувати ключові компетентності:

– підприємливість і фінансову грамотність (здійснювати раціональний вибір);

- громадянські й соціальні компетентності (робити висновки з отриманих результатів розв'язування завдань соціального змісту).

Формувати предметні компетентності:

- ознайомити учнів зі свійськими птахами, їхніми істотними ознаками та користю, яку вони приносять людям;
- учити за допомогою дослідів відрізняти свіжі та несвіжі яйця;
- розвивати пізнавальні інтереси, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, зорове, слухове, тактильне сприймання, увагу, кмітливість.

Обладнання: піктограми (план уроку); картка з цифрою 8 для каліграфічної хвилини, числові вирази; аркуш із рецептом паски; ілюстрації тварин (перепілка, крокодил, курка, качка, гуска, страус, черепаха); яйця; прозорі миски з водою; мішечки з природними барвниками для яєць; ілюстрації ковбаси, солі; рушник із геометричним орнаментом; овали – паперові яйця червоного, жовтого, зеленого кольору для самооцінювання, відеофізкультхвилинка «Черепаха».

Хід уроку

I. Організація класу. Вчитель декламує вірш:

Зима пропала люта, зла, весна воскресла над полями,
Луки прикрасила квітками, багато свят нам принесла.

Щоб приготуватися до свята та гарно його провести, треба спланувати час, щоб все встигнути. Ми теж сплануємо роботу на уроці. Наш план зашифрований у піктограмах. Спробуйте прочитати його.

- 1 – ручка (каліграфічна хвилинка).
- 2 – 5 23 17 (математичний диктант).
- 3 – ? (задача).
- 4 – дослід.
- 5 - ● колові вирази.
- 6 – фізкультхвилинка.
- 7 - ? (задача).
- 8 – олівець (графічний диктант).

II. Актуалізація опорних знань, повторення вивченого:

1. Бесіда

Які свята святкують навесні? (8 Березня, Пасха, свято Перемоги).

Одним із найдавніших свят є свято Пасхи. До нього добре готувалися. До цієї дати багато хто купить листівки, щоб привітати рідних і близьких.

2. Пальчикова гімнастика «Сонечко»

Заглянуло сонечко (руки підняти вгору),

У моє віконечко (зробити рухи, наче відкриваємо вікно),

Промінці жовтенькі (масаж пальчиків),

Ручки в нас тепленькі (потерти долоньки).

Будемо відпочивати (руки витягнути вперед),

Нумо пальці рахувати (поворухити пальчиками).

Раз, два, три, чотири, п'ять (загинати пальці на лівій руці, потім – на правій, згодом – на обох).

Ми готові працювати (плеснути в долоньки).

3. Повторення алгоритму написання цифри 8.

Цифра 8 складається з верхнього та нижнього малих овалів. Верхній овал трохи менше за нижній. Починаємо писати її трохи нижче і правіше за середину верхньої сторони. Ведуть лінію праворуч угору, заокруглюють у правому верхньому кутку клітинки, потім справа наліво до середини нижньої сторони клітинки, заокруглюють і піднімаються вгору до початкової точки.

4. Дайте характеристику числа 8:

Одноцифрове – складається з однієї цифри, парне, число першого десятку, попереднє – 7, наступне – 9, склад числа 7: 1 та 6, 2 та 5, 3 та 4.

III. Оголошення теми, мети уроку, мотивація навчальної діяльності:

1. Учитель:

Починаймо збирати речі в кошик. Що завжди туди клали? (паску).

2. Словникова робота: паска, родзинки, дріжджі:

– Паску ще називали бабка. Це святковий хліб із родзинками. Виготовляти її треба з гарним настроєм та думками. Кожна господиня робила паску по-своєму. Чи знаєте ви, що

входить до складу паски? Я вам пропоную рецепт паски, ваше завдання – вписати пропущені числа.

Молоко – склянки (2)

Дріжджі – ... г (75)

Яйця –... штук (8)

Цукор – ... склянок (8)

Борошно – ... склянок (11)

Сіль – ... чайна ложка (1)

Родзинки – ... штук (30)

Лимон – ... штука (1)

– Підкресліть одиниці однією рисочкою, десятки – двома.

Самоперевірка з дошки (такий самий рецепт на дошці).

– Назвіть, яке найбільше число зустрілося, найменше, які числа однакові.

– Далі ми покладемо в кошик великоднє яйце. Воно символізує прихід весни.

Виконання звукового аналізу слова: = 0 = - 0

– Хто несе яйця? (курка, гуска, качка, перепел, страус, крокодил, черепаха, змії).

Яйця яких птахів ми використовуємо в їжу? Яке з них найменше? Найбільше? (показ учителем). Порівняння розмірів довжини яйця курки та гуски. Складання задачі на порівняння. Креслення відрізків.

– Чи знаєте ви, з чого складається яйце? (шкаралупа, білок, жовток).

Як визначити, чи свіже яйце? Існує кілька способів перевірити.

Припущення дітей (за запахом, кольором, на дотик).

3. Вправи для очей:

Відкритими очима малювання в повітрі «вісімку»: по горизонталі, по вертикалі, по діагоналі. Повторити цю вправу 5–7 разів у кожному напрямі.

4. Досліди в групах:

На окремих столах – яйця з номерами, прозорі миски з солоною водою.

– Щоб визначити свіжість яйця, треба:

1) потрусити. Якщо ми не відчуваємо рух усередині, яйце свіже;

2) подивитися на шкаралупу яєць. Якщо вона тверда, колір

матовий, без блиску – яйце свіже. Опустити в розчин із сіллю. Свіже яйце потоне, а старе буде плавати кінцем угору.

Підсумки роботи в групах. Демонстрація свіжих і несвіжих яєць.

IV. Розв'язування прикладів:

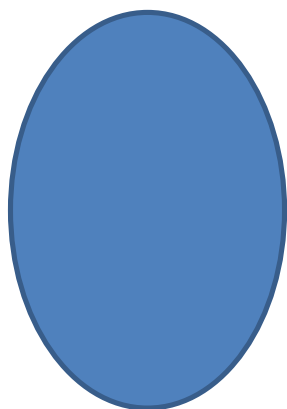
- За давньою традицією, фарбували яйця курячі, потім використовували страусині, дерев'яні, шоколадні, пластикові. Чим у вашій родині фарбують яйця? Колір брали з природних барвників. Щоб дізнатися, у який колір фарбували та що для цього брали, обчисліть вирази в парах.

У вас є вирази в овалах, що формою нагадують яйця. Подивіться на вирази. Ви будете обчислювати вирази з двоцифровими числами. Давайте згадаємо правило.

Одиниці додаємо до одиниць, десятки – до десятків.

Це – колові вирази (чому вони так називаються?).

1 ряд

$$77 - 64 = 13$$

$$35 + 23 = 58$$

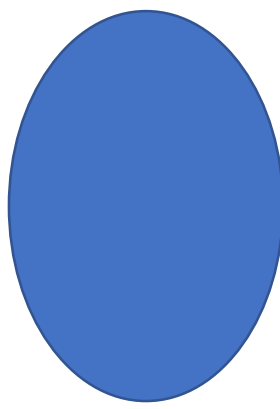
$$13 + 22 = 35$$

$$46 + 31 = 77$$

$$58 - 12 = 46$$

(буряк)

2 ряд

$$93 - 70 = 23$$

$$20 + 36 = 56$$

$$23 + 24 = 47$$

$$56 + 40 = 96$$

$$47 - 27 = 20$$

$96 - 3 = 93$ (лушпиння цибулі)

- Чим фарбували яйця раніше? Перевірку знайдете в чарівних мішечках.

1 група – буряк;

2 група – цибуля.

- А який спосіб фарбування дешевший – природніми барвниками чи купленими фарбами для яєць?

V. Фізкультхвилинка:

«Черепаха – аха»
Черепаха - аха- аха
У воді сиділа – діла,
Черепаха – аха
Свої ніжки мила – ила.
Крокодили- дили – дили
пропливали- али- али,
Черепаху – аху
Налякали- али -али.
Черепаха- аха- аха
На піску сиділа – іла,
Черепаха- аха
Свою спинку мила – ила.
Два удави- ави- ави
Проповзали -али –али,
Черепаху -аху
Налякали- али -али.
Черепаха- аха- аха
У траві сиділа- іла.
Черепаха- аха
Конюшину їла- іла.
Понад нею гуси -гуси
Пролітали али- али,
Черепаху -аху
Налякали -али- али.
Черепаха- аха- аха
На камінчик сіла- іла.
Черепаха- аха
Перелякано тремтіла.
Ну, а потім- отім -отім
Піднялась на крила- ила,
І за хмари -ари -ари
Полетіла- іла- іла.
І маленькі діти знають,
Черепахи не літають.
А коли багато страху,
То злетить і черепаха- аха-аха.

Які тварини згадуються в руханці, що несли яйця?

VI. Закріплення вивченого:

1. Розв'язування задачі:

Учитель:

– У кошик могли покласти ковбаску та сіль. З чого можуть робити ковбасу? (у тому числі з курячого м'яса). Але спочатку треба їх купити. Складемо задачу.

Шматок ковбаси коштує 34 грн, сіль 5 грн. Поставте запитання (скільки коштує вся покупка?). Що означає число 34? Що означає число 5? Як знайти вартість всієї покупки? Яке слово вам підказало? Який це вид задачі? (на знаходження суми).

2. Робота з геометричним матеріалом:

Учитель:

– Обов'язковим предметом на Великдень був рушник. Які зображення бачите на рушнику? (рослини, тварини, геометричні візерунки). Спробуємо й ми прикрасити рушник геометричними візерунками. Він поділений на 3 частини. Викладіть посередині коло, ліворуч – квадрат, праворуч – трикутник, зверху – прямокутник, знизу – овал. Продовжіть орнамент. Скільки всього фігур? Скільки багатокутників? Крім того, на рушнику вишивали птахів. Спробуємо й ми «вишити».

3. Графічний диктант «Курка»:

– Це не всі речі, які клали в кошик. Далі ви дізнаєтеся і про інші предмети.

V. Підсумок уроку:

Що нового ви дізналися?

Що ви ще б хотіли дізнатися з теми?

Оцініть свою роботу на уроці.

Якщо ви легко все вирішували, оберіть велике яйце зеленого кольору, якщо були деякі труднощі – поменше жовтого кольору, якщо всі завдання були важкими – маленьке червоне.

Покажіть, як ви оцінили свою роботу.

Ось дзвінок нам дав сигнал, час перерви вже настав.

Тема: Великдень подорожує

Корекційно-освітня мета:

- розвивати і поглиблювати знання учнів про найбільше релігійне свято;
- закріпити знання учнів про традиції святкування Великодня;
- ознайомити учнів із історією верби, писанки, великодніми привітаннями;
- учити дітей бачити красу навколишньої природи.

Корекційно-розвивальна мета:

- розвивати пам'ять, мислення, уважність, зв'язне мовлення, дрібну моторику, вокально-хорові здібності;

Корекційно-виховна мета:

- виховувати бережливе ставлення до природи, бажання дотримуватись звичаїв, традицій народу;
- слідкувати за правильною вимовою звуків у словах і реченнях.

Обладнання: паски, писанки, крашанки, кошечки, вишиті рушники, вербові гілочки, мультимедійна презентація.

Хід заняття:

I. Організаційний момент:

1. Налаштування учнів на робочий лад:

В школі дзеленчить дзвінок,
Всіх він кличе на урок.
Я вас рада привітати
І здоров'я побажати.

Девіз заняття.

Щоби гарно розмовляти
Треба вміти промовляти.
Звуки чітко і красиво,
Щоб було всім зрозуміло.

2. Артикуляційна гімнастика:

«Посмішка», «Поцілунок», «Лопатка», « Парканчик», «Гойдалка».

Доповни чистомовку:

СА - СА - СА - на віконечку оСА
СИ - СИ - СИ - ти не бійся оСИ
СУ - СУ - СУ - виганяємо оСУ
СА - СА - СА - хай летить собі оСА.

3. *Дихальна гімнастика «Нюхаємо квітку».*

4. *Пальчикова гімнастика:*

Доброго ранку квітам барвистим,
Доброго ранку травам в росі,
Доброго ранку сонечку й небу,
Доброго ранку гостям усім,
Доброго ранку світу прекрасному,
Здоров'я та радості всім.

II. Актуалізація знань:

Мовна хвилинка:

Розпускаються бруньки, зеленіють гілки.

Повернулися пташки у свої домівки.

Дощик землю омива, вітерець причісує.

По деревах скрізь весна квіточки розвішує.

– Про яку пору року йдеться у віршику? (про весну).

– Якими весняними квітами зацвітає земля? (підсніжники, тюльпани, нарциси, фіалки).

– Хто приносить на своїх крилах весну? (птахи: лелеки, ластівки, шпаки, журавлі, соловейки).

III. Основна частина:

1. *Виконання веснянки «Вийди, вийди сонечко»:*

– Настала весна. Яскраво і тепло пригріває сонечко. Ой, дивіться, хмарка заступила сонечко. Давайте ми заспіваємо весняночку і хмарка відступить.

Вийди, вийди сонечко (руки підняті вгору)

На дідове полечко (ведуть однією рукою вбік)

На бабине зіллячко (ведуть іншою рукою вбік)

На наше подвір'ячко (жест запрошення)

На весняні квіточки (руки підняті вгору)

На маленькі діточки (присідають)

Там вони граються (оберти навколо себе)

Тебе дожидаються (руки на поясі, три притупи).

2. Повідомлення теми і мети заняття:

– Прихід весни ми пов'язуємо із святами. Яке велике релігійне свято ми святкуємо? (Великдень). До великодня ми готуємося заздалегідь. Неділя за тиждень перед Великоднем називається Вербною. Саме в цей день Ісус востаннє ввійшов до храму божого. Дорогу йому встеляли пальмовими гілками, вітали, як справжнього Царя. В Україні пальми не ростуть, тому люди, щоб відзначити цей день, ставили у своїх оселях вербові гілочки. У вербну неділю освячують вербу. Свячену лозу дуже шанують і закладають у хаті за ікони. Першими зацвітають верби. Вербові котики – символ молодості.

3. Дидактична гра «Знайди вербову гілочку»:

У кошику розміщено гілочки різних дерев. Дітям необхідно знайти саме вербову гілочку. Віднайшовши вербову гілочку, промовити привітання, доторкаючись вербою до співрозмовника:

«Не я б'ю, верба б'є.
За тиждень Великдень.
Уже недалечко червоне яєчко».
Або «Будь здоровий як вода,
Будь багатий як земля,
Рости швидко як верба».

4. Дидактична гра «Великодній кошик»:

– Перед Великоднем печуть паски. Що таке паска? Це святковий великодній хлібчик. За формою паска – високий круглий хліб. Коли задзвонять дзвони в церкві, люди несуть великодній кошик посвячувати.

- Що ставлять у кошик по центру? (паску)
- Які продукти кладуть у кошик? (яйця, ковбасу, масло, сир, сіль, хрін)
- Чим прикрашають кошик? (вишитим рушником)
- Що зображено на рушниках? (вербові гілки, яйця, квіти)

5. Фізкультхвилинка «Гаївки»:

А вже красне сонечко припекло, припекло.
Ясне щире золото розлило, розлило.
На вулиці струмочки вуркотять, вуркотять.
Журавлі курличуть та й летять, та й летять.
Засиніли проліски у ліску, у ліску.
Скоро буде землянка вся у вінку, вся у вінку.
А ти, сонце – батечко, догоди, догоди.

А ти, земле-матінко, уроди, уроди.

б. Дидактична гра «Писанки – крашанки»:

Великоднє яйце. Яке воно? Що означало яйце? Чому воно відіграло головну роль? В давнину воно символізувало початок нового життя. Тому фарбовані, розмальовані яйця вважають оберегом. Освячене яйце їли першим, коли поверталися з церкви. А крашанками і писанками обмінювалися. Крашанка – яйце, розмальоване в один колір. Писанка – яйце, розмальоване різними кольорами та візерунками. Віталися на свята: «Христос Воскрес», відповідали: «Воістину Воскрес». На великій тарілці розміщені крашанки і писанки. Необхідно розділити в окремі тарілки крашанки і писанки. Діти беруть у руку по одній крашанці й називають, якого воно кольору. Потім обмінюються із сусідом і називають колір отриманого яйця.

III. Підсумки заняття:

- Яке свято ми відсвяткували?
 - Що ми прикрашали?
 - Що ми поклали в кошик?
 - Як розважалися діти?
 - Що розмальовували до Великодня?
 - Як вітаються на Великдень?
- Дякую всім за увагу. До побачення.

Квест для першого класу «Великоднє писаночка»

Лозінська В. В., учитель початкових класів

Мета:

- поповнювати знання учнів про Великдень;
- формувати національну свідомість;
- продовжувати відроджувати національні традиції;
- розвивати естетичні смаки;
- виховувати почуття прекрасного, гордість за рідну Україну.

Заздалегідь кожна група прикрашає свій ігровий майданчик відповідно до назви станції.

Правила гри: учні отримують путівну карту із зазначеним маршрутом. За цією картою знаходять станції і виконують завдання. За правильну відповідь або виконане завдання отримують смайлик. На кожній станції учнів чекає педагог, який пояснює їм умови завдання. Час перебування на станціях – до 7 хв. Після проходження всього маршруту учні збираються біля першої станції для підбиття підсумків гри.

Станція I «Гра на музичних інструментах»:

Учні називають музичні інструменти, що зображені на картинках (барабан, сопілка, фортепіано, трембіта, гітара, баян, скрипка). За допомогою наявних музичних інструментів (бубон, музичний трикутник, сопілка, брязкальця) грають мелодію пісні «Розмалюю писанку».

Станція II «Запитань і відповідей»:

– Відгадайте великодні загадки. Підказками може бути деформоване слово.

1. Людей до церкви скликає,
А сам у ній не буває (*дзвін*)
2. Що святіше за хліб? (*паска*)
3. Кинути вгору – то біле,
Кинути на землю – то жовте (*яйце*)
4. У фарбах катається,
До церкви збирається (*крашанка*).
5. Коли не можна писати писанку і чому? (коли ти з кимось посварився чи був у гніві, адже писанка – символ добра і сонця).
6. Коли яйце перестає бути простим? (коли на яйце нанесли орнамент).
7. Які природні фарби для писанкарства ви знаєте? (коричнева – з лушпиння цибулі, жовта – з кори молодих яблуневих гілок, чорна – з підсоленого відвару молодої вільхи, фіолетова – з соку буряка).
8. Що кладуть у великодній кошик?

Станція III «Майстерня»:

У прикарпатському місті Коломия знаходиться єдиний у

світі музей писанки. Там зберігаються понад 10 тисяч писанок. А в канадському місті Вегревіл є пам'ятник українській писанці, висота якого 10 метрів, що дорівнює триповерховому будинку. Писанка є величезною мозаїкою, що включає 524 зірки, 1 108 трикутників, має 3 512 зовнішніх граней, складається з 6 978 деталей.

Залежно від техніки оздоблення розмальовані яйця мають такі назви:

писанки – орнамент наноситься за допомогою писачка розтопленим воском;

дряпанки – на поверхні яйця кінчиком голки видряпують візерунок; *мальованки* – яйця, розмальовані пензлем довільно від руки;

крашанки – яйця, пофарбовані одним кольором;

крапанки – на поверхню яйця наносять крапельки розтопленим воском. Після забарвлення яйця частіше в темні кольори, місця, що залишились незафарбованими, розмальовують різними барвами.

За українськими традиціями, кожен колір на розфарбованому яечку має певне значення. Кожна писанка розповідає сама за себе:

червоний – колір життя, колір крові, дня, радості, любові;

зелений – колір весни, пробудження природи, надії, радості;

блакитний – символ неба, простору, вітру, здоров'я;

чорний – дух померлих, пам'ять про них, про своє коріння;

жовтий – символ місяця, зірок. Це колір жита.

Розгляньмо, які символи прикрашають писанки та що кожен із них означає. Частіше за все для розписування яєць люди використовують геометричні символи. Що вони вам нагадують? Так, це доріжки (символи вічності), драбинки (символи пошуків кращого життя) тощо. Найулюбленішим мотивом, який зустрічається на писанках усіх регіонів України, є безконечник (різна за формою і товщиною лінія, що не має кінця), який символізує вічність.

Разом із геометричними символами прикрашають наші писанки космічні символи. Вважалося, що така писанка просить Сонце оберігати людей від хвороб, нещастя, злого ока.

На писанках стилізовано зображують дерева й квіти, овочі та фрукти, рослини. Писанки, декоровані рослинними символами

і вживані у відповідних звичаях та обрядах, мали магичну силу: допомагали рослинам рости, вчасно дозрівати і давати багатий урожай.

Після розповіді вчителя учні виготовляють писанку після інструкції (на столах є клей, заготовки з кольорового паперу).

Станція IV «Великодня руханка»:

Звучить мелодія української народної пісні «Ой, лопнув обруч». Діти стоять в колі, у центрі якого ведучий. Діти хором запитують, а він відповідає:

- На чому стоїш?
- На горбочку.
- У що вбрався?
- У святкову сорочку.
- Що ти маєш, молодець?
- Кошик пасхальних яєць.
- Дай і нам.
- Хто хоче, хай візьме сам!

Діти хочуть забрати з кошика яйця, а ведучий не дає. Кому вдасться це зробити, той стає ведучим.

Станція V «Поетична»:

(учні читають виразно вірш Л. Глібова)

Христос Воскрес! Радійте, діти,
Біжіть у поле, у садок,
Збирайте зіллячко і квіти,
Кладіть на Божий хрест вінок.
Нехай бринять і пахнуть квіти,
Нехай почує Божий рай,
Як на землі радіють діти
І звеселяють рідний край.
На вас погляне Божа Мати,
Радіючи, з святих небес...
Збирайтесь, діти, нумо співати:
Христос Воскрес!
Христос Воскрес!

Підводиться підсумок. Ведеться рахунок отриманих смайликів. Оголошення переможців і нагородження учасників.

Тематичний день «Якими бувають тварини?»

*Федоровська Наталія Миколаївна,
учитель Миколаївської загальноосвітньої школи
I–III ступенів № 57 імені Тараса Григоровича Шевченка
Миколаївської міської ради*

Інтегруються предмети: навчання грамоти, природознавство, математика, трудове навчання.

Тема: закріплення звукового значення букви «Х х», опрацювання казки С. Якименко «Хліб від зайчика». Розвиток мовлення. Складання кінцівки казки за поданим початком.
Якими бувають тварини? Дикі та свійські тварини.
Додавання і віднімання в межах 10, розв'язування «ланцюжків» прикладів. Побудова відрізків.
Аплікація з паперу. Конструктивний малюнок виробу.
Виготовлення аплікації тварини з геометричних фігур.

Мета тематичного дня:

- створити умови для здобуття нових і систематизації набутих учнями знань із різних предметів, максимально об'єднуючи їх; закріпити знання учнів про букви Х, х («ха»), звук [х], про їх звукове значення, учити правильно артикулювати звуки, читати склади, слова з буквою «ха», удосконалювати вміння робити звуко-буквенний аналіз слів;
- удосконалювати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі, учити креслити відрізки заданої довжини;
- учити розрізняти класифікацію видів тварин, активізувати знання дітей про свійських і диких тварин;
- розкрити взаємозв'язки між об'єктами та явищами живої і неживої природи;
- учити відтворювати алгоритм послідовної роботи з виготовлення виробу із паперу, дотримуватися правил техніки безпеки;
- збагачувати словниковий запас учнів; розвивати увагу, мислення, фонематичний слух, мовлення дітей; сприяти

- розвитку творчих здібностей;
- навчати самостійно мислити, ефективно спілкуватися, отримувати задоволення від навчання;
 - виховувати любов до природи, пізнавальний інтерес до світу тварин.

Очікувані результати:

Мовно-літературна галузь:

- сприймаю й усвідомлюю усні висловлювання;
- розповідаю про те, що найбільше вразило і схвилювало в усному повідомленні;
- створюю невеликі висловлювання на тему;
- виділяю звуки у словах;
- визначаю позицію букви в слові;
- поділяю слова на склади.

Математична галузь:

- порівнюю і впорядковую об'єкти навколишнього світу за однією або декількома ознаками;
- знаю назви чисел в межах 10;
- розв'язую ланцюжки виразів, сюжетні задачі;
- розв'язую математичні задачі, зокрема такі, що моделюють реальні життєві ситуації;
- розпізнаю знайомі геометричні площинні й об'ємні фігури серед об'єктів навколишнього світу, на малюнках.

Природнича галузь:

- пояснюю взаємозв'язки між об'єктами та явищами живої і неживої природи;
- розрізняю класифікацію видів тварин;
- проводжу в групі прості спостереження (досліди).

Технологічна галузь:

- усвідомлюю необхідність дотримання правил техніки безпеки при роботі з інструментами та матеріалами;
- відтворюю алгоритм послідовної роботи з виготовлення виробу;
- умію створювати виріб із паперу.

Обладнання: презентація з матеріалами до заняття, фішки для складання звукових моделей слів, сигнальні картки; торбинка сюрпризів; малюнковий план.

Хід уроку

I. Ранкова зустріч:

1. Вітання:

*Доброго ранку! Доброго дня!
Бажаєте ви. Бажаю вам я!
Хай плещуть долоньки,
Хай тупають ніжки.
Кивають голівки,
І сяють усмішки.
Доброго ранку! Доброго дня!
Бажаєте ви. Бажаю вам я!*

– Я рада всіх вас бачити на сьогоднішні зустрічі. Бажаю гарного настрою, цікавого спілкування, успіхів протягом дня. І дарую усім посмішку.

– Передаємо посмішку по колу.

Гра «Коло побажань»:

– *Усім вам хочу побажати бути сильними.*

– *Якими?*

– *Ось такими!*

– *І розумними. Якими?*

– *Ось такими!*

– *А веселими якими?*

Ось такими!

– *І щоб настроїм був який?*

Ось такий!

2. Обмін інформацією:

– Давайте пригадаємо, що таке фауна?

Фауна – світ тварин.

Фауна – усі тварини, що мешкають на певній території.

– А якими бувають тварини?

Крісло автора

Сьогодні наш автор – читач і я запрошую ...

Презентація книги про тварин.

(підготовлений учень презентує книгу).

– Задайте питання автору.

– Сьогодні ми ще більше дізнаємося про те, якими бувають тварини.

3. Групове заняття:

1) «Чарівна торбинка»:

– У мене сьогодні «Чарівна торбинка», яка вміщує багато секретів і сюрпризів. Ну що, заглянемо? (діти дістають предмети: *нитки, йогурт, сметану, подушку, мед, коробку з яйцями*).

– Як ці предмети пов'язані з тваринами?

– Звідки ми це все беремо? (від тварин, які називаються свійськими).

Свійські – це тварини, яких утримують люди, годують, будують для них житло, піклуються про потомство.

– Які тварини зробили нам такі подарунки? (корова, вівця, курка ...).

– Чи добре ви знаєте свійських тварин? Пропоную загадки.

2) Гра «Відгадай загадку»:

Здавна людям помагає,
Довгий хвіст і гриву має,
Любить сіно пожувати,
«І-го-го» – ірже завзято,
Бо не відає про лінь,
І працює в полі...(кінь)

Хто пасеться на лужочку,
Товстобокий, наче бочка?
Любить сіном ласувати,
Молочко дає малятам.
Будьте, му-му-му, здорові
І подякуйте...(корові)

Гостроносий і малий,
Сірий, тихий і незлий.
Вдень ховається. Вночі
Йде шукать собі харчі.
Весь із тонких голочок.
Як він зветься? ... (Їжачок).

В неї замість носа – рило,
Весь город ним перерила.
Хрюкає вона: «Хрю-хрю,
Дуже їсти я люблю!»

У багнюці спить щодня
Ця замузана...(свиня)

«Ко-ко-ко!» – лунає зранку,
Принесе нам до сніданку
Пташка золоте яйце –
І корисне, і смачне.
Що ж оце за чубатурка?
Це ряба матуся...(курка)

У дворі не ловить гав,
Каже грізно: «Гав-гав-гав!»
Пильно дім охороняє,
Кицю Мурку захищає,
Бачить з буди двір увесь...
Хто це, дітки? Звісно, ...(пес)

– Чи немає тут зайвої тварини?

Їжак – це дика тварина.

– Яких тварин називають дикими?

Дикі тварини – це тварини, які живуть у природі і самі собі добувають їжу.

– Яких ще диких тварин ви знаєте?

3) Гра «Мікрофон»:

«Мікрофон» передаємо по колу ланцюжком і називаємо диких тварин.

4). Гра «Назви дитинча»:

– Тварин назвали, молодці, а як називають їхніх дитинчат?

У вовка – ...вовченя.

У кішки – ...кошеня.

У кози – ...козеня.

У коня – ...лоша.

У кролика – ...кроленя.

У курки – ...курча.

У гуски – ...гусеня.

У корови – ...теля.

У свині – ...поросся.

У собачки – ...цуценя.

– Хоч свійських тварин доглядають люди, а дикі – дбають

про себе самі, ми всеодно повинні допомагати тваринам, особливо взимку.

– Що взимку найстрашніше для диких тварин? (голод і холод)

Тому намистинка мудрості сьогоднішнього дня:

«Свійських тварин – поважай, диким тваринам – допомагай».

4. Щоденні новини:

Прийшов час щоденних новин.

Помічники – ...

Сьогодні (день тижня) ... !

Сьогодні (число) року.

Погода: (небо, повітря, вітер, опади)

Ми продовжуємо подорож до царства Фауни.

II. Блок освітніх площин. Мовно-літературна площина:

1. Артикуляційна зарядка:

Букви, азбуку для нас
вивчити напам'ять час.

– Пригадаємо, які букви ми вже знаємо (алфавіт).

– У нас знову сюрпризи з торбинки.

2. Смішинки із торбинки:

– Давайте підніmemo настрої і трохи посміємося (завдання-картки групам):

1) Ха–ха–ха!

2) Хо–хо–хо!

3) Хи–хи–хи!

4) Хе–хе–хе!

5) У – у – ух!

Усі разом: Хі–хі–хі!

– Який звук повторювався?

– Сьогодні ми повторимо те, що ви вивчили про букву **Хх**, її звукове значення, будемо читати, побуваємо у світі казки, навіть спробуємо стати казкарями. План нашої роботи (малюнковий) – перед очима.

3. Завітаймо до Будинку мови («Мікрофон»):

– Яка найменша одиниця мови?

– Звуки бувають ...

– Скільки голосних звуків в українській мові? Назвіть їх.

- Яку роботу вони виконують?
- Якими бувають приголосні?
- Покажіть, що таке звук, а буква?
- Що можна утворити з букв? Зі слів? З речень?

4. Коло знань:

- Перевіримо, що ви знаєте про звукове значення букви Хх? (відповідають учні однієї групи, а решта – оцінюють).
- *Як називається буква?*
- *Назви звуки, що вона позначає?*
- *Це приголосні чи голосні?*
- *Дзвінки чи глухі?*
- *Пом'якшується перед звуком ...? ([i])*
- Ця буква є у словах...

5. Робота зі скоромовкою:

- Як треба читати? (правильно, швидко, виразно, свідомо).

Ховрахи хотіли бахлі.

Ховрахам давали рибу.

(щоб речення зрозуміти, слова треба розділити, кожне слово кладемо на стіл).

Ховрахи хотіли хліба.

Ховрахам давали рибу.

Читаємо:

- Правильно.
- Швидко.
- Виразно (І рядок – як хитра лисичка, ІІ рядок – як сердитий вовчик).
- Свідомо (Стрічка питань: Хто? Що? Що робили?).

6. Робота в парі:

1) Складання звукової схеми до слова «ховрах»:

- У яких словах скоромовки ми зустріли букву Х?

2) Цікаве про ховрахів:

- Це дика чи свійська тварина?

Живуть ховрахи в підземних нірках невеликими групами. Люблять сидіти стовпчиком. Їдять 2 рази на день: рано вранці й пізно ввечері, набиваючи щоки їжею, зерно і насіння трав, комах. У них поганий зір. Тваринки вмиваються сльозами від пилу і бруду.

7. «Хвилинка-цікавинка»:

У ховраха є друг, його назва починається буквою з...

Він із казки, він із пісні,
В нього зубки, як залізні,
Капустину він гризе,
Зветься звір на букву «зе» (заєць)

– Це дика чи свійська тварина?

– Як називається родич зайчика, що є свійською твариною?
(кролик – кріль)

Цікаве про зайців та кроликів:

- Кролики живуть групами, а зайці більше схиляються до самотності.
- У кроликів очі влаштовані так, що вони, не повертаючи голови, можуть бачити все, що відбувається навколо.
- Заєць бігає швидше за кролика.
- Багато хто помилково вважає, що зайці виключно вегетаріанці та їдять тільки моркву й капусту. В дикій природі, окрім соковитих стебел і корінців, зайці можуть їсти також комах.
- Зуби кролика ніколи не перестають рости. Вони стираються, коли він гризе їжу.

8. Фізхвилинка.

9. Опрацювання казки С. Якименко «Хліб від зайця»:

– Виявляється, що не тільки ховрах хотів хліба, а і його друг зайчик.

Про це ми і дізнаємося з казки «Хліб від зайця».

1) Словникова робота:

хліб	пе-ре-ко-пу-ва-ти	
хлібний	пе-ре-по-чи-ти	зернинки

2) Читання вчителем казки «Хліб від зайця»:

Біг Зайчик полем і знайшов хлібний колосок. Зайчик був дуже голодним і хотів його з'їсти. Але потім вирішив сховати ці зернинки до весни, а тоді посіяти їх. І буде в нього свій хліб.

Настала весна. На галявині лісу Зайчик вибрав шматочок землі й почав його перекопувати. Потім він сів перепочити під високою сосною. На сосні весело гралися білочки...

– Що знайшов зайчик?

3) Читання тексту учнями:

«Дощик»,
«Небо-земля»,
«Бджілки».

4). Робота над текстом:

«Стрічка запитань»:

- Хто біг полем?
- Що знайшов зайчик?
- Який колосок знайшов зайчик?
- Що зробив зайчик?
- Чому зайчик не з'їв зернятка?
- Де зайчик вирішив посіяти зернятка?

5) Розвиток мовлення:

Складання продовження казки (робота в групах):

- Який малюнок ви б намалювали до прочитаного тексту?
- Ви зрозуміли, чим закінчилася казка? (немає кінцівки).
- Давайте спробуємо скласти продовження.

1 група

Виберіть правильну відповідь:

Білочки допомогли зайчику і

(знайти зерно, полити рослини, перекопати землю, спекти хліб, посадити зерно).

Білочки допомогли зайчику перекопати землю і посадити зерно.

2 група

Продовжіть речення:

Рослини почали сохнути, тому що ...

Рослини почали сохнути, тому що не було дощу.

3 група

Виправити помилки:

Жабка з білочкою принесли води і побризкали моркву.

Жабка з мишкою принесли води і полили сходи.

4 група

Продовжити речення:

Колоски дозрівали, ставали (якими?)

Колоски дозрівали, ставали жовтими, важкими.

5 група

Розставити слова по порядку, щоб вийшло зв'язне речення:

зібрав, хліб, урожай, великий, Зайчик, і, спік
Зайчик зібрав урожай і спік великий запашний хліб.

– Чи вийшла у нас казка?

– Треба змінити порядок речень, щоб вийшла зв'язна розповідь.

– Чи можуть нам допомогти малюнки?

Відкриємо віконечко в майбутнє: ми створили малюнковий план до казки.

– Як ви думаєте, ми правильно склали продовження казки?

– А хто нам може дати точну відповідь?

– Це справжній автор.

– Нас сьогодні чекає сюрприз, адже справжній автор казки сьогодні в нас у гостях. Давайте з ним познайомимося та запитаємо про це.

Продовження казки:

Одна з білочок запитала:

– Зайчику, що ти робиш?

– Я хочу посіяти пшеницю, – відповів він.

Білочки зголосились допомогти йому перекопати землю, разом перекопали і посіяли. Зайчик щодня бігав на свою діляночку й дуже зрадів, коли одного разу побачив зелені пагінці.

З кожним днем пагінці ставали все більшими. Але якось Зайчик помітив, що рослини схилилися, пожовкли: уже давно не було дощу. Якщо й далі не буде, то рослини зів'януть. Він гірко заплакав.

Плач почула жабка, вона запитала:

– Чому ти плачеш, Зайчику?

Він і розповів про своє горе. Жабка пострибала геть, а через деякий час повернулася з подругами, які принесли води і полили сходи.

Ішов час. Пшениця викинула колосся. З кожним днем колоски ставали важчими, наповнюючись силою землі. Потім стебла почали жовтіти, але тепер ця жовтизна вже не була страшною. Вона означала, що скоро настане час косити пшеницю.

Згодом Зайчик зібрав урожай, відвіз зерно до млина. З одержаного борошна він спік великий рум'яний, запашний хліб і запросив на свято своїх друзів: білочок, жабок, мишку. Всі їли і хвалили паляницю:

– Ой, яка смачна!

1. Подарунок від зайчика (хліб із торбинки).

III. Математична і природнича площини:

1. Фронтальна бесіда:

– Доведіть, що зайчик – це частина природи.

– Які ознаки живих організмів ви знаєте? (*дихають, живляться, розмножуються, розвиваються, народжуються і відмирають*).

– Що ми відносимо до живої природи?

2. Каліграфічна вправа:

Ми багато знаємо про тварин, але ще більше ми можемо дізнатися. Зараз я читатиму вам цікаві факти про тварин, а коли ви почуєте число, запишіть його.

Цікаві факти:

1) Білка садить у рік більше десяти дерев, просто забуваючи, де сховала жолуді й горіхи.

2) Корови мають чотири шлунки.

3) Якщо виміряти довжину трьох автобусів, дізнаємося довжину синього кита.

4) Уночі тигри бачать у п'ять разів більше, ніж людина.

5) Колібрі – єдина (одна) пташка, яка вміє літати хвостом уперед.

6) Морські видри парами тримаються за лапки, коли сплять, щоб їх не віднесло течією.

Підкресліть найменше число, обведіть найбільше.

3. Усна лічба:

– Розв'язати задачу. Визначити, до якої групи живих організмів належать тварини.

Ворон каже: «Кар-кар-кар!

Я кращий в лісі перукар».

Прилетіли 3 синички

Заплести собі косички.

А сорока Алла

Хвіст пофарбувала.

І промовив ворон: «Ох!»

Клієнтів обслужив скількох? (птахи)

$3+1=4$

Є акваріум в Тимка.

В ньому – рибка золота,
А в його сусідки Іри
Таких рибок аж 4.

Порахуйте ви оті
Усі рибки золоті (риби)
 $1+4=5$

Ось родина їжаків –
Мама й вісім малюків.
Скільки з мамою малих?
Порахуй скоріш усіх! (звірі)

$$1+8=9$$

Дві зелені жабки
Мили свої лапки.

Пристрибало ще три жабки.
Скільки жабок миє лапки? (земноводні)

$$2+2+2+2+2=10$$

Під кущем вздовж ріки

Оселилися жуки:

Син і донька, батько й мати,
Спробу всіх порахувати (комахи)

$$2+2=4$$

Є ще 6 група «Плазуни».

4. Фізхвилинка «Як рухаються тварини?»:

– Покажіть, як рухаються тварини і запам'ятайте назви тих, яких побачите.

– Скільки тварин у нас вийшло?

– А скільки груп?

– Представників якої групи не було?

Групу «**Плазуни**» назвали так через те, що вони плазують (повзають), давайте повторимо.

5. Робота в групах:

1) Розв'язання математичних «ланцюжків»:

Поки ми відпочивали, нам прийшло повідомлення від тварини, яку вважають символом мудрості. Хто це? (сова з мудрого дупла).

Вона принесла для кожної групи цікаві завдання. Щоб отримати свій конверт із назвою групи, потрібно розв'язати математичний «ланцюжок».

$$2 + 8 - 5 - 3 + 6 + 1 - 7 \quad \text{– риби}$$

$3 - 3 + 7 - 5 - 3 + 6 - 2$	– звірі
$10 - 4 - 3 + 7 - 6 + 4 + 0$	– птахи
$6 + 2 - 6 + 0 - 3 + 4 + 7$	– комахи
$9 - 5 + 6 - 10 + 8 - 2 + 3$	– земноводні

2) Виявлення спільних ознак тварин:

– Обговорити в групах, що спільне, однакове на зображеннях, які ви отримали.

Наприклад:

Плазуни: у них тверда шкіра, вкрита панцирем або лусочками.

– Ми продовжимо роботу й дізнаємося, якими бувають тварини, та їх істотні ознаки.

Риби: тіло обтічної форми, вкрите лускою, мають зябра, хвіст, плавці.

Звірі: тіло вкрите шерстю, годують малят молоком, мають хвіст, передні та задні кінцівки (лапи).

Птахи: тіло вкрите пір'ям, мають дзьоб, крила.

3). Креслення відрізків.

Довжина хвоста в дятла 12 см, у синички – 6 см, у голуба – на 2 см більше.

Комахи: мають 6 ніг, тіло складається з голови, грудей, черевця.

Земноводні: шкіра гола, без лусок, багато слизу, живуть на суходолі та у воді.

IV. Мистецька площина:

З фігур, що є на ваших партах, складіть і склейте за зразком тварину (аплікація), яка відноситься до виду тварин, що є назвою вашої групи.

Розкажіть, яку тварину ви склали, які геометричні фігури впізнали, скільки їх, ще раз назвіть ознаку, що відрізняє її від інших тварин і чим вона може бути корисна людям, як люди використовують її для власних потреб.

Наприклад:

Плазуни: з 10 кругів склали черепаху. Вона плазун, від інших тварин плазуни відрізняються тим, що мають тверду шкіру, вкриту лусочками або панциром. Люди роблять із отрути плазунів ліки.

– Як називають тварин, яких людина використовує для

власних потреб? (свійські)

– Чим від них відрізняються дикі тварини?

V. Підсумок. Рефлексія:

1. «Розумна долонька»:

– Що ми сьогодні робили на уроці?

– Що найбільше запам'яталось?

– Які завдання виявилися складними?

– Як подолали труднощі?

– Що було найцікавішим?

2. Складання сенкану:

Тварини.

Свійські, дикі.

Годують, одягають, розважають.

Свійських – охороняй, диким – допомагай.

Друзі.

VI. Коло єдності:

Діти, стоячи в колі, беруть один одного за руки і дякують усім за роботу.

Тематичний день
«Диво краси природи. Буду я природі другом»

*Швець Наталія Олексіївна,
учитель початкових класів Миколаївської
загальноосвітньої школи І–ІІ ступенів № 64
Миколаївської міської ради*

Ключові компетентності:

- вільне володіння державною мовою;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- соціальні та громадянські компетентності;
- культурна компетентність.

Очікувані освітні результати здобувача початкової освіти:

Мовно-літературна галузь:

- сприймає та усвідомлює усні висловлювання;
- розповідає про те, що найбільше вразило і схвилювало в прочитаному творі;
- розповідає про власні почуття та емоції від прослуханого;
- пояснює на основі власного досвіду;
- обговорює з іншими отриману інформацію, що зацікавила;
- підтримує діалог.

Природнича галузь:

- виявляє та описує очевидні зв'язки в природі;
- досліджує обрані об'єкти;
- дотримується правил поведінки в довкіллі й пояснює ці правила іншим;
- пояснює, навіщо берегти природні ресурси, і намагається це робити.

Мистецька галузь:

- придумує образи (фантазує) і виражає задумане знайомими засобами художньої виразності;
- визначає гаму (тепла, холодна, мішана) творів мистецтва;
- обирає вид художньої творчості за своїми вподобаннями;
- експериментує з кольорами, лініями, формами.

Суспільствознавча галузь:

- пояснює, яка діяльність приносить радість і користь;
- складає перелік речей, необхідних для конкретної ситуації;
- пояснює, чому оберігати природу – обов'язок кожного.

Матеріали й обладнання: мікрофон, набір карток «Я обираю настрої», іграшкова пташка, картки з малюнками для арт-вправи «Збираю рюкзак», аудіозаписи: «звуки природи», «спів пташок»; картки для гри «Склади прислів'я», музичний супровід руханки: «Соловейко», «Соловечку, сватку, сватку», «Літає, не літає»; пісок, фарби, солоне тісто, кольоровий папір, ножиці, клей, альбом, олівці, сільськогосподарські знаряддя праці, кейс «Тваринний та рослинний світ заповідника».

I. Ранкова зустріч:

1. Ігровий тренінг «Я обираю настрої» (аудіозапис «Звуки природи», який повідомляє дітям, що вже час збиратися до кола. Діти і вчитель стають у коло).

Учитель:

– За допомогою карток ми визначимо, який настрої у вас. Виберіть ту рослину або тваринку, що відповідає вашому настрою, обґрунтуйте свій вибір (на вибір учням представлено 30 карток. Учні по черзі беруть картку і висловлюють стан свого настрою. Приклад: я обрала совеня, тому що в мене настрої спокійний; я обрала зайчика, оскільки в мене настрої грайливий; і так далі...).

Учитель:

– Я обираю квіточку, тому що в мене настрої натхненний.

2. Коло вітань і побажань:

– Сьогодні перед початком ранкової зустрічі на наше віконечко завітала пташка. Подивіться, яка вона гарна. Ця пташка

незвичайна, чарівна. У того, хто тримає її в руках і придумає побажання для свого друга від щирого серця, воно обов'язково здійсниться. Давайте один одному щось побажаємо (учні вітаються по колу, передають пташку один одному, промовляючи побажання).

– Я бажаю вам сьогодні гарного настрою та цікавих справ.

3. Обмін інформацією:

– Ця пташка прилітає до нас із далеких країв. Мандруючи світом, вона багато бачить. Діти, а ви любите подорожувати? Чим приваблює вас подорож? Подорож – це завжди відкриття. Подорожуючи, ми відкриваємо для себе світ, а себе – світові. Тільки вирушивши в подорож, ми можемо побачити своїми очима всю красу природи. А в чому краса природи? Тож сьогодні ми будемо говорити про красу рослин, птахів, тварин, усієї природи. Для того, щоб більш детально дізнатися, у чому краса природи, я пропоную відправитися в подорож. Але для подорожі нам потрібно обрати транспорт, на якому ми будемо подорожувати.

4. Гра «Обери транспорт» (за певними ознаками учні угадують, на якому виді транспорту вони подорожуватимуть): металевий; на колесах (їх два); не потребує палива.

– Так, ми вирушаємо в подорож на велосипеді. Чому цей вид транспорту найкорисніший?

– Він корисний для здоров'я, з екологічної точки зору – не забруднює навколишнє середовище.

– Корисний з економічної точки зору та соціальної, адже життя полягає в пошуку щастя. Велосипед – відмінний транспорт, щоб побачити красу природи.

А чи знаєте ви, що потрібно брати із собою в подорож?

5. Арт-вправа «Збираю рюкзак» (робота в групах):

– Подивитися уважно 10 секунд на спільний малюнок (для кожної групи окремий), обрати й запам'ятати якнайбільше корисних речей, що знадобляться для подорожі.

(учні за бажанням називають речі, які вони запам'ятали, і разом з учителем обирають лише ті, що потрібні для подорожі).

6. Крісло автора:

учитель:

– Ми знаємо, що в нашому класі є учень, який разом зі своєю родиною постійно подорожує і дуже цікавиться природою.

Тому сьогодні крісло автора займе Ростислав. Він пропонує вам прослухати правила поведінки в природі. Ваше завдання уважно слухати Ростислава та знайти неправдиві правила:

- Не ламай гілля кущів та дерев.
- Зривай у лісах та на лугах квіти. (Не зривай...).
- Не руйнуй мурашники.
- Не лови метеликів та бджіл, а всіх інших комах можна ловити. (жодної комахи ловити не можна).
- Лови та принось додому диких тварин (не можна ...).
- Не залишай вогонь у лісі.
- Можна тихенько галасувати в лісі (не можна взагалі галасувати).

– Молодці, ви добре знаєте правила поведінки в природі.

6. Щоденні новини:

– Який сьогодні день тижня? Яка погода? Які ознаки про це свідчать?

Доповняйте ваші відповіді Синоптик та Народознавчик:

а) Синоптик:

- Сьогодні квітня, четвер.
- Температура повітря
- Вітер
- Небо ... (ясне, похмуре, хмарне).
- Опади

б) Народознавчик:

– У цей день не можна ходити до лісу, бо там, у народі кажуть, «повзають гадюки, вони дуже кусливі, бо це, бач, їхній день». Якщо цього дня добра погода – буде погоже літо, а якщо негода – холодне, дощове.

Учитель. Тож яке літо нас чекає?

II. Інтегрований блок освітніх галузей:

Мовно-літературна галузь:

1. Бесіда:

– Ось ми з вами повністю приготувалися до подорожі. Давайте подивимося на карту і дізнаємося, яка наша перша зупинка. Заплющити очі та послухайте мелодію (звучить спів пташок). Чий образ постав перед вами? (пташки). Дійсно, не можна уявити собі ліс, парк або сад тихим, беззвучним, німим.

Птахи дарують нам неповторну естетичну красу та милозвучні співи. І перша зупинка наша «Краса пташиного співу». Відгадавши загадку, ви дізнаєтесь, про яку співучу пташку ми будемо говорити.

Прилетів до нас у травні,
Заховався в зелен-лист
І пісні виводить славні...
Хто ж чудовий цей соліст? (соловей)

– Цей птах радує оточуючих своїм незвичайним співом. Ніхто не може встояти перед його співом.

2. Гра «Хто більше?»

– Хто більше знає слів – назв птахів, що починаються звуком [с]?

(соловей, сорока, сокіл, снігур, страус, синиця). Що спільного в цих словах? (у всіх словах звук [с] твердий).

3. Робота над скоромовкою:

Співаків багато в лісі.
Кує зозуля на узліссі.
І солов'я пташиний спів
З зелених чути нам гаїв.

– Прочитайте скоромовку мовчки; хором повільно; весело; у швидкому темпі, ніби ви біжите до автобуса, а автобус від'їжджає; виділіть голосом дієслова.

4. Читання та обговорення вірша:

4.1. Словникова робота:

Пильніш – ставитись до чого-небудь з увагою.

Чужина – чужа, далека земля, країна.

<i>Стрічає</i>	<i>рясну</i>	<i>щодень</i>
<i>висьохкує</i>	<i>гарних</i>	<i>взимку</i>
<i>сміється</i>	<i>дзвінкого</i>	<i>немовби</i>
<i>наслухатись</i>	<i>маленький</i>	<i>пильніш</i>

– Прочитаємо голосно всі слова за мною.

– У якому стовпчику записані лише дієслова?

Прикметники?

– Прочитайте слова із знаком м'якшення.

– У якому слові буквосполучення позначає один звук?

– Цей автор нам знайомий. Давайте згадаємо, з якими творами Марії Познанської ми вже знайомі (поема «Всьому свій час», де розповідається про зміни пір року).

Настанова: слухаючи уважно вірш, ви повинні дати відповідь на запитання:

– Коли співає соловейко?

– Які почуття передає поетеса у вірші?

4.2. Учитель читає вірш «Співай, соловейку!»

Аж гнеться калина від співу дзвінкого!

Це хто там співає? Не видно нікого.

Погляньте пильніш у калину рясну:

Ото соловейко стрічає весну.

Щебече, витьохкує, срібно сміється.

І де стільки сили у нього береться!

Такий же маленький, а як він співа,

Немовби до нас вимовляє слова.

Співа соловейко про сонце й хмаринку,

Про любов Україну, що квітне в барвінку.

А нам не наслухатись гарних пісень,

В садок під калину приходим щодень.

І дуже ми вдячні маленькій пташині.

Хоча вона взимку жила на чужині,

Та пісню принесла у рідний свій край ...

Співай, соловейку, ще дужче співай!

4.3. Фронтальне опитування:

– Коли співає соловейко?

– Які почуття передає поетеса у вірші?

– Чому так весело співав соловейко? (він зустрічав весну, радів).

4.4. Повторне читання вірша «Буксиром».

4.5. Вибіркове читання:

– Про що співає соловейко? (про сонце й хмаринку...; ... про любов Україну).

– Де взимку жила пташка? (хоча вона взимку жила на чужині).

– Що відбувалося з калиною, під час співу соловейка?

4.6. Робота в парі:

– У вас на партах лежать картки. Ваше завдання – знайти початок і з'єднати з продовженням вірша.

Погляньте пильніш у
калину рясну...

Такий же маленький, а як
він співа...

А нам не наслухатись
гарних пісень...

Співа соловейко про сонце
й хмаринку...

В садок під калину
приходим щодень.

Про любу Україну, що
квітне в барвінку.

Немовби до нас вимовляє
слова.

Ото соловейко стрічає
весну.

4.7. Робота з літературознавчою абеткою:

– Давайте, звернемося до «Літературознавчої абетки» Василя Шуляра і визначимо, які художні засоби використав автор у вірші «Співай, соловейку!» (епітети, метафора, порівняння, окличне речення, звертання).

- Епітети: «співу дзвінкого», «калину рясну», «срібно сміється», «любу Україну», «гарних пісень», «маленькій пташині».

- Метафори: «соловейко стрічає весну», «вона взимку жила на чужині».

- Порівняння: «співа, немовби до нас вимовляє слова».

- Окличні речення: «Аж гнеться калина від співу дзвінкого!», «Щебече, витьохкує, срібно сміється, і де тільки сила у нього береться!».

- Звертання: «Співай, соловейку, ще дужче співай!».

Руханка «Соловеечку, сватку, сватку» (ігрова народна пісня за методичним посібником для вчителів С. І. Якименко)

5. Читання та обговорення тексту «Як співає соловейко» за Борисом Комаром:

5.1. Словникова робота:

Горбився – вигинав спину горбом, сутулився.

Здригалосся – робив мимовільні судорожні рухи, тремтів, трясся.

Сердечко у дзвонику – голосне, швидке биття чимось.

Настанова: зробіть висновок про те, як письменник змальовує соловейка.

5.2. Читання тексту.

5.3. Фронтальне опитування.

– Як письменник змальовує соловейка?

– Що вказує на те, що це текст-опис (описано зовнішній вигляд соловейка).

– Звернемося до «Літературознавчої абетки Василя Шуляра» і визначимо, які художні засоби використано, коли автор описував зовнішній вигляд соловейка? (порівняння, епітет, пестливі слова).

● Пестливі слова: «на тоненькій гілочці», «тільце», «крильця», «дзьобик», «сердечко», «язичок».

● Порівняння: «схожий на горобчика», «ніби сердечко в дзьобику бився язичок».

● Епітети: «тільце витягнуте», «тонкий дзьобик», «гострий язичок», «крихітне тільце».

5.4. Самостійна робота:

– Порівняйте вірш «Співай, соловейку» і опис пташки в прочитаному тексті. Чим вони схожі й чим відрізняються?

Вірш «Співай, соловейку!»	Уривок «Як соловейко співає?»
Схожі	
1. Поетична розповідь про спів соловейка	
2. Образність, емоційність зображення	
Відрізняються	
1. Віршована форма	1. Текст-опис
2. Вираження почуттів, викликаних слуханням співу соловейка	2. Названо ознаки птаха шляхом перелічування
3. Наявні рими	3. До тексту можна поставити питання «який?»

5.5. Арт-вправа «Створи пташку». Робота в групі

Кожний представник групи виходить до вчителя і обирає картку, на якій написаний вид матеріалу, з якого вони створюватимуть пташку.

- Пісок (малюнок на піску).
- Фарби.
- Кольоровий папір.
- Солоне тісто.
- Олівці.

Кожна група повинна створити соловейка за описом у підручнику.

5.6. Виставка робіт:

Природнича галузь

1. Бесіда:

– Знову заплющіть очі й уважно послухайте звуки. Кого або що ви чуєте? (тварин, вітер. Це поле, степ). Наступна зупинка – «Краса природи степу». Дорогі любителі віртуальних подорожей та екскурсій! Сьогодні ми в черговий раз вирушимо на віртуальну екскурсію в одне з найцікавіших місць нашої області. Ми з вами відправимося до заповідника «Єланецький степ», де побачимо неповторну красу тварин, рослин та мальовничі краєвиди природи степу.

2. Перегляд відео «Історія заповідника «Єланецький степ».

3. Гра «Мікрофон».

Продовжити висловлювання з переглянутого відео:

– Природний заповідник Єланецький степ знаходиться у (Миколаївській області).

– Перша назва заповідника – ... (угіддя «Роза»).

– У якому році за наказом президента України створено природний заповідник Єланецький степ? ... (у 1996 році).

– Заповідник призначений для збереження... (степових природних комплексів України).

– Яка мета створення заповідника? (зберегти екологічну рівновагу на певній території).

– Мандруючи віртуальною екскурсією, ми збиратимемо у свої кейси інформацію про рослинний і тваринний світ заповідника. Увага на екран – першими нас зустрічають звірі, їх нараховують 22 види (перегляд зображень ссавців, які мешкають у цьому заповіднику). Назвіть звірів, яких ви запам'ятали (зубр, вовк, лисиця, заєць, польова миша, козуля, ховрах, куниця, кажан, борсук).

4. Вправа «Опис тварини»:

– Ваше завдання – обрати одну тварини, уклеїти її

зображення у свій кейс і відповіді на запитання, використовуючи ту інформацію, що ви вже знаєте про неї.

Фото та назва тварини	
Зовнішній вигляд, розмір, колір, чим покрите тіло	
Будова тіла	
Де водиться?	
Як пересувається?	
Спосіб живлення	
Як називаються малята?	
Чим вигодовують малят?	
Чи багато цих тварин у природі?	
Що цікавого ти знаєш про цю тварину?	

Учні за бажанням зачитують опис своєї тварини, яку обрали.

– Скажіть мені, а яких тварин у нашому заповіднику по способу живлення більше? (рослиноїдних).

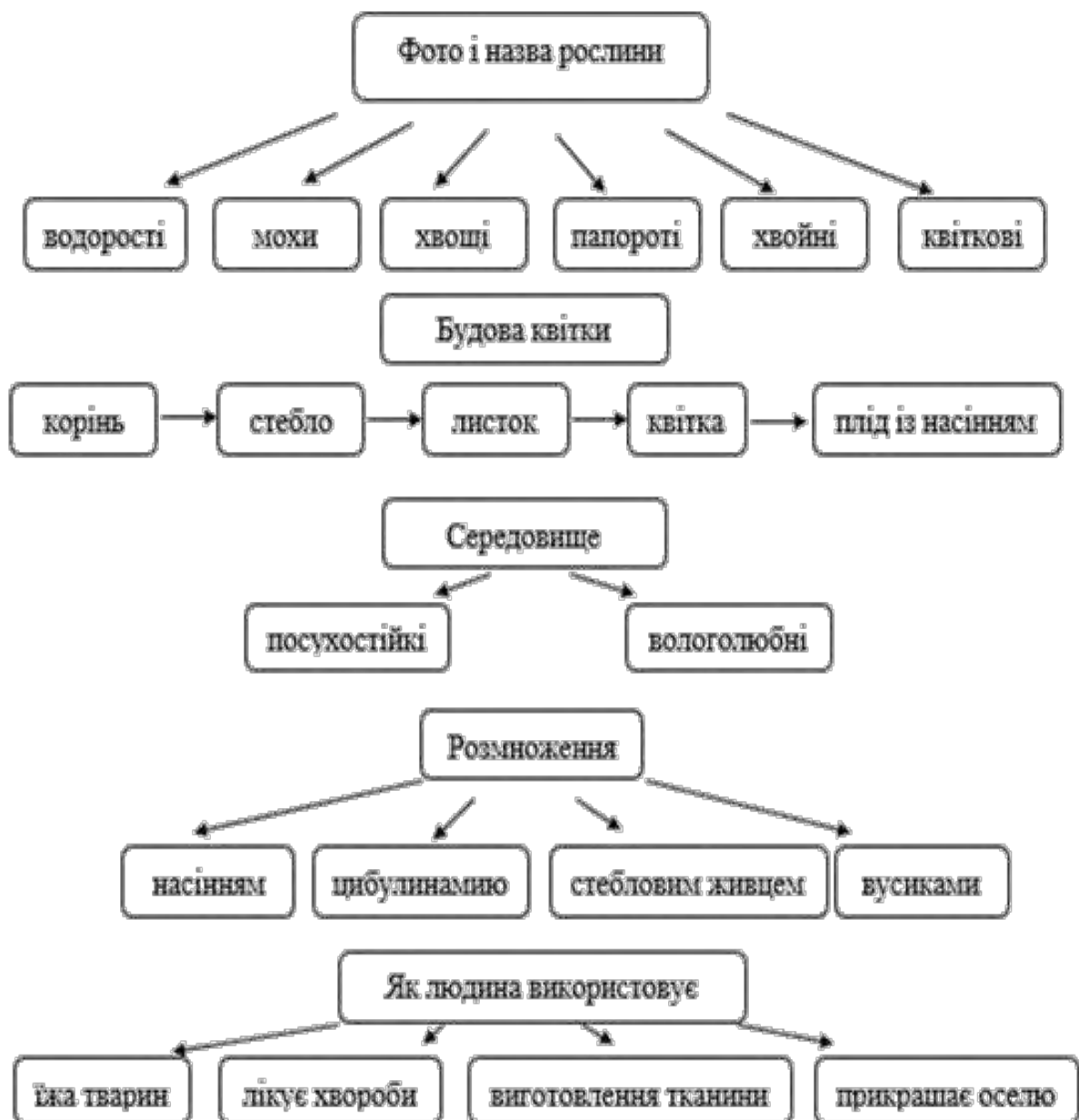
– Рослинний світ заповідника «Єланецький степ» дуже різноманітний. Нараховують близько 435 видів рослин. Увага на екран.

(перегляд зображень рослин, які ростуть у цьому заповіднику).

Назвіть рослини, які ви запам'ятали (ковила, шафран, гвоздика прибузька, чебрець, деревій, горицвіт, залізняк, тюльпан Шренка, сон лучний).

5. Вправа «Квітка»:

– Ваше завдання – обрати одну рослину, уклеїти її зображення у свій кейс і, рухаючись за схемою, зафарбовувати ту інформацію, що відповідає рослині.

Учні за бажанням показують схеми своєї рослини та зачитують інформацію про неї.

Руханка на увагу «Літає, не літає» (під музичний супровід учитель називає різних птахів, рослини та інші предмети. Якщо діти почули назву птаха, який літає, швидко показують це помахом рук).

6. Гра «Склади прислів'я»:

– Із розрізаних частинок учні повинні скласти прислів'я. Виконавши це завдання, вони перевернуть листок і отримають зображення та інформацію про солов'я, який мешкає в заповіднику.

1. Де багато пташок,	та гострий дзьобик має
4. Маленька пташка	ніж у пана в золотій клітці
2. Яка пташка,	там немає комашок
3. Ліпше птиці на зеленій гілці,	така й пісня

– Молодці, впоралися з прислів'ями. Зачитайте, назву птаха (соловей).

Кожна група зачитує по черзі ту інформацію, яку отримали на звороті карток.

Картка 1

Опис зовнішнього вигляду

Маса тіла пташки 22–32 г, довжина близько 17 см. Дорослий птах зверху бурий, надхвістя зі слабким рудуватим відтінком; низ білуватий, із нечіткими темними плямами на волі; боки тулуба буруваті; пера бурі; хвіст бурий, з рудим відтінком; дзьоб і ноги бурі.

Картка 2

Спосіб життя

Соловей – перелітний птах, який із вирію повертається пізно. Співають ці птахи дуже старанно від весни до початку літа. У соловейків багатий репертуар: ці птахи здатні відтворювати до 1 000 різних звуків, у порівнянні зі 340 звуками жайворонка та 100 звуками дрозда чорного. У момент співу соловейко забуває про небезпеку, опускає крила й цілковито віддається співу. Влітку вони мало співають, більше зайняті клопотами про пташенят.

Картка 3

Ланцюг живлення

Листя – гусінь – соловей – шуліка

Картка 4

Прикмети

- Якщо навесні пернатий співає всю ніч, значить буде

тепла, сонячна погода.

- Не співав соловей – не сій гречки, не стрижи овечки.
- Соловей співає, поки ячмінь колоса не має, а з'явився

колос – пропав голос.

– Ви всі отримали інформацію та зображення про солов'я, будь ласка, приклейте їх у свої кейси. Ми з вами побували у віртуальній подорожі по заповіднику «Єланецький степ», де переконалися в неповторній красі тварин, рослин та мальовничих краєвидах природи степу. Ми з вами завершили роботу на другій зупинці й відправляємося далі на третю зупинку.

Мистецька галузь

1. Гра «Що в торбинці»:

– А про третю зупинку ми дізнаємося, коли пограємо в гру «Що в торбинці» (учні по черзі передають торбинку один одному і задають учителю по одному запитанню, він може відповісти тільки «так» або «ні»). Приклади запитань, але в дітей вони можуть бути різними.

- Це істота? (Ні).
- Воно квадратне? (Так).
- Із паперу? (Так).
- У ньому пишуть? (Ні).
- По ньому читають? (Так).
- Це книжка? (Так).

– Так правильно, це – книжка. У книжці ми можемо прочитати про те, як ставляться до природи письменники. Красу природи письменникам допомагають зобразити художники. Тож спробуємо побувати в ролі і письменників, і художників. Наша зупинка – це «Краса природи у книжках».

2. Робота з підручником:

- Сьогодні на уроці ми будемо малювати ілюстрації до казки. Що таке ілюстрація? («Ілюстрація» у перекладі з лат. – освітлюю, пояснюю. Це різновид мистецтва, книжкової графіки. Ілюстрації до літературного твору допомагають читачеві краще зрозуміти його зміст. Це малюнки до казок, віршів, оповідань, що розкривають і доповнюють їх зміст, допомагають краще уявити героїв, зрозуміти і запам'ятати їх. Нас у книзі цікавить не лише зміст, а й малюнки, які там зображені. Оскільки ви сьогодні спробуєте бути художниками-ілюстраторами, то повинні знати,

як зробити ілюстрацію цікавою і як правильно підібрати кольори. А щоб збагатити свої знання деякими прийомами, переглянемо з вами роботи в підручнику на сторінках 108–110 відомої художниці Катерини Штанко, яка зробила багато ілюстрацій до казок «Яйце-райце», «Змій», «Кривенька качечка».

Будемо створювати ілюстрації до вірша «Співай, соловейку!» та уривка до тексту «Як соловейко співає?», з якими ми ознайомилися сьогодні на уроці літературного читання.

Руханка «Соловейко» (К. Грицюк)

3. Алгоритм роботи над створенням ілюстрації.

Поетапне виконання сюжету ілюстрації:

- 1) Уявіть сюжет.
- 2) Намалюйте спочатку невеликий ескіз.
- 3) З'ясуйте розміщення деталей малюнка.
- 4) Передайте образ головних героїв через зовнішній вигляд, одяг, вираз обличчя.
- 5) Пам'ятайте, що головне треба виділяти розміром та тоном, розміщенням на аркуші паперу.
- 6) Зобразіть місцевість, на якій відбувається дія.
- 7) На закінчення роботи промалюйте деталі з акцентуванням на головному.

8) Завершіть роботу в кольорі.

Учні виконують творчу ілюстраційну роботу за уявою.

4. Виставка дитячих ілюстрацій.

5. Вправа «Мікрофон»:

- Що таке ілюстрація?
- Чи побачите красу, яку автори передають через написання казок?

Суспільствознавча галузь

1. Бесіда з елементами розповіді:

– Як називається наша четверта зупинка ви дізнаєтесь, коли візьмете в руки торбинку з невідомим у середині. Закривши очі, відчуєте запах того, що в торбинці.

– Який запах ви відчуваєте? (квітів: ромашки, троянди). Теплі промені весняного сонця прогріли ґрунт і можна вже висаджувати квіти. А чи знаєте ви, звідки взяли квіти на Землі? Давайте послухаємо одну цікаву легенду.

Колись давно Земля мала тільки сіре та зелене вбрання.

Вона була вкрита мохом, а дерева і кущі – дрібним листячком. І одного разу матінці- Природі спало на думку змінити світ рослин, зробити його барвистим, різнокольоровим. Покликала вона до себе своїх помічників ельфів. Перетворила їх на квіти і розсипала по землі. Але ці квіти були безбарвні. І тут на допомогу прийшли Сонечко і Веселка. Веселка піднялась дуже близько до Сонця і почала танути. Її кольорові краплі пролилися вниз і пофарбували квіти в різні кольори. Так з'явилися на Землі квіти. А оскільки барвистих відтінків веселки було дуже багато, то і кольорове розмаїття квітів виявилось дивовижним.

2. Вправа «Ознаки підбирай, пазл складай» (робота в парах):

– Квіти – постійні супутники нашого життя. Вони ростуть на клумбах, газонах, у полі, у лісі, у кімнаті. Першими після зими з'являються весняні квіти. Вони маленькі, але дуже бажані, бо символізують зміну пори року. А чи знаєте ви весняні квіти? Перевіримо, виконавши вправу «Ознаки підбирай, пазл складай» (Із розрізаних частинок учні підбирають спільні ознаки однієї весняної квітки. Підбравши всі ознаки, у них складається картинка, на якій зі зворотної сторони буде зображення цієї квітки. Але в пазлах буде 2–3 зайві елементи).

Підсніжник:

- маленькі;
- білосніжні;
- мають три пелюстки;
- занесені до Червоної книги.

(Зайві: ростуть у водоймах, прикраса для букетів).

– Яке свято ми відзначили 22 квітня? (Всесвітній день Землі). У якій акції кожного року в квітні ми беремо участь? («Шкільне подвір'я»). Так, традиційно до Всесвітнього дня Землі ми беремо участь у акції з благоустрою шкільного подвір'я. Сьогодні ми будемо висаджувати квіти на клумбах нашого закладу освіти. Ми не можемо посадити будь-які квіти, тому наші квітникарі підготували для вас пам'ятку.

Квітникарі: «Підбір рослин для клумб».

➤ Екологія квітника – потрібно під час створення клумби враховувати життєві форми різних видів рослин, які відповідатимуть умовам їх зростання.

➤ Час цвітіння – треба ретельно підібрати рослини за часом цвітіння, щоб ваша клумба не втратила свою

декоративність протягом усього літа.

➤ Забарвлення квітів та листя – щоб підібрати квіти, потрібно перевірити їх сполучуваність на листку паперу за допомогою олівців. Намалюйте коло і розділіть його на частини. Активною половиною буде червоний, помаранчевий і жовтий, із них складаються елементи малюнка клумби. Такі кольори, як синій, фіолетовий і зелений часто використовуються для фону.

➤ Висота квітів – потрібно підбирати квіти різної висоти і висаджувати гіркою: від високих до низьких квітів.

➤ Щільність посадки – квіти потрібно висаджувати не надто тісно, але й не рідко. Спробуйте зобразити квітник на папері, таким чином ви можете уникнути його перенасиченості.

3. Вправа «Клумба» (колективна робота):

- Давайте разом за допомогою малюнків квітів на великому аркуші паперу створимо макет нашої клумби (учні разом із учителем підбирають квіти та створюють малюнок клумби). Назвіть квіти, які ми підбрали для нашої клумби? (ромашка, петунія, чорнобривці, тюльпани, садова гвоздика, матіола).

4. Правила роботи на шкільній ділянці:

- Проводити роботи на земельній ділянці необхідно в спецодязі (закрите взуття, фартухи) і рукавицях.

- Сільськогосподарські знаряддя повинні відповідати віку учнів. Робоча частина лопат повинна бути невеликою, заокругленою, товщина ріжучої грані – 2 мм, ручки їх треба робити легкими. Довжина ручок лопат має бути різною, виходячи із зросту учнів різних вікових груп.

- Бажано користуватися невеликими лійками (місткістю до 2 л).

- Тривалість роботи учнів на ділянці встановлюється відповідно до їх віку. Учні 3–4 класів працюють на ділянці 30–40 хвилин із десятихвилинними перервами.

- Учням до 15 років забороняється піднімати і переносити вантажі за допомогою носилок, відер тощо.

- Провести з учнями інструктаж на робочому місці з обов'язковим показом прийомів роботи, що дають змогу забезпечити правильну позу під час трудового процесу, оптимальні ритм і навантаження в роботі м'язів, а також дають змогу запобігати травматизму.

- Керувати роботою учнів на ділянці, інструктувати їх,

як користуватися сільськогосподарськими знаряддями, щоб не нанести пошкоджень собі та іншим учням, які перебувають поруч.

- Дозволити працювати не більше, як 15 учнів на ділянці одночасно.

III етап. Підсумок інтегрованого дня

Презентація учнівських кейсів «Тваринний та рослинний світ заповідника» (учні за бажанням коментують їх зміст).

IV етап. Рефлексія

1. Вправа «Мікрофон»:

- Що ми з вами встигли зробити?
- Чого навчились?
- На які питання, що були поставлені на початку заняття, ми з вами змогли дати відповіді?
- З якою метою ми подорожували?
- Чи можна побачити красу природи поруч біля себе, не мандруючи далеко?
- Кому б ви хотіли подякувати?

2. Ігровий тренінг «Я обираю настрій» (аудіозапис «Звуки природи», під який усі знову збираються в коло).

- Чи змінився ваш настрій на кінець дня?
- Чи хотіли б ви змінити й обрати іншу тварину, квітку чи пташку?
- Візьміть свої картки із зображенням і прикріпіть їх на дошку. Ми з вами створили галявину, споглядання якої нам теж дарує задоволення результатом своєї роботи.

3. Сюрпризний момент:

- Цілий день наша чарівна пташка спостерігала за вами. Вона хоче подякувати вам за вашу роботу і плідну працю та подарувати значки «Помічники природи» (під музичний супровід учні отримують подарунки).

**Урок із використанням посібника
В. І. Шуляра «Абетка літературознавства»
«Друга легше знайти, ніж зберегти»
Василь Сухомлинський «Кінь утік»**

*Сюсіна Юлія Іванівна,
Чеглікова Світлана Олександрівна,
учителі початкових класів
Миколаївської обласної санаторної
школи-інтернату I–III ступенів № 7
Миколаївської обласної ради*

Мета: удосконалювати навички виразного читання тексту; закріпити вміння висловлювати власну думку усно й письмово; розвивати критичне системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію; залучати школярів до міркування щодо проблем дружби; формувати вміння висловлювати власні оцінні судження про вчинки героїв; виховувати потребу в справжній дружбі; організувати навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти.

Обладнання: презентація, картки для роботи в групах, посібник В. І. Шуляра «Абетка літературознавства»

Хід уроку

I. Організація класу

1. Психологічне налаштування. Слово вчителя:

– Добрий день, шановні діти!
Я рада всіх вас зустріти
І запросити в дружнє коло,
Щоб посмішки й щастя цвіли довкола,
Щоб співали чарівні пісні,
А зло не підкрадалось, навіть у сні.
Щоб мали ми право у мирі всі жити,
Щоб вміли любити і вміли дружити.

2. Акселеративна гра «Передай свою дружбу»:

– Діти, прикладіть, будь ласка, руки до серця. Подумайте про щось приємне, передайте тепло своїх сердець долонькам. А

3. *Визначення теми уроку, мотивація навчальної діяльності, передбачення учнів:*

а) Темою нашого уроку також буде прислів'я. Відновіть його: «Друга легше..., ніж ...» (знайти, зберегти).

б) Складання «асоціативного куща» до слова **дружба** (на дошці).

• Що для вас означає дружба? (👁️ – точка зору).

в) Робота з виставкою книжок (випереджувальне завдання):

- Є багато книжок, написаних про дружбу (розгляд виставки книжок). Розкрити тему уроку нам допоможуть герої твору видатного письменника. А впізнати його нам допоможе гра «Хмара слів» (Василь Сухомлинський).

г) Ознайомлення учнів із теоретичним матеріалом із використанням посібника В. І. Шуляра «Абетка літературознавства».

• Пояснення літературних термінів учителем із

використанням ілюстративного матеріалу посібника та розміщенням на фліпчарті силуетних фігур, термінів, слів

- Так, автор – Василь Сухомлинський (розміщення портрету на книзі (фліпчарт)

- **Автор – складає, пише, передає, оцінює (відкрито, приховано).**

– На уроці разом із героями твору В. О. Сухомлинського ми спробуємо з'ясувати, що таке справжня дружба. Хто «ми»? Ми – читачі (букви **Ч, З, В**). Що роблять читачі? (**читають, переказують, висловлюють, оцінюють**).

– Чи пов'язана тема з текстом, який ви опрацьовували вдома?

– До якого літературного жанру належить твір? Доведіть. (Багато дійових осіб, але один головний герой (**фігурка героя на дошку**)) – оповідання.

• Гра «Передбачення». Робота над заголовком:

- Яку назву має оповідання? (**назва – на книгу**)

(Три крапки: ... (замислитись))

- Працюючи над цим оповіданням, ми спробуємо пояснити, чому автор саме так його назвав, але після перевірки домашнього завдання.

4 Перевірка домашнього завдання:

а) Робота в парах:

- За допомогою гри «Запитай – відповідаю» перевірте один в одного розуміння змісту прочитаного. (На столі – конверти із запитаннями: Де? Хто? Коли? Чому? Що? Як?). Оцінювання.

5. Словникова робота:

– Чи всі слова вам були зрозумілі? А з'ясувати їх значення нам допоможуть цікаві завдання волонтерів (малюнки, репродукції картин коня – у презентації).

Запанувала	подив
вогнегривий	почервонів
розголошуєш	обурення

– Яке слово складається з двох частин?

– Доберіть синоніми до слів обурення (гнів), подив (здивування).

б. Аналіз змісту оповідання з елементами вибіркового читання:

(із використанням посібника В. І. Шуляра «Абетка літературознавства»):

– З яких частин складається оповідання? (**зачин, основна частина, кінцівка**)

– Визначте зачин оповідання і прочитайте.

– Згадайте зміст основної частини. Що відбулося між дійовими особами?

– Послухайте основну частину оповідання. Олівцем підкресліть слова, що передають емоції дійових осіб і ставлення до них автора (читають волонтери, учитель).

– Хто головний герой оповідання? (**буква Г**)

– Який він – позитивний чи негативний?

– Доведіть свою точку зору . (Жадібний, ковзани, нестримний)

– Чи зрозумів Віталік свою помилку? (Почервонів, засоромився)

– Яке ставлення автора до вчинку Віталіка? Обгрунтуйте. (Засудження, обурення, подив. Через слова вчителя

– відкрите ставлення до героя, а приховане – через реакцію класу, бо немає прямої мови. Ці емоції читав Віталік на обличчях та в поглядах однокласників? (Засудження, підтримка, обурення – змінюється за розвитком подій)

- Яке ваше ставлення до ситуації?

- Як у нас виникли різні точки зору, так і у класі. Тому ми не можемо сказати напевно, кого з хлопців підтримав клас, кого – засудив. Чиї думки збіглися з авторськими?

7. Робота в парах:

а) Читання діалогу в особах.

б) Робота над змістом:

– Як ви вважаєте, чи будуть надалі стосунки хлопців добрими?

– У взаєминах Петрика і Віталіка склалася надзвичайна ситуація. Вони ніби і не сварились, але Петрик образився на Віталіка.

– Коли писалася записка? (До розвитку подій) Якого коня хотів подарувати? (Знайдіть епітет. (Вогнегривий). А який утік? (Просто кінь). Що уособлює образ коня? (Символічний. Символізує дружбу між хлопцями).

– Невже вони ніколи не стануть друзями? Давайте допоможемо хлопцям розв'язати проблемну ситуацію.

в) Складання діалогу:

– Уявіть себе письменниками. Спробуйте продовжити оповідання.

Озвучення складеного діалогу.

Самооцінювання (у щоденниках – олівцем).

г) Узагальнення. Перспектива розвитку подій за складеними діалогами.

V. Підсумок уроку.

1. Рефлексія:

– Чого вчить нас оповідання В. Сухомлинського? Почніть свою думку з теми нашого уроку: «Друга легше знайти, ніж зберегти тому, що...»

– Дружити – це не тільки спілкуватись, гратись, ділитись, а й не зраджувати, знаходити вихід з проблемних ситуацій. Наше життя як вітер змін, подме і переплутає кульки почуттів і емоцій. Але нам потрібно навчитися сприймати друзів такими, якими

вони є, ставитись до них толерантно:

Чим більше віддаєш тепла,
Збуваються всі чудеса,
І зміст життя вже інший має.

2. Творче завдання:

– На уроці образотворчого мистецтва намалюйте свого коня для друга. Цікаво, яким ви його собі уявляєте?

Урок у 1 класі на тему «Традиції збереження здоров'я в родині»

*Коз Олена Іванівна,
учитель Миколаївської загальноосвітньої
санаторної школи-інтернату I–III ступенів № 7
Миколаївської обласної ради*

Мета: Ознайомити учнів із сімейними традиціями, що сприяють збереженню здоров'я: розвивати інтерес до пізнання і збереження сімейних традицій і зв'язне мовлення, пам'ять; виховувати дбайливе ставлення до здоров'я всіх членів родини, бажання підтримувати сімейні традиції збереження здоров'я.

Обладнання та матеріали: загадки, прислів'я, «Дерево здоров'я», індивідуальні картки, ілюстрації до оповідань.

Тип уроку: інтегрований («Основи здоров'я», «Я у світі»)

Хід уроку

I. Організація класу:

- Прозвенів і стих дзвінок. Він покликав на урок.

Часу не гаємо, про здоров'я урок розпочинаємо.

Створення психологічного настрою

Учитель:

- Подивіться на мене, посміхніться усі. Усі готові до уроку? Всі бадьорі? Молодці.

II. Актуалізація знань:

– До якого уроку підготувалися? («Основи здоров'я») Чого ми навчаємося, вивчаючи цей предмет? (Відповіді дітей)

III. Повідомлення теми і мети уроку:

1. Гра «Додай слово». Вірш «Добавлянка» (у парах):

Він високий і вусатий

Мій найкращий в світі (тато).

Ясне сонечко між нами

І найкраща в світі (мама).

Це ось киця, а це – я
Разом вся моя (сім'я).

2. Робота із загадкою:

- Що за гроші не купити?

Чим потрібно дорожити? (Здоров'я).

3. Гра «Слова заплуталися»:

- Діти, подивіться на дошку і спробуйте відновити тему уроку. Хто може прочитати тему уроку?

На уроці ми поговоримо про те, як правильно розподіляти обов'язки в сім'ї, що впливає на здоров'я членів родини, яких традицій дотримується ваша родина для збереження здоров'я. Девізом нашого уроку буде вислів:

Турбота про здоров'я щоднини – обов'язок усіх членів родини.

Перевірка розуміння значення слова «щоднини».

4. Очікування:

- Діти, що ви очікуєте від уроку? Сподіваюсь, що ваші очікування здійсняться.

IV. Засвоєння нового матеріалу:

1. Бесіда:

- Діти, чи потрібно дбати про здоров'я? Для чого? (Робота у парах)

(Відповіді дітей: щоб учитися, працювати долати труднощі, бути щасливим).

- Саме в сім'ї дитина робить свої перші кроки, навчається любові й доброти, учитися піклуватися про здоров'я своєї родини.

2. Руханка.

V. Робота з підручником «Я пізнаю світ»:

1. Вправа «Мозковий штурм»:

- Хто зображений на малюнках? Складіть за малюнками речення про обов'язки дітей. Чи можна ці родини назвати дружними? Чому? (Допомагають, піклуються про один одного).

3. Робота з оповіданням:

- Послухайте оповідання. Скажіть чи правильно вчинила Галя? Як би вчинили ви?

Мама Галі пізно прийшла додому і побачила брудний посуд,

сміття на калімі. Вона запитала:

- Чому ти не прибрала, адже ти прийшла раніше?
- Я дивлюся телевизор, мені ніколи.

Мама почала прибирати квартиру сама.

Відповіді дітей.

4. Гра «У нашій сім'ї»:

– Діти, чи можна родину назвати щасливою, якщо там сваряться, кричать. Пограємо в гру «У нашій сім'ї». Я буду називати обов'язки, а ви розподілятимете їх між членами вашої сім'ї і показувати:

- прибирати в кімнаті;
- ремонтувати стілець;
- заробляти гроші;
- готувати їжу;
- прасувати;
- прати;
- піклуватися про дітей;
- організовувати походи на природу;
- гратися з молодшим сестричкою чи братиком.

– Я бачу, що ви в сім'ях допомагаєте один одному. А для чого це потрібно робити?

5. Що таке відпочинок?

– Діти, чи можете багато працювати й водночас бути бадьорими і повними сил? Що таке відпочинок? (Відпочинок – це відновлення сил після втоми). Як ви це розумієте? Попрацюємо з підручником. Розкажіть, який спільний відпочинок об'єднує сім'ю на 1, 2, 3, 4 фото? Який відпочинок обираєте ви? (Відповіді дітей).

Прочитайте види відпочинку на дошці. Виберіть і запишіть, яким видам ви надаєте перевагу. Для чого треба відпочивати?

(Руханка)

6. Гра «Щаслива родина»:

– У кожного з вас є сонечко без промінів. Я називатиму ознаки сім'ї. Якщо, на вашу думку, це ознаки щасливої сім'ї, то домалюйте промінці. Будьте уважні.

У дружній сім'ї члени родини:

- шанують старших;
- не прислухаються до членів родини;
- виконують свої обов'язки;

- допомагають один одному;
 - сваряться;
 - піклуються один про одного;
 - роблять, що заманеться;
 - разом відпочивають;
 - піклуються про менших братиків і сестричок;
 - виконують усі домашні справи разом;
 - цілий день відпочивають і граються;
 - вітають усіх зі святом, днем народження.
- Покажіть, які гарні вийшли сонечка! Полічіть скільки промінчиків ви домалювали? Чи здорові дорослі і діти у такій сім'ї? Чому? Подаруйте ваші сонечка своїм рідним.

Звучить музика.

- Діти, подивіться, будь ласка, на дошку. На ній записано веселий приклад. Прочитайте його. Доберіть відповідь.

Гарний настрій +? = здоров'я

7. Психологічна хвилинка:

- Заплющить оченята на декілька хвилин та уявіть себе добрими чарівниками. Поміркуйте, що б ви зробили для своєї родини, аби вона була здоровою і щасливою? (Відповіді дітей).

VI. Підсумок уроку:

1. Інтерактивна гра «Мікрофон»:

Учитель:

- Ось підходить до кінця наш урок. Про що ви сьогодні дізналися?

Чи сподобався вам урок?

2. «Дерево здоров'я»:

- Намалюйте свій настрій на смайликах і прикріпіть їх на «Дерево здоров'я». Наш урок я б хотіла закінчити народною мудрістю: «Здоров'я родини – багатство країни».

**Інтегрований урок читання у 3 класі
за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»
«Світ фантастики і пригод. Жюль Верн – видатний
письменник-фантаст. «Діти капітана Гранта»**

*Войхевич Валентина Василівна,
учитель Миколаївської загальноосвітньої школи
I-II ступенів № 64 Миколаївської міської ради*

Тема. Світ фантастики і пригод. Жюль Верн – видатний письменник-фантаст. «Діти капітана Гранта»

Мета: ознайомити учнів із захоплюючим світом творів Жуля Верна, найважливішими фактами його творчого життя; удосконалювати вміння працювати з текстом, збагачувати словниковий запас учнів; виховувати в учнів доброзичливе ставлення до оточуючих, мужність, сміливість, доброту, інтерес до читання художніх творів, вивчення різних навчальних предметів.

Обладнання: портрет Ж. Верна, виставка книжок із його пригодницькими творами, карта півкуль, фізична карта світу, предмети: глобус, карта, перо, пляшка із запискою, книжка, вітрильник, travel book.

Хід уроку

I. Організаційний етап:

Привітання. Перевірка організації робочого місця. Емоційно-мотиваційний компонент. Перспективне планування, постановка мети, мотивація на успіх (відповіді учнів). Формула наполегливості (читають хором).

II. Етап мотивації до активного та свідомого засвоєння нового матеріалу:

1. Учитель звертає увагу на предмети: глобус, карту, перо, пляшку із запискою, книгу, вітрильник.

– Як, на вашу думку, ці предмети можуть бути пов'язані між собою? Якій людині ці речі можуть належати? (Висловлювання

дітей).

– Ці речі могли б належати відомому французькому письменнику Ж. Верну, класику науково-фантастичної та пригодницької літератури. З раннього дитинства він мріяв про далекі мандри, наполегливо вивчав різні природничі науки: фізику, хімію, біологію, географію, астрономію.

2. Робота з посібником с. 39. Учні зачитують тему уроку.

3. Перегляд відеопрезентації про Ж. Верна (міжпредметні зв'язки, мистецтво).

4. Вправа «Фотоапарат».

III. Етап спільної навчально-пізнавальної діяльності з формуванням компетентностей:

1. Слово вчителя:

Сьогодні та протягом ще декількох уроків ми продовжимо занурюватися в незвичайний, захоплюючий світ пригод, але вже разом із героями роману Жуля Верна «Діти капітана Гранта». Ми вдосконаliamo навички роботи з художнім текстом, виховуватимемо впевненість у своїх силах, порядність і здатність прийти на допомогу іншим.

2. Робота з посібником. Інформація про автора. Робота з картою (*міжпредметні зв'язки, географія*). На карті діти знаходять Францію і прикріплюють вітрильник.

3. Завдання: самостійно підкреслити назви творів Жуля Верна. Прочитати назви, пояснити їх написання (*міжпредметні зв'язки, українська мова*).

4. Виставка книжок. Анотації до прочитаних творів.

5. Опитування учнів:

– Які твори ми називаємо літературними і класичними?

– Чи можна назвати твори Ж. Верна літературними і класичними?

– Скільки пройшло років після смерті письменника? (*Міжпредметні зв'язки, математика*).

6. Робота з посібником. Завдання 3. З'єднати відповідності.

7. Нова інформація. Завдання 4. Читаємо, запам'ятовуємо.

8. Повторення знань. Абетка літературознавства (роман).

9. Демонстрація моделей вітрильників, зроблених руками учнів (*міжпредметні зв'язки, трудове навчання*).

10. Учитель:

– Як зможе рухатися це судно? Інформація із посібника «Людина і світ». Вітер – альтернативне невичерпне джерело енергії. Перші мореплавці зрозуміли, що за допомогою вітрил енергію вітру можна перетворити на енергію руху корабля (*Міжпредметні зв'язки, фізика*). Отож ми будемо рухатися далі. Нехай нам дме попутний вітер, який бажають морякам.

11. Робота з посібником. Завдання 5. Вправа «Сорока і черепаха».

12. Робота з посібником. Словникова робота. Завдання 6. Вправа «Повітряні кульки».

13. Учитель:

– Нас очікує морська подорож, відчуємо себе мореплавцями, яким обов'язково треба добре знати карту. Пісня «Про материки» (*міжпредметні зв'язки, географія*).

Фізкультхвилинка (виконання пісні з рухами)

14. Слово вчителя:

– Пляшкова пошта. У морепланні є сотні історій, коли повідомлення писали на шматку паперу, загортали у вигляді сувоїв, закорковували і кидали за борт. Із часом пляшку прибивало до берега. Чи це був зручний засіб передачі інформації?

– Як ми в сучасному світі можемо передавати і відправляти на далекі відстані інформацію? (*Міжпредметні зв'язки, інформатика*).

IV. Етап контролю, самоконтролю засвоєння нового фрагмента змісту освіти:

1. Робота з travel books (*міжпредметні зв'язки, трудове навчання*). Записку від Жуля Верна зачитують учні:

«Юні мої друзі. Запрошую вас у дивовижний світ пригод і подорожей. Разом із героями моїх творів ви будете співпереживати, дивуватися, міркувати. Ви станете учасниками моїх наукових досліджень, а Світовий океан відкриє вам свої таємниці. А я разом із вами ще раз переживу неймовірні пригоди, дивовижні зустрічі з таємничими глибинами світу. Ваш вірний друг Жюль Верн».

2. Робота з посібником. Завдання 7–9. Читання диктором, учнями сюжету роману.

3. Робота з текстом. Вибіркове читання.

V. Етап корекції засвоєних учнями нових знань:

1. Робота з посібником. Завдання 10. Установити послідовність подій в уривку. Взаємоперевірка робіт.

2. Перегляд уривку. Озвучування.

3. Робота з вітрильником. Позначення на вітрилах імен головних героїв роману, географічні назви (міжпредметні зв'язки, українська мова).

VI. Етап підбиття підсумків уроку:

1. Перевірка перспективного планування:

Учитель:

– Чи досягли ви своєї мети, чи все вдалося зробити із того, що запланували?

– Діти, хотілося б вам вирушити в навколосвітню подорож? Де мрієте побувати?

Дякую за роботу. Сподіваюся, що ми отримали позитивні емоції, з хорошим настроєм завершуємо урок піснею «Щастя» (*міжпредметні зв'язки, емоційно-ціннісний підсумок уроку*).

Інтегрований урок у 2 класі
«Я досліджую світ» (МОВ, СЗО, ПРО)
Тема місяця: Зміни
Тема уроку: Які зміни залежать від мене,
а які не залежать?

*Велика Вікторія Вікторівна,
учитель початкових класів
Бандурського навчально-виховного комплексу
Первомайської районної ради*

Мета: створити умови для систематизації та узагальнення знань про зміни в навколишньому середовищі, що залежать, або не залежать від людини; сприяти вдосконаленню навичок вимірювання свого зросту та маси тіла, умінь спостерігати за добовими й сезонними змінами в природі; сприяти формуванню комунікативної компетентності учнів шляхом роботи над побудовою усних зв'язних висловлювань, залучення до спілкування з учителем та однолітками; соціальної компетентності школярів шляхом роботи у групах і парах; розвитку допитливості, спостережливості, уваги; сприяти вихованню самоповаги, толерантного ставлення одне до одного.

Тип уроку: урок застосування знань, умінь, навичок.

Очікувані результати навчання:

учень:

- створює невеликі висловлення на добре відому тему з різною метою спілкування;
- описує залежність між фізичною активністю та потребою в їжі й воді;

- описує зміни власних емоцій, почуттів (настрою);
- визначає, як змінюється людське тіло з віком;
- здійснює вимірювання величин, маючи вільний доступ до необхідних вимірювальних приладів (лінійка, ваги);
- упорядковує, порівнює, групує дані, застосовуючи прості моделі;
- знаходить схожі й відмінні властивості об'єктів;
- спостерігає за добовими та сезонними змінами в природі.

Методи і форми роботи: вправа «Імпульс потиску», проблемні питання, робота в групах, робота в парах, вимірювання величин, дослідження, гра, спільна розмова (бесіда), робота з медіатекстом.

Обладнання: картки настрою, картки до гри «Змінне – незмінне», комп'ютер, метр, ваги, таблиця вимірювань, медіатекст «Подивись на небо», таблиця спостережень за деревом.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення робочого настрою:

1. Емоційне налаштування учнів.

Вправа «Імпульс потиску»:

- Своїм потиском руки я передаю імпульс гарного настрою. Ваше завдання: отримавши імпульс, передати його іншому. А тепер передайте імпульс нашим гостям. Який у вас настрій на початку уроку?

2. Заповнення карток настрою на початок уроку.

II. Мотивація навчальної діяльності:

1. Постановка проблемних питань:

- Як ви думаєте, чому деякі речі постійно змінюються?
- Чому дещо залишається незмінним?
- Чи може з часом змінитися те, що зараз є незмінним?

III. Повідомлення теми уроку:

- Сьогодні ми визначимо, які зміни залежать від нас, а які не залежать.

IV. Робота за темою уроку:

1. *Робота в групах* (об'єднатися в групи за кольором):

– Які зміни, на вашу думку, залежать від вас, а які – ні?

1 група – зміни, що залежать від нас.

Завдання: оберіть малюнки, на яких є зміни, що залежать від нас. Поясніть свій вибір.

2 група – зміни, що не залежать від нас.

Завдання: оберіть малюнки, на яких зображені зміни, що не залежать від нас. Поясніть свій вибір.

2. *Слово вчителя:*

- Ви зростаєте, і ваше тіло змінюється. Зміни, що відбуваються з вами за літо, помічають однокласники, коли ви приходите до школи. Що ж сприяє вашому росту й розвитку організму? (Відповіді дітей: *прогулянки на свіжому повітрі, здорове харчування, міцний сон, дотримання режиму дня,*

загартовування, заняття фізкультурою та спортом).

- Також фізичний розвиток можна оцінити за масою тіла та зростом.

3.Робота в парах:

– Провести дослідження. Вимірювання зросту та маси учнів. Зафіксувати результати вимірювання в таблицю

Прізвище, ім'я	Зріст (см)	Маса (кг)

– Чи відбулися зміни у вашому зрості та масі протягом місяця?

– Порівняйте свої результати з попередніми вимірами (МАО).

– Які поради ви дали б тим, хто хоче стати вищим?

4. Руханка «Подивись на небо».

5.Робота з медіатекстом:

– Які явища природи спостерігали, переглядаючи відео під час руханки? (дощ, веселка). Де знаходиться сонце на небосхилі? У який період доби відбуваються події? А яка пора року? Які об'єкти живої природи побачили під час перегляду? Що є змінним, а що – незмінним?

ПРО

6.Завершення попередніх спостережень за змінами в природі:

(Діти протягом місяця проводили спостереження за деревом, відзначаючи в таблиці зміни в забарвленні крони та трави під ним).

- Які зміни відбулися? Які кольори переважають? Чому змінюється забарвлення крони та трави? Чи залежать ці зміни від вас?

7. Гра «Змінне – незмінне»:

На паперових кругах надруковано слова: *пори року, дощ, вітер, ім'я, зріст, опадання листя, зачіска, настрій, погода, одяг, чистота, хвороба, день*. Учні рухаються по колу, за командою піднімають круг, читають, визначають, що є змінним, а що – ні.

МОВ

8. Спільна розмова «Чи можливе життя без змін?»:

– Висловіть свої міркування: чи можливе життя без змін?
Поясніть свою думку.

V. Підсумок уроку. Рефлексія:

1. Бесіда:

- Яку інформацію ви вважаєте найбільш цікавою?
- Яке завдання сподобалося найбільше?
- Чим незвичайний був наш урок?

2. Заповнення карток настрою на кінець уроку:

- Чи залежала зміна настрою від вас?

Тематичний день «Народне свято Явдоха» (1 клас)

*Курошу Тетяна Адольфівна,
учитель Миколаївського
навчально-виховного комплексу
«Дошкільний навчальний заклад
– загальноосвітній навчальний заклад
I ступеня № 2 «Зоря»*

Ключові компетентності:

- 1) володіння державною мовою;
- 2) вільно висловлювати власну думку;
- 3) говорити в помірному темпі, чітко, вільно, виразно;
- 4) співпраця в групах;
- 5) компетентності в галузі технологій та природничих наук;
- 7) соціальна та народознавча компетентності.

Очікувані результати:

Технологічна освітня галузь:

- з допомогою дорослих планую власну діяльність, прогножую остаточний результат;
- аналізую зображення схем, зразків виробів;
- виготовляю за допомогою дорослих об'ємну паперову фігуру пташки.

Соціальна і народознавча освітня галузь:

- ознайомлююся з народними традиціями щодо відзначення свята Явдохи;
- аналізую народні прикмети та прислів'я.

Мовно-літературна освітня галузь:

- сприймаю усну інформацію, виявляю увагу, доречно реагую;
- сміливо висловлюю свою думку;
- обговорюю зміст медіатекстів;
- читаю невеликі за обсягом тексти виразно вголос;
- пов'язую інформацію з тексту з власним досвідом.

Громадянська та історична освітня галузь:

- дотримуюсь поведінки під час гри, виконання завдань, відпочинку;
- домовляюся з однокласниками під час роботи в групі;
- розширяю знання про традиції народного свята.

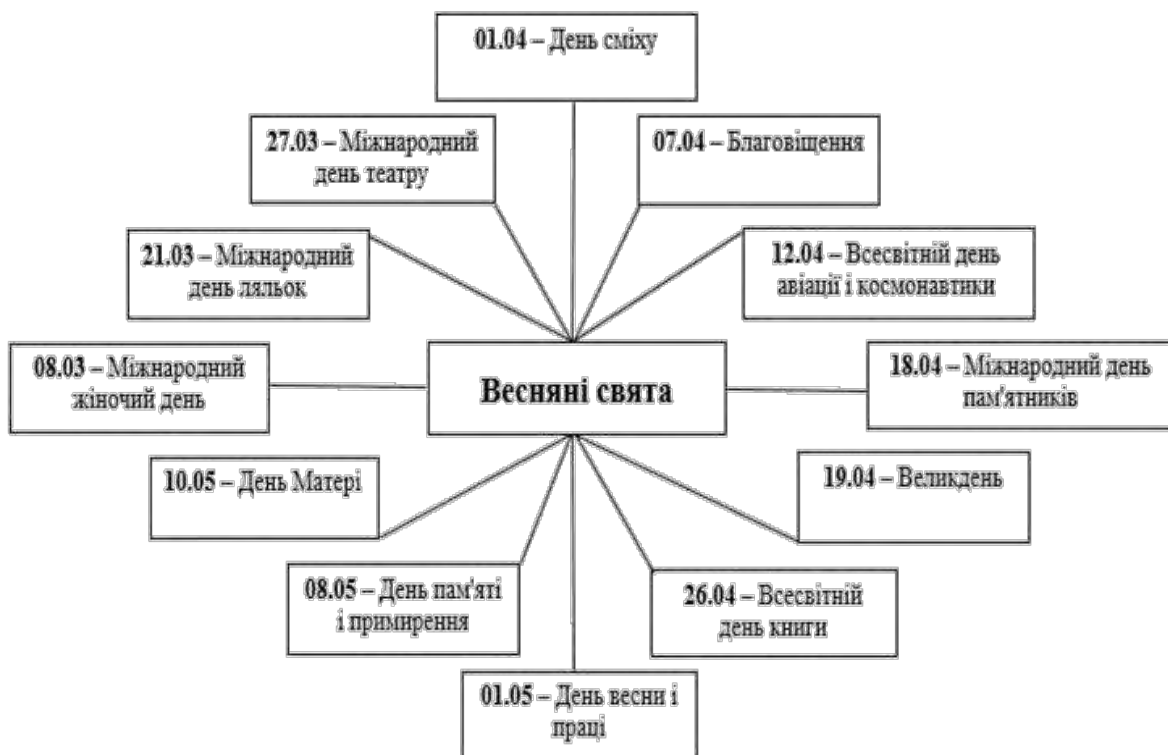
Природнича освітня галузь:

- спостерігаю за об'єктами природи та досліджую їх;
- розширюю свої знання про об'єкти довкілля.

Інтегрований блок освітніх площин

I. Ранкова зустріч:

1. Привітання.
2. Актуалізація знань.

- Пригадаймо, яка тема тижня?
- Що ми вже знаємо про весняні свята? Які свята ми згадували раніше?

3. Визначення нової теми. Очікування:

- Сьогодні ми продовжимо знайомство з весняними святами. А щоб дізнатися, про яке свято піде розмова, вам

потрібно знайти значення виразів, що лежать у вас на партах (робота в групах).

$$\text{Я } 7+2-8=1$$

$$\text{Д } 6+4-7=3$$

$$\text{Х } 2+7-4=5$$

$$\text{О } 10-8+2=4$$

$$\text{В } 8-7+1=2$$

$$\text{А } 4+5-3=6$$

– А тепер викладіть ці вирази один під одним у порядку зростання відповідей. Прочитайте слово. Яка назва свята у вас вийшла?

Явдоха

14 березня

– Молодці! Сьогодні ми поговоримо про народне свято Явдохи.

– А що ви хотіли дізнатися про нього? (Коли воно відбувається, що роблять у цей день).

II. Вивчення нової теми:

1. Соціальна і народознавча освітня галузь:

а) Розповідь учителя:

– 14 березня – свято Явдохи. Саме цей день раніше люди вважали початком нового року, бо навесні все оживає, розквітає, пробуджується від довгого сну. Цього дня наші предки зрання, на світанку, виходили на високий пагорб, ставали на воротах чи вилазили на дерева й закликали весну, а діти ходили по дворах і славили прихід весни, співаючи заклички та веснянки.

А зараз ми подивимося, як це відбувалося.

б) Театралізація:

Дівчинка у платку («мати») з корзинкою печива – «ластівки»:

Благослови, мати,
Весну закликати!
Весну закликати,
Зиму проводити!
Зимочка в возочку,
Літечко в човночку!
Ой виходьте, дівчата,

Та на вулицю
Весну красну стрічати,
Весну красну вітати.
Ой ви хлопці - дівчата
Виходьте ви на вулицю.
Ой виносьте в правій
Руці солов'ята - жайворонки.

(Роздає дітям печиво, вони його тримають над головою).

Діти з ластівками по черзі декламують вірш:

Пташок викликаю
З теплого краю.
Летіть, соловейки,
На нашу земельку.
Спішіть, ластівоньки,
Пасти корівоньки!
Жайвороночки,
прилетіть до нас,
Тепло-літечко
принесіть нам.
Зима надоїла, весь
хлібчик поїла.
Ой, весна, весна та весняночка,
Ой, де ж твоя донька, та паняночка?
Весна, весна красна,
Прийди, весно, з радістю,
З великою милістю!
Прийди, весно, прийди,
Прийди, весно, прийди, красна,
Принеси нам збіжжя,
Принеси нам квіточок.
Ой весно, весно, днем красна,
Що ти нам, весно, принесла?
Та принесла я вам літечко,
Щоб родило житечко,
Ще й червоні квіточки,
Щоб завітчались дівочки,
Пісеньки співали,
В решето складали.
Ой весно, весно, днем красна,

Що ж ти нам, весно, принесла?
Принесла я вам літечко
Ще й запашненьке зіллячко,
А вам, дівчата, по вінку
З хрещатого барвінку.
Ще й зелену травицю,
І холодну водицю.
Вийди, вийди, Іванку,
заспівали нам веснянку!
Зимували, не співали,
Весни дожидали!

в) Хвилинка відпочинку (руханка):

– А зараз давайте трохи відпочинемо і поспіваємо з вами веснянку (хоровод зі співом веснянки).

г) Визначення назви пташки:

– Яке гарне печиво вам подарували! Діти, а ви знаєте, як називається ця пташка? Я промовлю слова, а ви послідовно викладіть букви, якими позначають на письмі перший звук (*Букви лежать у дітей на партах*).

– Жито, абрикос, йорж, ворона, озеро, рак,
орел, нога, око, квітка.

Ж А Й В О Р О Н О К

– Давайте разом прочитаємо.

– Жайворонки одним із перших птахів повертається з вирію і своїм співом дає знати про те, що надходить весна. Давайте послухаємо його мелодійний спів (Слухання співу жайворонка в записі).

2. Технологічна освітня галузь:

а) Розповідь учителя:

– Із давніх-давен діти гралися іграшками. Це були і ляльки, і коники, і пташки (презентація «Народні іграшки»). А виготовляли їх із різних матеріалів (презентація «Іграшка – пташка»): глина; дерево; солома та трава; тканина; нитки; папір.

б) Виготовлення паперового жайворонка:

– Сьогодні ми виготовимо іграшку – жайворонка із паперу.

– Працюватимемо ножицями, тому спочатку пригадаймо правила безпечного користування ними (колективно).

– Використаємо два аркуші двостороннього паперу:

- один поділяємо навпіл, на половинці малюємо

основу (тулуб) пташки і вирізаємо;

- на спинці тулуба і на хвостіку робимо невеликі прорізи;
- із другого великого аркуша складаємо «гармошку» і просовуємо крізь розріз на спинці пташки - це будуть крила;
- із меншого аркуша паперу також складаємо «гармошку» і просовуємо крізь проріз на хвості – це буде великий, гарний, пишний хвіст;
- фломастером малюємо пташці очі, дзьобик та прикрашаємо тулуб візерунками (самостійно).

– Наші чудові пташки готові й ми можемо їх презентувати нашим гостям.

в) Підсумок:

- А чи сподобались вам пташки?
- Що нового ви дізналися?
- Ви задоволені?

3. Мовно-літературна освітня галузь:

а) Продовження розповіді про свята:

– Цікаві були традиції людей того часу. Про них і піде наша розмова. У мене є два конверти з номерами. Розв'язавши ланцюжки виразів, ми дізнаємося, про кого йде мова.

– Люди на Явдоху виходили в поле щоб почути його свист.

$$\textcircled{2} - \textcircled{+} - \textcircled{-} - \textcircled{-} - \textcircled{+} - \textcircled{-} = 4 \text{ (Байбак)}$$

– Може хтось розповість про цю тварину?

– Це невеликий гризун. Українською мовою можна казати як байбак, так і бабак. У цей день він просинається від зимової сплячки, виходить на світ і свище три рази. Свиснувши, він знову ховається у свою нірку, лягає на другий бік і спатиме аж до Благовіщення. Давайте подивимося, як це відбувається.

Перегляд кінофільму «Як свистить бабак».

– Друга загадка. Діти в цей день зверталися до неї, щоб у них не було веснянок на обличчі.

$$\textcircled{7} - \textcircled{-} + \textcircled{+} - \textcircled{-} + \textcircled{+} - \textcircled{-} = 1 \quad (\text{Ластівка})$$

– А хто знає, чому саме в ластівки просили, щоб не було веснянок на обличчі? Веснянки ще називають ластовинням! Тому саме до ластівки і звертались. Був і такий звичай: той, хто на Явдохи побачить ластівку, мав узяти в жменю землі й підкинути догори:

– На тобі, ластівко, на гніздо, а людям – на добро! – для того, щоб якнайшвидше приходила весна.

4. Природнича освітня галузь:

а) Робота з прикметами:

– Господарі вгадували в цей день, яким буде майбутній врожай. Ця дата багата на весняні прикмети. Давайте прочитаємо їх.

* Якщо день сонячний – вродить *пшениця*.

* Якщо день похмурий – вродить *просо і гречка*.

* Теплий сонячний день віщує врожай *льону*.

* На Явдоху сніг – на врожай і добрий *медозбір*.

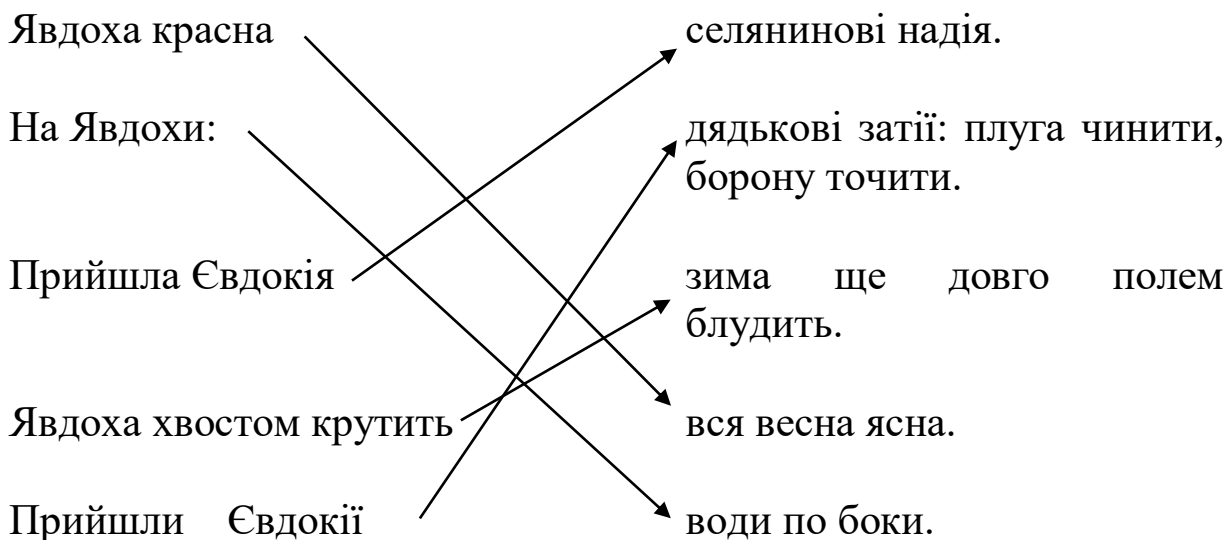
* Якщо сонячно, то буде врожай на *огірки*.

* Якщо дощ на Явдоху – буде *літо* мокре і тепле.

б) Робота з прислів'ями:

– А ще існує багато прислів'їв про Явдоху. Наше завдання – з'єднати частини прислів'я.

– Давайте прочитаємо.

– Чому так говорять: «Прийшли Євдокії – дядькові затії: плуга чинити, борону точити?» (Відповіді дітей).

– Прийшов час весняних робіт: готувати землю, зерна та насіння для посадки. Саме на Явдоху з погребів діставали насіннєву картоплю, готували до посадки, висаджували насіння на розсадку – вважалося, що виросте вона сильною і не загине.

– У вас на партах лежать коробки, а що в них ви дізнаєтеся, відгадавши загадку.

Навесні кладемо в яму,
Восени збираємо.
У супи, борщі, солянку
Цілу зиму маємо (Картопля).

– Так що в наших коробках? (Відповіді дітей). Так, це картопля.

в) Гра – відпочинок «Гаряча картопля».

г) Розповідь про картоплю.

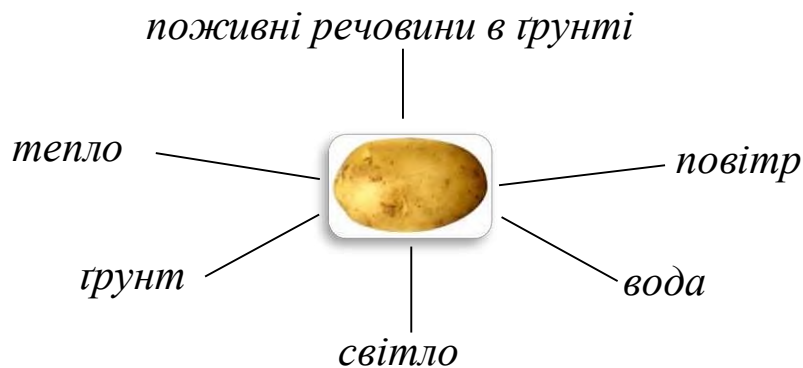
– Відкрийте коробки. Давайте розглянемо картоплю. Якого кольору вона буває? (жовта, рожева, фіолетова).

– Діти, давайте візьмемо збільшуваче скло і розглянемо її.

– Бачите, у ній є заглибини, які називають вічками, з них і з'являються паростки, з яких утворюється бадилля. На кінчиках паростків із тієї сторони, де вони починають рости, ми бачимо корінчики. Зверніть увагу, що в однієї картоплі пагінці більші, а в іншої їх узагалі немає. Це тому, що в погребі не так холодно і

вона проростає. Для того, щоб картопля краще зберігалася, її постійно треба перебирати і обламувати пагінці.

– А які умови ми повинні створити, щоб росла рослина?

– Хто з вас знає, як саджають картоплю?

– Щоб вона почала рости, куди її треба покласти?

(У ґрунт)

– Потім розвиваються корінці.

– Почне рости бадилля.

– Розквітнуть квіти, дуже цікаві за формою і різні за кольором.

– На корінцях почнуть зав'язувати маленькі картоплинки, які з часом збільшуватимуться.

– Замість квітів із часом з'являться плоди, але їх їсти не можна, вони отруйні. Насіння з цих плодів використовують для виведення нових сортів.

д) Дослід:

– І зараз ми з вами закладемо дослід і будемо спостерігати за розвитком корінців і паростків картоплі.

Для того, щоб рослина росла, нам потрібен ґрунт. Але його в нас немає. Ми використаємо лотки з вологою ватою. Картоплю покладемо в них. Щоб з однієї картоплі виросло більше врожаю, її можна розділити на декілька рівних частин із вічками. Давайте покладемо частинку картоплі в лоток.

Зверніть увагу, перед вами лежить папірець, для того, щоб відмітити якого числа ми картоплю посадили і яка була температура (записують). Давайте його прикріпимо до лотка. А далі будемо спостерігати за розвитком рослини. Для того, щоб забезпечити світло і тепло, ми покладемо лотки на підвіконня і, по мірі підсихання вати, змочуватимемо її водою. Ми все зробили, тепер будемо чекати на врожай.

е) Розширення знань про природний об'єкт:

– А навіщо нам багатий врожай? Що будемо з картоплею робити?

– А які страви ви знаєте з картоплі? (*Відповіді дітей*).

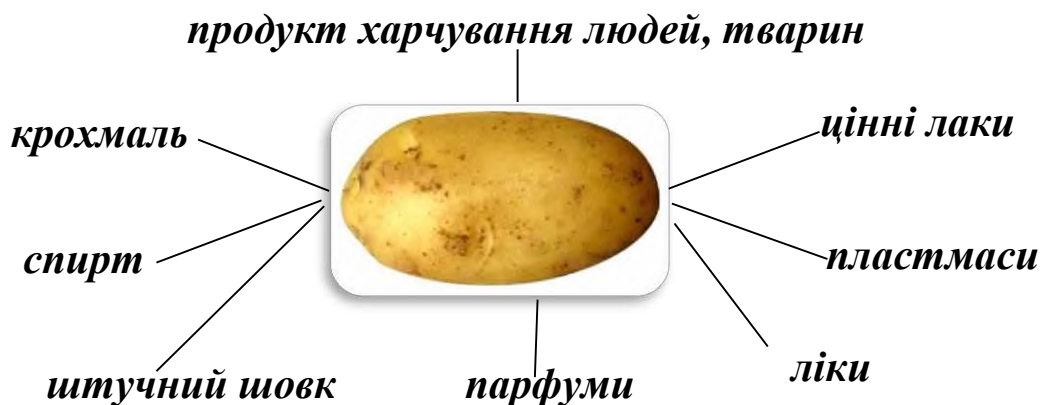
– Із картоплі можна приготувати майже 1 000 смачних страв. Її використовують у вареному, смаженому, тушкованому, запеченому вигляді.

– Давайте разом прочитаємо віршик про картоплю. Візьміть рожеву картку й олівець, підкресліть страви з картоплі.

Мене смажать, мене варять,
Мене тушать і печуть.
На вогні великім шкварять,
Чистять, ріжуть і товчуть.
Страва ситна і відмінна,
В кожній хаті незамінна.
І смачна для всіх осіб –
Я, картопля, – другий хліб!
З мене можна готувати
І млинці, і деруни.

І до столу подавати
Пампушки і вергуни.
І вареники в сметані,
Зрази, бабки і пюре.
Різні страви, дуже гарні,
Апетит уже бере!
Без картоплі й без води:
Ні туди і ні сюди!

- Які страви готують із картоплі?
- Чому говорять, що картопля – це другий хліб? (Нею можна наїстися).
- А чому без неї, як і без води, ні туди і ні сюди? (З картоплі готуємо багато страв).
- А чи тільки людей годують картоплею? (Ні, ще й тварин).
- Тому ми впевнено можемо сказати, що це продукт харчування (*На дошці з'являється схема*).

– А ще картопля лікує. Хто з вас знає, як картопелькою лікуватися?

Візьміть жовті картки. Прочитаємо.

1. Сиру, нарізану кружальцями картоплю прикладають до чола для зниження температури тіла. 2. Терту картопляну масу прикладають до опіків та нарівів. 3. Із вареної в лущинні картоплі роблять зігрівальні компреси при болях у горлі, попереку.	4. Над парами картоплі, що кипить, роблять інгаляції при кашлі. 5. Сік із картоплі має протизапальні, спазмолітичні та ранозагоювальні властивості. 6. Картопляний сік вживають при гастритах, виразковій хворобі, стійких головних болях.

III. Підсумок:

- Про що ми сьогодні говорили? Що нового ви дізналися?
- Що вам було важко робити?
- Молодці! Ви гарно працювали. І я вам бажаю, щоб і надалі ви працювали разом дружно, підтримуючи один одного і допомагали один одному.

Ранкові зустрічі. Скарбничка ідей

*Васюта Альона Миколаївна,
вчитель Миколаївської загальноосвітньої школи
I–III ступенів № 56 Миколаївської міської ради*

Одним із завдань, які вирішує сучасна школа, є формування духовно, інтелектуально, психологічно підготовленого до самостійного життя випускника. Освіта, що вчить жити успішно в сучасному світі, має велику цінність. Сьогодення диктує, що суспільству потрібна професійно-компетентна молодь, яка вміє швидко адаптуватися в нестабільних умовах, здатна до ризику, самостійного вибору сфер діяльності, поведінки, орієнтованої на успіх, саморегуляцію. Життєвий успіх особистості – це результат стратегії і тактики, він твориться на основі системи цінностей, мотиваційної сфери та сформованого ідеалу свого майбутнього.

Тому нині головне завдання школи – не вчити, а навчати вчитися, підготувати учня до неперервного навчання. Отже, мають змінитися функції учня і функції вчителя. Перший повинен разом із засвоєнням відповідних знань розвивати в собі здатність, навички, уміння самостійно їх шукати, тобто оволодівати науковим методом пізнання. Другий же відповідно – допомогти першому навчитися вчитися.

Піклування один про одного, відчуття емоційної безпеки, що потрібна для того, аби ділитися важливими ідеями та досвідом, готовність допомагати друзям – це саме ті особливості, що відображають сутність ранкової зустрічі.

Ранкова зустріч – це зустріч на початку дня учнів класу з педагогом. Сидячи в колі один проти одного, кожна дитина вдумливо і поважно вітається з іншими дітьми, після чого впродовж короткого часу ділиться власним досвідом зі своїми товаришами, які з повагою слухають її, ставлять свої запитання та коментують. Після цього вся група бере участь у короткій груповій вправі, спрямованій на розвиток академічних навичок, почуття команди та відчуття єдності. Ранкова зустріч закінчується обміном щоденними новинами, які зазвичай готує вчитель, щоб представити навчальні завдання дня.

Ранкова зустріч із дітьми дає вчителю можливість навчити дітей взаємної поваги та позитивного ставлення один до одного, сприяти формуванню цілісного колективу. Під час ранкової зустрічі педагог моделює поведінку, яку він очікує від дітей: як слід розмовляти з людьми, як слухати їх, як дивитись один одному в очі, як читати повідомлення, як обмінюватись думками, правильно відповідати тощо.

Ранкові зустрічі дають можливість показати дітям, що вони є колективом і водночас часткою більшої спільноти.

Ранкові зустрічі та привітання є ефективними засобами для формування дружного колективу й вироблення в дітей взаємної поваги.

Тема 1. Народні символи України

I. Привітання:

Діти стають у коло і разом з учителем промовляють вітання.

– Доброго ранку, Сонце! (руки піднімають угору, розводячи в сторони).

– Доброго ранку, Земле! (руки опускають додолу, вклоняються).

– Доброго ранку, друзі мої! (руки розводять у сторони, усміхаються один одному).

– Доброго ранку, Я! (руки кладуть на груди).

– Доброго ранку, Україно моя! (широко розводять руки, піднімаючи вгору).

II. Щоденні новини:

➤ Доброго ранку, мої барвінчата!

- Сьогодні _____ (середа)
- Сьогодні _____ (... жовтня... року)
- Погода _____

– Сьогодні нас чекає цікава розмова про... (учитель пропонує розглянути картинки, на яких зображені народні символи).

– Що ви бачите на кожному малюнку? (калина, барвінок, верба, рушник, лелека, вінок, тощо).

– Як разом можна назвати всі ці предмети? (народні символи).

– Що означає слово «символ»? (учні дають свої відповіді, якщо треба, учитель доповнює).

III. Групове заняття:

Гра «Відгадай за описом»

(Учитель описує символ, учні серед карток знаходять і демонструють потрібну).

Це – найчарівніша рослина, кущ, про неї складено найбільше художніх творів, пісень, легенд, прислів'їв, загадок. Із давніх-давен вона була найулюбленішою рослиною, що росла біля кожної хати українця (калина).

Це дерево дарує нам багато корисного. Воно – ніби позначка води на землі. Тому й криницю копають завжди під... На сухому місці це дерево не росте ніколи (верба).

Символ цей пройшов крізь віки і нині символізує чисті почуття, безмежну любов до своїх дітей. Його передавали як оберіг із покоління в покоління. А який він гарний! Без нього, як і без пісні, не обходиться жодне сімейне свято. Цей символ подавали і брали на сватанні, ним пов'язували наречених на заручинах, на нього ставали, коли брали шлюб (вишитий рушник).

Не знайдеться в Україні такого села чи міста, де б не було цієї рослини. Не боїться вона ні затінку, ні морозу. За таку вдачу квітка ця стала символом мужності, життя, символом справжнього козака (хрещатий барвінок).

Прикраса ця з роду-віку була неодмінною ознакою національного українського одягу. Але це не просто прикраса, а оберіг, адже в ньому є така чаклунська сила, що болі знімає, волосся береже. До нього впліталось багато різних квітів, кожна

квітка щось символізувала. А всього – дванадцять квіточок. І кожна – лікар, оберіг від злих сил (віночок).

Тепер не скрізь побачиш цього дивовижного птаха. В Україні його звать по-різному: черногуз, бусол, бузько, веселик. Птах селився поблизу до людських осель. Було повір'я: у кого поселився він – тому щастя буде довіку і горе тому, хто зруйнує гніздо птаха. Дуже любимо ми цих пташок за те, що вони повертаються до своїх гнізд і приносять на крилах весну. Він є символом любові до рідної землі (лелека).

IV. Обмін інформацією:

«Крісло автора»

Пропоную учням поділитися інформацією про народні символи, якою володіють вони.

V. Підсумок:

Частую дітей ягодами калини зі словами: «Їжте на здоров'я та не хворійте, поважайте один одного, любіть своїх батьків, свою родину та шануйте неньку нашу – рідну Україну!».

Тема 2. Повітря та його властивості

1. Привітання:

Учитель разом із учнями сідають у коло. Учитель пропонує учням привітатися, подарувавши один одному тепло своїх долоньок.

2. Щоденні новини:

– Доброго ранку, хлопчики й дівчатка!

- Який сьогодні день тижня? (вівторок).
- Яке сьогодні число і який місяць? (28 листопада).
- Яка погода? (погода _____).

3. Групове заняття:

Вправа «Мікрофон»:

-- Розкажіть, що ви знаєте про воду (учні розповідають, передаючи мікрофон по колу).

4. Обмін інформацією:

Відгадування загадки

Куди ступиш – всюди маєш,

Хоч не бачиш – споживаєш (повітря).

– Що ви знаєте про повітря? (відповіді учнів).

– Сьогодні ми з вами дізнаємося більше про повітря, дослідимо його властивості та будемо продовжувати вчитися дбати про навколишній світ.

Тема 3. Знайомство

1. Привітання:

Діти сідають в коло. Пояснюю учням умови: учитель ставить запитання. Якщо відповідь на нього стверджувальна, то потрібно піднятися, назвати своє ім'я та відповісти на це запитання повним реченням.

Наприклад:

– Хто народився влітку?

– Я, Марійка, народилася влітку.

– Я, Остап, народився влітку і т.д.

2. Слухання пісні про школу (можна з одночасним виконанням певних рухів) (Н. Май «Перший раз у перший клас»).

Після закінчення музичного твору пропоную учням визначити свій нинішній емоційний стан за допомогою смайликів (кожний учень має набір символів – смайлів). Я описую свій емоційний, задаючи алгоритм висловлювання. Потім кожен учень по черзі показує смайлик та описує свій емоційний стан.

3. Сюжетно-рольова гра «Чого я хочу навчитися у школі?»

Розповідаю учням, що дорогою до школи почула розмову між двома учнями (на дошку вивішую школяриків).

Марійка: Як добре, що люди придумали школу. Я так люблю ходити до школи. Стільки нового пізнаю щодня! А ти?

Остап: Я? Не знаю... Я хотів би, щоб ще тривали літні канікули. Надворі так гарно! Можна плавати в річці, мандрувати, вранці не треба нікуди поспішати! А зараз треба раненько вставати і йти до школи...

Марійка: А я встаю вранці і думаю, скільки всього цікавого мене чекає в школі...

Пропоную учням допомогти Марійці переконати Остапа в тому, що у школі цікаво і можна багато навчитися та цікаво провести час. Запрошую кількох учнів поділитись ідеями щодо запитання з усім класом (власними або тими, які почув).

4. Створення малюнка «Школа моєї мрії».

5. Рефлексія. Відгадування загадок:

Як підсумок, пропоную учням відгадати загадки про школу:

Не кущ, а з листочками,
Не сорочка, а зшита,
Не людина, а навчає (книжка).
Чарівний незвичайний дім,
Приємно й затишно у нім.
Там діти здобувають щодня
Уміння, навички, знання.
Завжди стрічає радо вас,
Гостинно відчиняє клас,
Віконцями сія довкола
Святиня ця – це ... (школа).
В спеку, дощ і навіть сніг
ступають на шкільний поріг.
Вчителі їх вчать читати,
Віднімати, додавати (учні).
В кожній школі він живе,
На урок діток зове.
Поки вчаться – він мовчить,
Як перерва – то кричить (дзвінок).

Тема 4. Крокуємо вулицею

I. Привітання:

Діти стають у коло разом з учителем.

Зрозуміло, всім відомо,
що приємно бути здоровим.
Тільки треба знати,
як здоровим стати.

– Перше правило здоров'я – весела усмішка. Подаруйте її своїм друзям та нашим гостям.

– Доброго ранку, мої усміхнені личка! Пропоную всім присісти на килимок у дружнє коло.

II. Обмін інформацією:

Гра «Хто як добрався до школи»:

– Хто сьогодні прийшов до школи пішки? (разом з учнями рахуємо підняті руки і викладаємо на дошці цифри, які відповідають кількості учнів).

– А як називаються люди, які рухаються пішки узбіччям дороги чи тротуаром? (записую друкованими буквами слово

«пішоходи» на дошці біля цифри, що позначає кількість пішоходів класу).

– А хто сьогодні приїхав до школи будь-яким транспортним засобом: автобусом, машиною тощо? (разом з учнями лічимо підняті руки).

– Як називаються люди, які їдуть в автобусі чи в машині? (записую слово «пасажери» друкованими буквами на дошці).

– Прошу полічити, скільки учнів нашого класу були сьогодні зранку пасажирами? (викладаємо на дошці цифри, що відповідають кількості учнів біля слова «пасажери»).

– Визначте, кого більше: пішоходів чи пасажирів?

– На скільки більше, ніж

– На скільки менше, ніж

Зазначаю, що транспортом їхати комфортніше і швидше, але ходити пішки – здорово для організму людини.

«Крісло автора» (Дівчинка розповідає про себе та свою сім'ю, як вона разом із батьками подорожує на своєму авто).

III. Групове заняття:

Гра «Вогні світлофора»

У грі всі діти – «пішоходи». Учитель виконує роль світлофора (показує кружечки червоного, зеленого, жовтого кольорів), а діти виконують запропоновані вправи: зелений – діти рухаються по колу.

Червоний – діти зупиняються. Жовтий – стоять, тупотять ногами.

IV. Щоденні новини:

1) вправа «Синоптик»:

➤ Сьогодні _____ (середа).

➤ Сьогодні _____ (18 квітня 2018 року).

➤ Погода _____.

2) визначення завдань дня:

– Як ви думаєте, про що ми з вами будемо говорити протягом дня?

– Про що б ви хотіли дізнатися?

Тема 5. Звірі

I. Привітання:

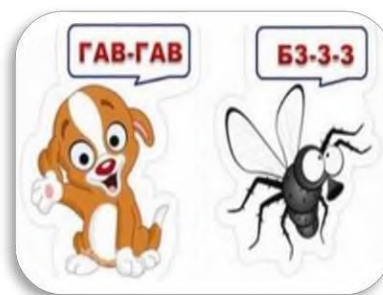
Діти і вчитель встають у коло.

Я усіх дітей гукаю,
Та до себе закликаю!
Будемо ми разом грати,
Працювати час вже починати.

1. Вітання у колі друзів:

- Добрий день вам, діти!
- Добрий день.
- Добрий день вам, киці!
- Няв, няв, няв!
- Добрий день вам, мишки!
- Пі, пі, пі!
- Добрий день вам

(можна придумувати інші варіанти)

II. Щоденні новини:

- Доброго ранку, мої кошенята!
- Сьогодні _____ (вівторок).
- Сьогодні _____ (06 березня 2018 року).
- Погода _____.

III. Групове заняття:

1. Знайдіть зайвий малюнок. Метод «Прес»:

а) бджола, метелик, **синиця**.

- То ж яка загальна ознака всіх комах?
- Доведіть, що синиця – птах.

б) окунь, **бабка**, щука:

- То ж яка загальна ознака об'єднує риб?
- Доведіть, що бабка – комаха.

в) сова, страус, **заєць**:

- То ж яка загальна ознака об'єднує всіх птахів?
- Яке ж питання стало перед нами?

(Познайомитися з групою, до якої відноситься заєць.

Дізнатися за якими ознаками ми зможемо визначити цю групу).

IV. Обмін інформацією:

«Крісло автора» «Розповідь про домашнього улюбленця».

Тема 6. Комахи

I. Привітання:

«Я – сонце»

– Діти, давайте привітаємося із сонячними промінцями і перетворимося на маленькі сонечка.

«Я – маленьке сонечко. Я прокидаюся. Я вмиваюся. Я розчісую свої промінчики і піднімаюся вільно й урочисто.

Я – велика куля. В мене є багато світла і тепла.

Я – велике Сонце. Я дарую своє тепло всім: небу, хмаркам, річкам, полям, людям, тваринам. Я посміхаюся від щастя дарувати усім тепло».

– Діти, чи змінився ваш настрій? Яким він став? (відповіді учнів).

– Я пропоную вам з таким настроєм провести цей шкільний день і отримати задоволення від власних успіхів.

II. Щоденні новини:

- Доброго ранку, мої сонечка!
- Сьогодні _____ (четвер).
- Сьогодні _____ (01 лютого 2018 року).
- Погода _____.

III. Групове заняття:

– Я знаю, що ви любите відгадувати загадки. Ось і пропоную вам погратися в гру. Спочатку відгадайте загадки.

Ними всі милуються,
Розглядають і дивуються.
Вони, мов ті квіти,
Гарніше їх нема на світі.
Живлять птахів
І пилок переносять,
Справу природі
Корисну приносять (метелики).

Вона – трудівниця,
Бере з квіток пилок,
Несе його у вулик,
Бо люблять всі медок! (бджола)

Цей жук красивий,
Червоний в крапку кожушок.
Пташки його не зачіпають,
Летить щасливий на лужок (сонечко).

Добре стрибає,
Зелений колір має.
Тому серед трави
Його нам не знайти.
Якщо ввечері співає,
Про сонце вранці сповідає (коник-стрибунець).

Вони – санітари,
Від бруду чистять ліс,
Зранку до вечора працюють,
Чистий ліс нам дарують (мурахи).

Він чорний, мохнатий,
Великий, волохатий.
Цілий день літає,
Втоми не знає!
Пилок переносить,
Квітам користь приносить (джміль).

– Як одним словом назвати цих тварин?

Гра «Упіймай комашку»

А тепер пограємося в гру (учитель пропонує назви тварин, коли учні почують назву комахи, плескають у долоні):

- Соловей, ворона, синичка, бджілка, дятел.
- Лисиця, вовк, заєць, мурашка, ведмідь.
- Окунь, карась, жаба, сонечко, павук.
- Дякую. Молодці!

IV. Обмін інформацією:

«Крісло автора» (учень розповідає про своє дозвілля, захоплення).

– Отже, сьогодні ми ознайомимося з чарівним світом комах.

Тема 7. Як живуть комахи

Бджола-трудівниця

I. Привітання:

Діти сідають у коло разом із учителем. Учитель пропонує учням привітатися, підморгнувши правим оком сусідові справа, а лівим оком – сусідові зліва.

II. Щоденні новини:

- Доброго ранку, мої дівчатка та хлопчики!
- Сьогодні _____ (середа).
- Сьогодні _____ (06 грудня 2017 року).
- Погода _____.

– А чи знаєте ви, яке сьогодні свято?

(учні розповідають про День Збройних Сил України).

«Крісло автора» (дівчинка розповідає про себе та свого татка – військовослужбовця).

III. Групове заняття:

Гра «Чарівна скринька»

– Передаючи скриньку, спробуйте відгадати, що за тваринка там схована (учні, передаючи один одному скриньку, намагаються дізнатися про предмет, який знаходиться в ній).

Якщо не відгадають, можна використати загадку:

З квіток мед вона збирає
І у вулику ховає.
Кружляє цілий день мала,
Здогадались хто вона?

IV. Обмін інформацією:

– Що ви знаєте про бджіл?

Тема 8. Плоди та насіння

I. Привітання:

Діти стають у коло і разом із учителем промовляють вітання, супроводжуючи відповідними рухами.

Я всміхаюсь сонечку:

– Здрастуй, золоте!

Я всміхаюсь квіточці:

– Хай вона росте!

Я всміхаюсь дощику:

– Лийся, мов з відра!

Людям посміхаюся:

– Зичу всім добра!

II. Щоденні новини:

– Що скажуть наші синоптики про зміни у природі?

– Що змінилося довкола з настанням осені? (обговорення раніше набутих знань)

➤ Сьогодні _____ (четвер).

➤ Сьогодні _____ (жовтня року).

➤ Погода _____.

Народні прикмети:

– Якщо сонце сідає у хмари – дощитиме.

– Якщо восени листки в берези й дуба опадають не повністю – зима буде лютою.

III. Групове заняття:

Гра «Розпізнай плоди і насіння»

– З яких рослин ці плоди?

IV. Обмін інформацією:

«Крісло автора» (розповідь учня)

– Отже, сьогодні ми пригадаємо, з яких частин складаються рослини, а також дізнаємося, як вони розповсюджуються.

Тема 9. Осінні явища в житті рослин

I. Привітання:

Діти стають у коло і разом із учителем промовляють вітання, супроводжуючи відповідними рухами.

Я всміхаюсь сонечку:

– Здрастуй, золоте!

Я всміхаюсь квіточці:

– Хай вона росте!

Я всміхаюсь дощику:

– Лийся, мов з відра!

Людям посміхаюся:

– Зичу всім добра!

II. Групове заняття:

Слухання та обговорення казки про осінь.

– Я знаю, що ви любите слухати казки. Ось і пропоную вам послухати одну казочку.

– Чи бачили ви, діти, чарівницю, яка прийшла до нас непомітно і розфарбувала все навколо в різні кольори? А я бачила. Вона йшла в жовто-багряній сукні, у вінку з винограду й золотистих колосків, а в руках несла кошик із чудовими подарунками. Вона несла діткам запашні яблука та груші, білочкам – горішки, зайчикові – нову шубку, ведмедикові – меду й малини, щоб посмакував перед довгою зимою.

Йшла вона полями, гаями і роздавала всім чарівні фарби. А потім ще й дощик домалювала.

– Діти, хто ця чарівниця?

– Які дива ви помітили?

– Чи впливають осінні барви на ваш настрій?

«Крісло автора» (учень розповідає про свої враження від прогулянки до осіннього парку).

III. Щоденні новини:

– Що скажуть наші синоптики про зміни у природі?

➤ Сьогодні _____ (четвер).

➤ Сьогодні _____ (жовтня року).

➤ Погода _____.

Народні прикмети:

- Якщо сонце сідає у хмари – дощитиме.
- Якщо восени листки в берези й дуба опадають не повністю – зима буде лютою.

IV. Обмін інформацією:

- Отже, сьогодні ми пригадаємо осінні явища в природі.
- Що змінилося довкола з настанням осені? (обговорення раніше набутих знань).

Ранкова зустріч (2 клас) «Як українці прощаються з осінню»

*Федоровська Наталія Миколаївна,
учитель Миколаївської загальноосвітньої школи
I–III ступенів № 57
імені Тараса Григоровича Шевченка
Миколаївської міської ради*

Мета:

- учити дітей налаштовуватися на навчання;
- навчати самостійно мислити, ефективно спілкуватися;
- формувати вміння знаходити спільну мову з іншими, товаришувати;
- виховувати повагу один до одного;
- закріпити знання дітей про осінні зміни в природі.

Сфера: «Людина і суспільство»

Тема тижня: «Наша Батьківщина – Україна, а ми її маленькі громадяни»

Тема дня: «Як українці прощаються з осінню»

Обладнання: «Чарівна скринька», пензлик, книга, ручка, музичні інструменти.

Хід заняття

I. Вітання:

*Треба разом привітатись:
Добрий день. Добрий день.
Дружно й весело сказати:
Добрий день. Добрий день.
Вправо, вліво повернутись.
Добрий день. Добрий день.
Один одному всміхнутись.
Добрий день. Добрий день.
Всіх вас рада привітати*

*І найкраще побажати.
Добрий день! Добрий день!*

– Передаємо посмішку по колу.

II. Групове заняття:

1. Розгадування загадки

– Наша зустріч сьогодні буде весела, різнокольорова і загадкова.

*В жовте лист пофарбувала,
Урожай з полів збрала.
Золотила вербам коси
Чарівна цариця – ...*

(Осінь)

2. «Чарівна скринька»:

– Сьогодні осінь прощатиметься з нами, бо скоро прийде зима. І вона прислала свій останній подарунок – «Скриньку секретів». Заглянемо?

1) Ще одна намистинка народної мудрості

**«Осінь
поспішає –
зима не
чекає».**

– Як ви розумієте це прислів'я?

2) Які ще сюрпризи нас чекають?

(Пензлик, книга, ручка, музичні інструменти).

– Як ви думаєте, для чого?

– Це, мабуть, помічники, які ми використаємо сьогодні протягом дня.

III. Обмін інформацією:

– Осінь чудова пора. Вона надихає художників писати картини, поети складають вірші, а музиканти створюють музику.

– Погода сьогодні хороша, настрої у нас піднесений. А чому б нам не влаштувати свято?

– Давайте ми її порадуємо і покажемо, як ми – маленькі українці прощаємося з осінню.

– Адже ми зможемо зробити для неї подарунок, тим більше ми вже дуже багато з вами знаємо про осінь.

– Як це можна зробити? (Заспівати пісню, прочитати вірші тощо). Це будуть найкращі подарунки від нас.

«Крісло автора»

«Я – поет»: декламування власних віршів про осінь.

«Я – художник»: демонстрація малюнків.

IV. Щоденні новини:

– З яким настроєм ми сьогодні?

– Чи відповідає стан природи вашому настрою? Настав час щоденних новин. Слово даємо помічникам.

Помічники ...

Сьогодні ...(дата)!

Погода... .

Бажаємо всім хорошого дня!

Нас чекає незабутня подорож Країною Знань.

Ранкова зустріч (3 клас)

«Квітка толерантності»

Мета:

- формувати дружні почуття і толерантні відносини;
- створити позитивний емоційний настрій, згуртувати дітей;
- виховувати повагу один до одного.

Сфера: «Людина і суспільство»

Тема тижня: «У країні доброти»

Тема дня: «Квітка толерантності»

Обладнання: кольорові пелюстки для квітки, завдання – розсипанка букв клей

Хід заняття

I. Вітання:

*Доброго дня! Ти скажеш людині.
Здрастуй! Усміхнеться вона у відповідь.
І, звичайно, не піде в аптеку.
І здоровою буде багато років.
Всім здрастуйте!
Який сьогодні чудовий день!
Проженемо ми тугу і лінь.
Руками потрясли.
Ось ми здорові і бадьорі.*

II. Обмін інформацією:

– Я прошу встати дівчаток. Які ви сьогодні красиві, які у вас красиві бантики. А тепер встаньте, будь ласка, хлопчики. Які ви сильні, мужні.

– Прошу піднятися хлопців, у кого темне волосся, а тепер – у кого світле?

– Подумайте і скажіть: «Які всі ми?»

Бачите, діти, ми всі різні, але в нас є щось спільне.

– Чи можуть такі різні люди дружити, спілкуватися?

– Нам цікаво дружити один із одним, тому що ми не схожі, але маємо спільні риси характеру, зовнішності.

Вузлик напам'ять: відмінності доповнюють і збагачують суспільство. Щоб жити у світі, людям треба навчитися жити, вирішуючи проблеми і завдання на основі взаєморозуміння бути толерантними!

16 листопада відзначається Міжнародний День толерантності

Слово **Толерантність** у перекладі з англійської означає «терпіння».

III. Групове заняття:

1. Створення «кола підтримки»:

– Одним із символів толерантності є рука людини, рука допомоги, яку ми можемо протягнути кожному.

(Учні виходять до дошки створюють коло і подають один одному руку допомоги, віри, підтримки).

2. Творча робота «Квітка толерантності»:

А зараз ми розкриємо секрет, що ще означає слово толерантність.

Учні в групах із розсипанки утворюють слова: співчуття, доброта, дружба, повага, милосердя, успіх, прощення. Їх розташовують на пелюстках квіточки з різнокольорового паперу.

IV. Щоденні новини:

– З яким настроєм ми сьогодні у школі?

– Чи відповідає стан природи вашому настрою? Настав час щоденних новин. Слово даємо помічникам.

Помічники ...

Сьогодні ...(дата)!

Погода... .

Бажаємо всім хорошого дня!

– Сьогодні ми з вами вирушаємо в подорож по Країні Толерантність. Нашим гаслом у подорожі будуть слова намистинки мудрості: «**Ми різні, але ми разом!**»

Ранкова зустріч (4 клас) «Таємниці космосу»

Мета:

- розширювати загальний кругозір учнів про таємниці космосу;
- розвивати логічні та художньо-естетичні вміння, творчі здібності,
- активність, ініціативність, фантазію;
- створити позитивний емоційний настрій; згуртувати дітей;
- виховувати пізнавальний інтерес.

Сфера: «Людина і Всесвіт»

Тема тижня: «Я і Всесвіт»

Тема дня: «Таємниці космосу»

Обладнання: зображення космосу, розмальовки комет, кольорові олівці та фломастери

Хід заняття

I. Вітання:

*1. В небі сонце і планети,
Ясні зорі і комети.
Ми вітання всім шлемо –
Дружно в космос летимо.*

2. Коло друзів

Наші фантазії «Що я беру із собою в космос?»

– Доброго ранку, Андрію, я беру з собою в космос книжку.

А ти що?

3. «Мій настрій»

– У космосі часто можна побачити комети. Це космічні тіла, що складаються з каміння, льоду та газів. Комети можуть бути різного розміру. Давайте уявимо себе кометами. Намалюйте своїй кометі обличчя з таким же настроєм, як у вас.

II. Групове заняття:

1. Лічилка «Запам'ятай планети»:

Щоб нам добре мандрувати,

Треба планети пам'ятати.

По черзі всі планети

Назве будь-який з нас:

раз – Меркурій, два – Венера,

три – Земля, чотири – Марс.

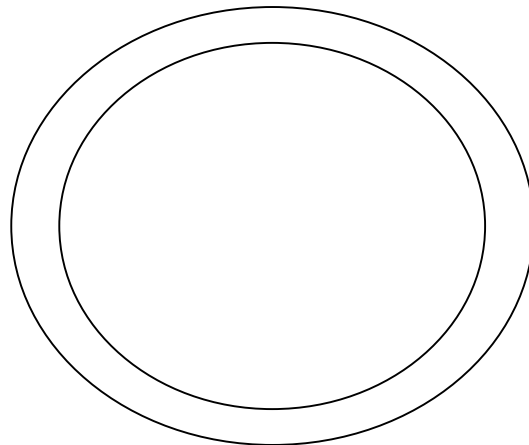
П'ять – Юпітер, шість – Сатурн,

сім – Уран, за ним – Нептун.

Розташуйте планети по порядку.

2. Творче завдання «Вікно ілюмінатора»

Ось перед вами ілюмінатори. Намалюйте в них усе те, що ви можете побачити в космосі.

III. Обмін інформацією:

– *Добре чи погано бути космонавтом?*

Космонавтом бути добре – можна на ракеті літати.

– Добре, коли багато знаєш про космос.

– Погано, в космосі дуже холодно.

– Добре бути космонавтом, можна по Місяцю походити.

– Погано, далеко від дому.

– Добре, можна плавати в повітрі під час невагомості.

IV. Щоденні новини:

Настав час щоденних новин. Слово даємо помічникам.

Помічники ...

Сьогодні ...(дата)!

Погода... .

Бажаємо всім хорошого дня!

Сьогодні ми відправляємося подорожувати в цікавий світ космосу. Нам знадобиться сміливість, допитливість, уважність, активність і взаємодопомога. У космосі можна вижити лише гуртом, тому не соромтеся запитувати та просити про допомогу.

Використана література

1. Бардакова Ю. Нова українська школа. Новий державний стандарт : пам'ятка вчителя / Ю. Бардакова // Початкове навчання та виховання : науково-методичний журнал. – 2018. – № 13/15. – С. 34–43.

2. Большакова І. Інтегроване навчання : тематичний та діяльнісний підходи [Електронний ресурс] / І. Большакова,

М. Пристінська. – Режим доступу : <https://nus.org.ua/articles/integrovanе-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1/>

3. Вачева Т. І. Вчити цікаво : інтеграція на уроках у початковій школі / Т. І. Вачева // Початкове навчання та виховання : науково-методичний журнал. – 2009. – № 19/21. – С. 46–49.

4. Грошева О. Створення сприятливого середовища для розвитку соціальної компетентності молодших школярів / О. Грошева // Початкова школа : науково-методичний журнал. – 2018. – № 2. – С. 47–49.

5. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>

6. Єлагіна В. С. Професіограма діяльності вчителів природничо-наукових дисциплін з реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні школярів / В. С. Єлагіна // Наука і школа. – 2002. – № 2. – С. 24–30.

7. Жолудь Н. Інтегрований тематичний день у 1 класі / Н. Жолудь, І. Серьоженко // Початкова школа : науково-методичний журнал. – 2018. – № 11. – С. 42–45.

8. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

9. Закон України «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

10. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

11. Колеснікова Ю. М. Ранкові зустрічі у 1-му класі / Ю. М. Колеснікова, Т. О. Прокопенко // Початкове навчання та виховання : науково-методичний журнал. – 2018. – № 13/15. – С. 51–55.

12. Логачевська С. Особливості уроку математики Нової української школи / С. Логачевська // Початкова школа : науково-методичний журнал. – 2018. – № 4. – С. 8–11.

13. Митник О. Я. Як навчити дитину мистецтва мислення.

Педагогічна психологія : навч. посіб. для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі післядипломної освіти / О. Я. Митник. – К. : Початкова школа, 2006. – 104 с. – С. 81.

14. Навчальні програми для 1–4 класів [Електронний ресурс] // МОНУ. –2019. – Режим доступу : [https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-poch atkovoyi-shkoli](https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-poch-atkovoyi-shkoli)

15. Нова українська школа : poradnik dla vchitelja / За заг. ред. Н. М. Бібік [Електронний ресурс]. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>

16. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.

17. Освітня програма початкової освіти «Світ, в якому я живу» / Упор. С. І. Якименко. – Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2018. – 100 с.

18. Жадан Л. В. Педагогічний словник / Л. В. Жадан, В. П. Жадан. – Харків : видавнича група «Основа», 2018. – 144 с.

19. Петруненко Л. Ключові та предметні компетентності молодших школярів / Л. Петруненко // Початкова освіта : Перша українська газета для першого вчителя. Шкільний світ. – 2011. – № 24. – С. 3–4.

20. Просіна О. В. Міні-EdCamp Київ – платформа для педагогів – агентів змін Нової української школи / О. В. Просіна // Мистецтво та освіта : науково-методичний журнал. – 2017. – № 1. – С. 57.

21. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах / О. Я. Савченко. – К. : Магістр-S, 1991. – 256 с.

22. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів педагогічних факультетів / О. Я. Савченко. – К. : Абрис, 1997. – 416 с.

23. Сущенко А. В. Гуманізація педагогічної діяльності вчителя : наук.-метод. Посіб / А. В. Сущенко. – Запоріжжя : Прем'єр, 2003. – С. 73.

24. Философский энциклопедический словарь / Гл. ред. : Л. Ф. Ильичев, В. Г. Панов. – М. : Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с.

25. Чумарна М. Доброго ранку всім! : методичні рекомендації до проведення ранкових зустрічей у початкових класах / М. Чумарна // Початкова школа : науково-методичний журнал. – 2018. – № 6. – С.16–19.

26. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник / В. Б. Шапар. – Х. : Прапор, 2004. – 640 с.

27. Якименко С. І. Інтегрована особистісно-орієнтована технологія – продуктивна технологія наступності дошкільної та початкової освіти : навчально-методичний посібник / С. І. Якименко. – К. : вид. дім «Слово», 2016. – 302 с.

28. Якименко С. І. Формування світогляду у старших дошкільників та молодших школярів в освітньо-інтегрованому середовищі : теорія і практика : монографія / С. І. Якименко. – К. : вид. дім «Слово», 2017. – 640 с.

29. Якимець Л. Тематичний день у 1 класі. Зима-чарівниця / Л. Якимець // Початкова школа : науково-методичний журнал. – 2018. – № 11. – С.18–20.

30. Якса Н. В. Основи педагогічних знань : навч. Посібник / Н. В. Якса. – К. : Знання, 2007. – 358 с.

Департамент освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації
Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Кафедра теорії й методики дошкільної
та початкової освіти

Упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі на засадах ідей та положень Нової української школи

Збірник матеріалів

Літературний редактор: С. Г. Білошапка

Технічна верстка: Г. В. Кінах

Папір офсетний.
Друк на різнографі
Формат 60x84/16
Умовно-друкованих арк. – 9
Обліково-видавничих арк. – 8,3

Гарнітура шкільна

Тираж 100
Замовлення № 8

Адреса редакції:
вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
Тел./факс 37 85 89

<http://www.moippo.mk.ua>
e-mail: moippo@moippo.mk.ua